

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

PETDESET LET EVROPE

Pred dnevi je Evropa slavila 50-letnico znanega dokumenta, ki ga je sestavil veliki francoski državnik in takratni zunanji minister ter eden izmed očetov nove evropske skupnosti - Robert Schuman. Skupno z ljudmi, kot so bili Konrad Adenauer, Alcide De Gasperi, Jean Monnet, Paul-Henri Spaak in drugi, je namreč položil temelje tej novi naddržavni in nadnarodni skupnosti.

9. maja 1950 je takratni francoski minister Robert Schuman v posebnem dokumentu predlagal vladi Nemške zvezne republike novo ekonomsko povezavo obeh držav, pa tudi vseh evropskih drugih dežel, ki bi sprejele ta načela. Osnovna zamisel francoskega ministra je bila ustanovitev skupne politike na področju izkoriščanja premoga in jekla (torej čisto specifične gospodarske dejavnosti). In na tej podlagi je nato nastala Evropska premogovna-jeklarska skupnost, znana tudi pod kratico CECA. To je bila prva podobna meddržavna ustanova zlasti v Evropi in v sodelovanju dveh zgodovinskih nasprotnic, Francije in Nemčije. Od tu do današnje Evropske unije je seveda pot še zelo dolga, vendar je prav v tem Schumanovem predlogu že zajeto bistvo vsega kasnejšega evropskega združevanja. Zanimivo, da je prav v teh dneh sedanji nemški zunanji minister Joschka Fischer predlagal ustanovitev nekake Evropske federacije z neposredno izvolitvijo njenega predsednika.

V čem pa je bila glavna misel Schumanovega načrta? Oglejmo si glavne točke iz uvoda tega zgodovinskega dokumenta. Ne pozabimo predvsem, da je to pomenilo nekaj popolnoma novega v mednarodnih odnosih. Poglejmo sedaj nekaj odlomkov iz te deklaracije: "Svetovni mir se ne bo ohranil drugače kot z ustvarjalnimi naporji... Doprinos, ki ga organizirana in življenjska Evropa lahko daje civilizaciji, je nenadomestljiv za ohranitev miroljubnih odnosov. Francija že več kot 20 let dela kot pobudnik združene Evrope in je vedno imela za glavni cilj delati za mir. Evrope še ni, imeli smo vojno. Evrope pa ne moremo zgraditi naenkrat, niti ne bo v celoti oblikovana na en mah. Nastala bo iz konkretnih uresničitvev, ki naj postavijo za osnovo dejansko solidarnost. Povezava med narodi pa predpostavlja odpravo stoletnih nasprotstev med Francijo in Nemčijo... V tem duhu francoska vlada predlaga združitev francosko - nemške proizvodnje premoga in jekla pod skupno Visoko oblastjo in v okviru organizacije, h kateri lahko pristopijo druge evropske dežele."

Zgoraj omenjeni stavki francoskega državnika že dovolj jasno opredeljujejo začetno pot evropskega združevanja. Danes smo priča novim izzivom in novim potezam Evropske unije. Zlasti je danes pomembna skorajšnja vključitev vanjo držav srednje in vzhodne Evrope, med njimi v prvi vrsti Slovenije.

Ob koncu še zapis ob robu. Leta 1958 sem še kot univerzitetni študent obiskoval v Parizu poletne tečaje na tamkajšnjem Katoliškem inštitutu (Institut Catholique). STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Skerlavai
draguljarna

TRST - Ul. Battisti 2
tel. 040 7606012

BEATIFIKACIJA IN PAPEŽEVO ROMANJE

SPOROČILO FATIME

DANIJEL DEVETAK

Sv. oče Janez Pavel II. pušča za sabo v zgodovinskem svetem letu 2000 velika znamenja. Potem ko je sredi meseca marca presenetil svet vernih in nevernih s petkrat izrečenim "nikdar več" in na začetku maja v rimskem Koloseju dvignil vsem v zgled palme milijonov mučencev, žrtev sodobnih ideologij, je prejšnjo soboto, 13. maja, v portugalskem mestu Fatima podelil čast oltarja dvema otrokoma, ki sta se na isti dan pred 83 leti kot revna pastirčka pogovarjala z "Gospo v belem". Sam dogodek je bil več dni prisoten na prvih straneh svetovnih časopisov, in to niti ne toliko zaradi malih Jacinte in Francisca, ki sta se pridružila trumam blaženih, kolikor zaradi napovedi, ki jo je po svečanem slavlju uradno izrekel v papeževem imenu državni tajnik Sv. sedeža kard. Angelo Sodano: v kratkem bo t.i. tretja fatimska skrivnost razkrita v celoti. Sveti oče je s preudarno odločitvijo, da se po 80 letih v pravem času le razodene besedilo, ki so ga mnogi domišljavo povezovali s katastrofalnimi vizijami konca sveta, še enkrat presenetil ne samo vernike, ampak tudi cerkvene dostojanstvenike in najožje sodelavce, saj mu je "fatimska zgodba" na poseben način napisana na kožo.

Na tem 92. pastoralnem potovanju je z velikim pogumom pokazal, s kolikšno intenzivnostjo doživlja geslo svojega 22-letnega papeževanja, ki dosega v letu velikega jubileja svoj vrhunec. Tudi po besedah državnega tajnika -, ki je omenil, da govori tretja fatimska skrivnost v prisposodobah o boju ateističnega sistema proti Cerkvi, o križevem potu pričevalcev vere in o škofu v belem, ki hodi za križem sredi trupel mučencev in pade pod strelom kot

mrtev -, lahko še globlje zaslutimo domet zaupanja in predane ljubezni, ki ju goji slovanski papež na Petrovem stolu do Matere Božje. Vedno bolj postaja "ves njen", saj ga je njena roka rešila smrti v atentatu na Trgu sv. Petra pred 19 leti. Če je za neverne in skeptike kamen spotike že v tem, da sta se prvo videenje v Fatimi in atentat na Janeza Pavla II. zgodila na isti dan (13.5.1917-13.5.1981) in da je med zgodbo treh pastirčkov in življenjem svetega očeta še več skrivnostnih skupnih točk, je zanje lahko prav tako pohujšljivo tudi dejstvo, da je Cerkev kot edina dvatisočletna ustanova postavila za zgled verujočim devetletnega fantka in sedemletno deklico, ki sta bila sploh nepismena in sta - po napovedi "lepe Gospe" - umrla dve oziroma tri leta kasneje. Cerkev ni nikdar proglašila za blaženega človeka samo zato, ker bi se mu prikazala Marija, ampak zato, ker meni, da je oseba živela evangelijsko in junaško mero kvesti. Komu pa je dano videti in slišati nebeška bitja, če ne prav otrokom, ki s prozorno čistimi očmi in srci gledajo na vsak kamen in drevo kot na čudež življenja?

Prav velika množica otrok, ki jih ima sv. oče posebno rad, je sprejela gosta v petek zvečer na letališču v Lisboni. Mož v belem jih je blagoslavljal in očetovsko nežno božal, zlasti bolne. Kmalu nato je stopil pred kip fatimske Matere Božje in opravil prvo veliko gesto svojega osebnega romanja: k nogam milostne podobe je v tihi in hvaležni molitvi položil zlati prstan, ki mu ga je na dan izvolitve za Petrovega naslednika podaril kard. Wyszyński, v škrlat odeti dostojanstvenik, ki mu je v znanem objemu prerokoval, da bo popeljal Cerkev v tretje tisočletje. V soboto, 13. t.m., se je zbrala na velikem trgu pred baziliko v Fatimi oceanska množica vernikov, ki so prišli na kraj milosti z vsega sveta. Po ocenah organizatorjev jih je bilo okoli šeststo tisoč. Papež se je pred mašo ustavljal na grobu Jacinte in Francisca Marta, nato pa se na kratko srečal s 93-letno Lucijo, tretjo pastirico, ki je kmalu po smrti bratrančkov stopila v samostan in oddala Vatikanu Marijina sporočila. "To je izredno pomemben dan za Portugalsko in za ves svet," je izjavila ganjena pred slavjem.

STRAN 3

KAJ SE SKRIVA ZA TEM?

Deželni svet Furlanije-Juljske krajine je 10. maja z odobritvijo amandmaja ustanovil Inštituta, katerih naloga je usklajevati vse ukrepe v korist slovenske in nemške narodne manjšine v deželi. Za amandma, katerega glavna pobudnika sta bila svetovalka Severne lige Seganti in svetovalec Berlusconijevega gibanja Saro, so glasovali predstavniki večine (Naprej Italija, Nacionalno zavezništvo in Severna liga), proti pa odbornik za krajevno avtonomije in vsa opozicija. Za ustanovitev Inštituta se je torej izreklo 26 deželnih poslancev.

Zanimivo je, da dežela ni predvidela nobenega finančnega prispevka za Inštituta, ki ju je priklicala k življenju. Iz tega izhaja, da bo Inštitut, ki naj bi se bavil s slovenskimi zadevami, dejansko lahko le "upravljaj" tistih 8 milijard lir letno, ki jih v korist slovenske narodnostne skupnosti predvideva državni proračun. Doslej je deželna uprava to vsoto porazdelila med posamezne proslilce, potem ko je svoje mnenje povedala posebna posvetovalna komisija.

Iz poteka razprave ni bilo jasno, zakaj in čemu se predlaga ustanovitev omenjenih inštitutov; zadeva je zares čudna, če pomislimo, da je v poslanski zbornici v teku postopek za odobritev zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, še bolj pa daje misliti dejstvo, da je prvotno besedilo amandmaja predvidelo, da bo Inštitut usklajeval tudi prispevke, ki jih slovenska manjšina prejema od matice. Tega v odobrenem amandmaju sicer ni, kar pomeni, da so se nekateri v deželni večini zavledeli njegovega nesmisla in očitne nelegitimnosti ter nezakonitosti. Sicer dvomimo, da bo nadzorna oblast ta ukrep deželne uprave sploh potrdila. Za tem pa se očitno nekaj skriva.

1

ČETRTEK
18. MAJA
2000

02 Drago Legiša
REFERENDUMI: ALI BOMO GLASOVALI?

02 Breda Susič
BLAIR V PRIMEŽU

04 VSE NAJBOLJŠE, SVETI OČE!

05 Danijel Devetak
BOG POTREBUJE STARŠE

06 Janez Povše
PESNIKOVA IZPOVED

07 Marko Vuk
SLOVO OD SPACALA

08 Ivan Žerjal
GOSPODARSKA KONFERENCA TRŽAŠKE...

10 Iva Koršič
JEREMITIŠČA NE DAMO

11 Harjet Dornik
KOLIČKI, STEN IN SONCE

12 Jurij Paljk
O DESNICI

SVET OKROG NAS

DEKLARACIJA ROBERTA SCHUMANA

OČE NOVE EVROPE

ALOJZ TUL

Minulega 5. maja, ko se v spomin na konec vojnih operacij praznuje Dan Evrope, so v Evropskem parlamentu v Bruslju pripravili zadevno slovesnost, na kateri so proslavili tudi 50-letnico predstavitve znanega Schumanovega načrta o oblikovanju skupnega trga v dveh pomembnih gospodarskih panogah, ki so ju do tedaj uporabljali predvsem v vojaške namene, in sicer v premogovništvu in jeklarstvu. V tem dogodku vidi današnja Evropa začetek združevalnega procesa, ki je pripeljal do današnje Evropske unije.

Kdo je bil Robert Schuman (na sliki)? Rodil se je leta 1886 v Luksemburgu in med srednješolskim in višješolskim izobraževanjem v francoščini in nemščini spoznal obe sosednji kulturi. Po prvi svetovni

S 1. STRANI

PETDESET LET...

Poleg jezikovnih vaj in drugih učnih predmetov so organizatorji skrbeli tudi za širši okvir izobraževanja v francoski oz. evropski kulturi. Tako je bil nekega dne med predavatelji prav tisti Robert Schuman, ki ga poznamo za enega od očtetov politične Evrope. Takrat si je bilo sicer težko predstavljati, kako se bo pozneje Evropa postopoma oblikovala v času in prostoru. Vsekakor pa so Schumanove ideje danes "meso postale" in upamo, da bo od prvotne politične Evrope držav le prišlo do upoštevanja tudi in zlasti od pravic vseh evropskih narodnih skupnosti, velikih in malih, ki sestavljajo našo celino.

Zanimivo še, da je istega leta - in za Slovence še zlasti - znani francoski politik in državnik Georges Bidault (kot R. Schuman iz vrst takratne francoske krščanske demokracije) zelo lepo govoril o Slovencih in njihovi kulturi na znamenitem sprejemu v Parizu.

voini je bil pravni svetovalec v francoskem parlamentu za francosko pravo v priključeni narodnostno mešani Alzaciji. V tem času je imel priložnost spoznati prizadevanja francoskega državnika Aristida Brianda, ki si je prizadeval za sodelovanje z Nemčijo v okviru tesnejšega sodelovanja vseh evropskih držav in je v tem duhu poslal 27 evropskim vladam memorandum o vzpostavitvi Evropske federacije. Njegova pobuda pa je ostala brez odziva, saj se je večina evropskih držav tedaj že pripravljala na novo vojno.

Med drugo svetovno vojno so ga nemški nacisti aretirali, tako da je dve leti preživel v zaporu, kjer je začel razmišljati in pisati o združenju Evrope. "Ko bo vojne konec - je zapisal - moramo skupaj z našimi zavezniki poiskati vzroke za to vojno in vzpostaviti takšne strukture v mednarodni skupnosti, ki bodo preprečevale tovrstne katastrofe. In rešitev bomo verjetno našli le v okviru združene Evrope."

Te svoje ideje je skušal politično uveljaviti po vojni, ko je postal francoski zunanji minister. Ključ do trajnega miru v Evropi je videl v zgodovinski spravi med Francijo in Nemčijo. Na pobudo vodje francoske komisije za povojno gospodarsko obnovo Jeana Monneta je 9. maja 1950 javno predlagal, naj ti dve ter ostale zainteresirane evropske države okrepijo sodelovanje na področju premoga in jekla ter v ta namen ustanovijo skupno telo.

Ta Schumanov načrt se je uresničil leto dni kasneje, ko so 18. aprila 1951 ustanovno listino o Evropski skupnosti za premog in jeklo poleg Francije in Nemčije podpisale še štiri evropske države: Belgija, Italija, Luksemburg in Nizozemska. To je dalo nadaljnega zagona širjenju meddržavnega sodelovanja še na druga področja. Tako sta bili šest let kasneje, leta 1951, podpisani Rimski pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti ter tista o Evropski skupnosti za jedrsko energijo.

Današnja podoba in ime je Evropska unija dobila leta 1992 na temelju Maastrichtske pogodbe, ki je postavila temelje tudi za politično združevanje, katero pa, kot vemo, poteka počasneje kot ono na gospodarskem in drugih področjih. Unija se je do danes od prvotne šesterece razširila na petnajst držav. Za vključitev v Evropsko unijo se trenutno poteguje trinajst držav, med temi Slovenija.

PO KRAJEVNIH VOLITVAH

BLAIR V PRIMEŽU

BREDA SUSIČ

Anglež Tony Blair, sposoben evropski in svetovni politični voditelj, je pred dvema tednoma na krajevni volitvah doživel hud poraz. Njegova stranka je pred konservativci izgubila močno prednost, ki so ji jo cela tri leta pripisovale raziskave javnega mnenja. Stranka Tirijev je pod vodstvom Hagua osvojila skoraj 600 sedežev občinskih svetovalec, kar je več kot dovolj, da lahko resno ovira ponovno izvolitev Blaira za prvega ministra na prihodnjih političnih volitvah.

Komentatorji so si edini, da zmaga konservativcev le v omejeni meri pomeni tudi Blairov poraz. Prepričani so namreč, da laburistični leader še vedno uživa podporo večine

Ne spominjamo se, da bi volivci in volivke v Italiji v vsej zgodovini republike bili kdaj pozvani, naj se na volišču izrečejo kar o sedmih referendumskih hkrati. Takšno priložnost pa bodo imeli v nedeljo, 21. t.m. Pobudniki takšne oblike izražanja ljudske volje so bili sicer predlagali kar 21 referendumov o najrazličnejših problemih, vendar je ustavno sodišče razsodilo, da se jih lahko razpiše le sedem. Ostali predlogi niso bili zakoniti.

Referendumi, kakršni so bili razpisani, predvsem zgovorno dokazujejo, da od ljudstva izvoljeni poslanci in senatorji, ki jim pripada zakonodajna oblast, ne uživajo mnogo zaupanja volivcev in volivk. V nedeljo naj bi se volilni upravičenci namreč izrekli tudi in predvsem o vprašanjih, ki jih ne poznajo, ne razumejo in tudi niso dolžni razumeti. Ko je volivec pozvan, naj se na primer izreče, ali je za republiko ali za monarhijo, je odgovor kolikor toliko lahek. V veliko zadrego pa ga spravljaš, če ga na primer vprašaj, naj odgovori, ali sme sodnik opravljati poklicne naloge v javnih ustanovah

ali ne. Prav o tem bi se moral prihodnjo nedeljo med drugim izreči volilni upravičenec! Ali ni tudi za nadpovprečno izobraženega človeka takšno vprašanje prava "španska vas"? Nedeljski referendumi že nekaj tednov globoko razdvajajo italijanski politični sloj. Povsem različna stališča namreč zavzemajo tako znotraj vladne večine kot znotraj opozicije.

Nekateri vplivni politiki, kot na primer Berlusconi, odkrito pozivajo volivce k abstinenčni in računajo, da referendum ne bo veljaven, ker se ga ne bo udeležila po ustavi predpisana večina, to je polovica upravičencev plus eden. Hud spor je nastal že zaradi števila samih upravičencev, saj so z več strani opozarjali, da volilni sezname ne ustrezajo dejanskemu stanju, češ da vsebujejo tudi imena ljudi, ki so že davno rajni. Naposled se je našla rešitev, saj je vlada z odlokom odredila, naj se volilni sezname nemudoma pregledajo, kar so pristojne občinske komisije tudi opravile.

Zdaj kratko pogledjmo, na katera vprašanja bi volivci morali v nedeljo odgovarjati z "da" ali "ne".

no levičarskih stališč) je bil namreč zaradi svojih kritik laburistične stranke in njenih novih zmernih stališč iz nje izločen in je na volitvah tekmoval kot nestranski kandidat. Bolj kot dejstvo, da je prehitel Blairovega varovanca, laburističnega kandidata Dobsona, lahko prvega ministra moti, da njegova prizadevanja, da se približa volilcem, jim zaupa več neposrednega vpliva na oblast in politiko, njemu in njegovi stranki ne prinašajo zaželenega političnega konsenza. Blair je s svojimi političnimi izbirami zavestno želel, da se na volitvah stranke umaknejo vplivu kandidata in njegovi sposobnosti, da nagovori volilce. Ni pa predvidel, da se bo nezadovoljstvo nad aroganco strank izrazilo v tako očitni podpori nestransko kandidatu, ki ni niti skrival dejstva, da za fasado nima pravih idej in programov, in je bil izvoljen izključno zaradi populističnih in oportunističnih izjav. Končno pa je Blairova "tretja" sredinska pot izpraznila politični prostor na levi. Zmaga Livingstona, ki je zagovornik nekega socializma, ki še ni doživel uresničitve, ki je proti globalizaciji in trdi, da je svetovni finančni sistem, ki ga upravlja Svetovni denarni sklad, povzročil več žrtvet kot Hitler, bo tako ali drugače prisilila Blaira, da zopet posveti nekaj pozornosti tisti levi, ki jo je zaneyaril. Blair ima odslej tekmece na desnici, ki se prebujajo in igra na strune evrofobije in strahu pred priseljenci (Haider docet!) in prvič v zgodovini britanskega dvopolnega sistema tudi na levi.

IZVOLITEV POSLANSKE ZBORNICE

Po dosedanjih predpisih je večinski volilni sistem tako popravljen, da se 25% poslanskih mest razdeljuje po proporcionalnem sistemu. To dejansko predstavlja nagrado za posamezne kandidatne liste in torej za politične stranke, ki drugače ne bi morda sploh imele zastopnikov v zbornici. Volivec naj bi se po mnenju pobudnikov referenduma izrekel proti dosednji porazdelitvi poslanskih mest.

IZVOLITEV VIŠJEGA SODNEGA SVETA

Člani tega sveta, ki so poklicni sodniki, naj se odslej izvolijo poimensko in ne z vnarej sestavljenega seznama kandidotov. Tako predlagajo pobudniki tega referenduma.

IZVENSODNE NALOGE SODNIKOV

Pobudniki referenduma predlagajo, naj se odobri zakon, po katerem sodniki ne bi smeli opravljati poklicnih nalog v javnih uravah ali arbitražnih nalog. To smejo zdaj opravljati z dovoljenjem Višjega sodnega sveta.

ODPUSTI Z DELOVNEGA MESTA

Podjetja, ki imajo več kot 15 zaposlenih, smejo odpuščati delavca ali uslužbenca, če obstaja upravičen razlog ali vzrok. Prizadeti pa se lahko obrne na pristojnega sodnika, ki sme odrediti njegovo vrnitev na delovno mesto in mu hkrati priznati ustrezno odškodnino. Pobudniki referenduma predlagajo, naj se odpravi pravica do odškodnine.

SODNA UREDITVE

Po dosedanjih predpisih smejo sodniki, ki opravljajo dolžnosti javnega tožilca, zaprositi pristojno sodno oblast, da jim dodeli mesto rednega sodnika, in obratno. Pobudniki referenduma so za strogo ločitev dolžnosti.

PORAVNANA VOLILNIH STROŠKOV

Po dosedanjih predpisih imajo politične stranke, ki se udeležujejo volitev ali referendumov, pravico, da jim država povrne volilne stroške. Na političnih in upravnih volitvah dobi stranka po 4 tisoč lir za vsak prejeti glas, na volitvah za evropski parlament pa po 600 lir. Pobudniki referenduma predlagajo, naj se odškodnina odpravi.

SINDIKALNI ODTEGLJAJI

Pobudniki referenduma predlagajo, naj vsak odvisni delavec letno pooblasti pristojno ustanovo za socialno skrbstvo, da obdrži vsoto, ki jo delavec plača za sindikalno skrbstvo. Pristojne ustanove si odtegljaje prisvajajo avtomatično.

Naj na koncu napišemo, da slovenski volivci in volivke prav gotovo ne bodo odločilno vplivali na takšen ali drugačen potek in izid referendumov. Zgornje vrstice smo predvsem napisali, da bi bili naši bralci obveščeni o problemu, ki je že nekaj mesecev v središču pozornosti italijanske javnosti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJI: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

ZAHVALA KROVNIH ORGANIZACIJ

PO MANIFESTACIJI

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je pozitivno ocenil manifestacijo Slovencev, ki je bila na trgu pri Sv. Antonu v Trstu. Skupna pobuda krovnih organizacij je imela pozitivne učinke na več ravneh, predvsem zaradi množične udeležbe pripadnikov manjšine iz vseh treh pokrajinskih dežele, ki so s tem podprli skupno voljo po zaščitnem zakonu. Med množico je zavrel pravi duh skupnosti, ki je še sposobna se zavzemati za svoje pravice. Istočasno pa je prišla do izraza sprostitev predolgo zadržanih pristnih narodnih čustev manjšine. To je bil dokaz, da naša skupnost potrebuje take prilagoditve, ki prerastejo goli pomen manifestacije in se spremenijo v pravi praznik. Pomanjkljivosti, ki so bile bolj tehničnega značaja, niso zmanjšale pravega pomena manifestacije. Poseben pomen je pobuda pridobila tudi z očitno podporo tržiške mestne uprave z županom Illyjem na čelu, kar je pritegnilo tudi predstavnike drugih občin.

Odbor SSO je tudi obravnaval gesto deželne uprave,

BOJKOT

Stranka Slovenske skupnosti poziva volivce in somišljenike, naj se ne udeležijo nedeljske referendumske preizkušnje. Bojkot volitev je v znak protesta zaradi nesramnega zavlačevanja odobritve postopka zaščitnega zakona za našo narodnostno skupnost.

ki je izkoristila finančni zakon, da je odobrila tudi pobudo, ki zadeva slovensko manjšino in ki jo je najavila svetovalka Severne lige Seganti s svojim znanim predlogom o ustanovitvi Zveze Slovencev. Svet slovenskih organizacij je skupaj s SKGZ že zavzel kritično stališče do prvotnega besedila, v prvi vrsti zato, ker je bilo sestavljeno brez dogovora in brez kakršnegakoli povesja z manjšino. Zvezi Slovencev je pripisoval veliko pristojnosti glede vsega našega organiziranega življenja. Ob predstavitvi v deželni svet pa je prišlo do temeljite spremembe besedila: nič več se ne omenja Zveza, pač pa se uvaja nekakšen Inštitut, pristojen za vse probleme javnega financiranja slovenske manjšine, od kulture do rekreacije, športa in tiska. Izvršni odbor SSO zavrača tako metodo kot skrajno nedemokratsko, ker vsiljuje manjšini rešitve, ki so izraz nam tujih interesov in računov. Tak postopek je nesprejemljiv za SSO, ki opozarja deželno upravo, da preko zakona št. 46 upravlja sredstva, ki jih daje na razpolago državi, kateri mora odgovarjati. Bolje bi bilo, da deželna uprava poskrbi za slovenske uradnike, ki bi pospešili neznosno dolge postopke izplačevanja javnih prispevkov. Izvršni odbor zaključuje svoje sporočilo s trditvijo, da SSO nikakor ne misli pasivno pristajati na tako rešitev slovenske problematike in napoveduje nove korake na pristojnih mestih.

SEJ SMO VJEREN NAROD!

Jakec: Rečme, rečme, kej se ti zdi? Keku je, se še zadouoljen sez manifestacijo ued 6. maja?

Mihec: Sej vješ, de sen kontjent. Prou lepu je blo videt terko mladeh

jen tedi dojenčo sez mamicami, ke so perše na tu manifestacijo. Še policija se mi je zdela vesela, tude če so jeh na sobuoto zjetro poslale skrbet za red jen mir na našo manifestacijo.

Jakec: Vješ, tedi tuoja tabla, se mi je zdjela prou posrečena. Lepu si jen povjeu!

Mihec: Ah, kej! Kej misleš, de se jeh kej prime? Prou je, de se kej nerdi, de se pokaže, de smo žive, de nes je še nekej jen de se na takeh akcije predstave doste mladeh ledi, teku de ne bojo rekli, de so šle na manifestacijo mumje jen nostalgiki, ma de so tu ledje u narbuljših ljeteh, teku de če pridejo, pomjene, de jemejo še vjero u jutrnje dan, kuker se je praulo suj cejt.

Jakec: Lepu je blu! Je užgala, a Zdravljica, de ne govorimo pej ued Ustajenja Primorske. S misleš, keku bi biu vesel, neš maeštro, a!

Mihec: Si zmislen, ja, ma tedi vjen, de be bil med te pervemi, ke be prefikso žepana, ke je zamedo jen pole tedi prej šou proč. Buode gvišen, de be biu med te pervime, ki so šle tedi na neš plac Zedinjenja Italije, de be se perdrušli Samote Pahorje jen prof. Pirjeuce, ki so tjele opozorit, de je te vječje plac u Trste tedi zenes.

Jakec: Teku, po starem gesli: tujega nočemo, svojega ne damo!

Mihec: Ma, glej, nej bo kuker če. Jest vjen, de bo taljanska poslanska zbornica junija nadaljevala sez obravnavo zakonskega predloga za zaščito slovenske manjšine. Teku je piso Violante Sergiji Pahorje.

Jakec: Ben, kuker čejo. Ma, prouzeprou, kej pomjene, "de se jen plača"?

Mihec: Eh, kej pomjene!? Če rječ, de bomo zaščitni zakon dobile, če bo u interesu taljanske države jen si lehko misleš, de u kašnjen primere, be blo zenjeh bulše.

PREJELI SMO

REPLIKA

Le nekaj pripomb k članku "Kdo nasprotuje zajamčeni zastopstvu?", ki ga je podpisal Alojz Tul.

Ne nasprotujem načelu zajamčenega zastopstva za manjšine, čeprav ga je v italijanskih političnih razmerah težko udejanjiti, kot sem spoznal v času, ko sem usklajeval delo pristojnih vladnih uradov. Omejeno zajamčeno zastopstvo Ladincev na Tridentinskem-Južnem Tirolskem je celo vzbujalo precej pomislekov pri nemški skupnosti, ki ni marala, da bi se Ladinci preveč osamosvojili. Poiskati smo morali kompromis, ki pa še ni prodrli skozi zapletenost postopka sprejetja ustavnega zakona o spremembah posebnih statutov pokrajin Bozen in Trident.

V "Masellijevem osnutku" je bil sprva člen, ki je oblikoval posebno volilno okrožje ob meji, sestavljeno iz dvojezičnih občin. Tudi na zahtevo SSK smo člen spremenili in sedaj določa, da morajo zakoni o volilnih sistemih predvideti način, kako olajšati izvolitev kandidatov slovenske manjšine v parlament, deželni zbor, pokrajinske in občinske svete.

Sam sem sicer bil za bolj obvezujočo formulacijo, kjer bi besedo "olajša" zamenjali z "omogoča", vendar s tem predlogom, kljub podpori prijatelja Caverija, nismo uspeli.

Bitka je vsekakor odložena na trenutek, ko bo parlament sprejel novo volilno zakonodajo, za katero upam, da ne bo več tako prežeta z "večinskimi načelom" kot zadnje desetletje.

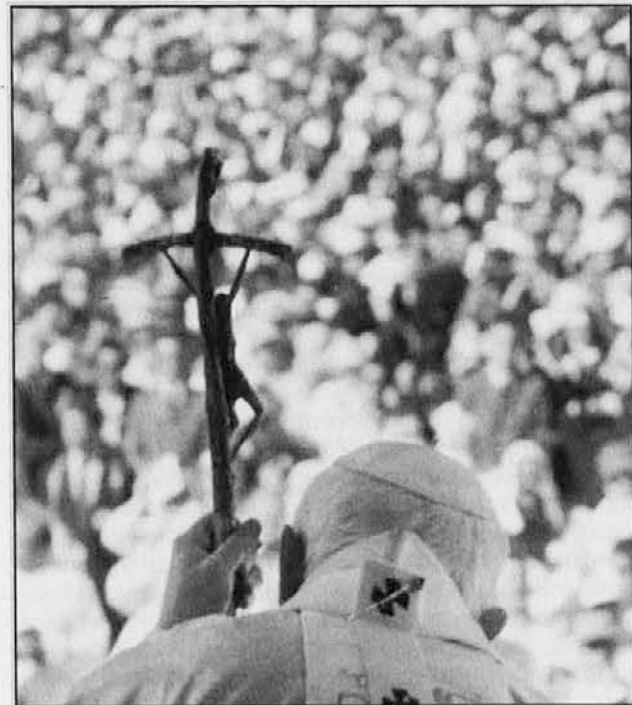
STOJAN SPETIČ

S 1. STRANI

SPOROČILO FATIME

V homiliji je sv. oče govoril o skrivnostni izbiri Boga, ki se razodeva malim in ostaja prikrit modrecem tega sveta. Papež je trdno prepričan, da sta bila pastirčka resnično sposobna se žrtvovati za krivde grešnikov, za katere sta po naročili Božje Matere vsak dan vztrajno molila; svoji kratki življenji sta ponudila za žrtvi. To pa je "prava oblika mistične edinosti z Bogom." In z naslednjimi mislimi je sv. oče že pripravil poslušalce na veliko razodetje: "Koliko žrtev je bilo v zadnjem stoletju drugega tisočletja! Misel gre na strahote dveh velikih vojn in na tiste drugih vojn po svetu, na koncentracijska in uničevalna taborišča, gulage, etnična čiščenja in preganjanja, na terorizem, mamila, na napade proti še nerojenim življenjem in družini." Citiral je Razodetje in boj dobrega proti zlu ter sklenil za oceno preteklega obdobja: "Lahko ugotovimo, da človek, ki izpodrine Boga, ne more doseči sreče, obratno: konec koncev uniči sam sebe."

To je rdeča nit tragedije, ki se je vilo celo 20. stoletje, obdobje velikega trpljenja. Prav o stoletju, ki je videlo teči krvave reke, naj bi torej govorila tretja fatimska skrivnost, o kateri je na kratko spregovoril kard. Sodano ob koncu slavja. Ugledni teologi s kard. Ratzingerjem kot prefektom Kongregacije za verski nauk na čelu že pripravljajo objavo celotnega besedila s komentarjem, kajti gre za vizije in prerokbe o Evropi in Rusiji, ki se lahko razumejo le v simboličnem ključu.

Razodetje prerokbe, ki se tiče tudi osebno svetega očeta, želi verjetno na neki način skleniti stoletje, v katerem je katoliška Cerkev kljub dramatičnim bojem z ideologijami le preživela. Torej ne gre za apokaliptične scenarije, ampak za poziv k spreobrnjenju in za sporočilo upanja v Božjo prisotnost, ki spremlja človeka kljub njegovim zablodom in napakam. Ideja, da lahko človek živi tudi brez transcendentnega zakona ali upanja, pa je po padcu slavnega zidu in idealov, ki so se izkazali za jalove, pravi izziv nove dobe. Globalizacija in nori tehnološki napredek, ki človeku ne dopuščata, da bi si postavil vznemirljiva vprašanja o onstranstvu in presejanju tostranstva, sicer ne u-

bijata nedolžnih in ne povzročata vojn. Dejansko pa nas utapljata v blagostanju in lagodju; naš pogled obračata stran od otroško čistih hrepenenj, ki delajo iz nas osebe v pravem smislu besede.

Tudi Fatima torej govori - kot vsa verodostojna prikazovanja - o evangeliju. Marija je od vedno naročala ljudem, naj naredijo, kar jim veleva njen in Božji Sin. To je skrivnostna moč vsakega vernika: jemati zares Kristusove besede in jih vsak dan udejanjati v življenju. To je tudi temelj sv. očeta, človeka prerokbe in žrtve, ki nosi na svojih ramenih krivde in trpljenje vsega sveta. "Če se ne spreobrnete in ne postanete kakor otroci..."

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

FATIMA ALI BOŽJA SKRB ZA ČLOVEKA

Dolga desetletja so minila, ko je Marija v davnem letu 1917 v Fatimi objavila svoje enkratno sporočilo, ki se je odelo v skrivnost. Skrivnost pa je obeležje, ki tisto, kar skriva, še močneje izpostavi. Zato so ljudje hitro razumeli, da je pridržano Marijino sporočilo po svoji vsebini strašno in nemara preveč za človeka. Časi so se spremenili in postalo je jasno, da je sam človek tisti, ki mora vzeti ugod v svoje roke in se postaviti po robu vsem nevarnostim, ki mu pretijo. In v kolikor je temu tako, lahko ugotovimo, kako Fatima ni hotela biti le grožnja in napoved katastrof, pač pa predvsem dobrohoten nasvet človeku, da bi se vendar odpovedal nasilju oziroma se spreobrnil.

V božji naravi je, da ustvarja in gradi življenje, da pa seveda dosti prej kot ljudje vidi, kdaj se bližajo velike nevarnosti. In te nevarnosti seveda prihajajo prav iz človeka. Zato se Fatima na človeka obrača in mu odpira oči, naj vendar globlje premisli, kaj vse se dogaja. Prva svetovna vojna je bila v resnici mrtvaški ples z milijoni mrtvih. Med obema vojnama je človek spočel uničujoči ideologiji, kar je vse skupaj vodilo v drugo svetovno vojno. Druga svetovna vojna je bila v resnici katastrofa vseh katastrof, v drugi vojni smo vrgli atomsko bombo na ljudi. Potem smo desetletja izvajali atomske in jedrske poskuse ter širili boleznino in uničevali življenje. V zadnjem

obdobju smo dodobra načeli ravnovesje v naravi in si pričeli zastrupljati podnebje, hrano in zrak. Ne nazadnje je nasilje dvignilo roko nad samega papeža, ki je največji človeški simbol vere v moč dobrote človeka. In vendar živimo, smo še tukaj, seveda z novo zavestjo, da zmoremo uničiti svet v celoti. Od te naše sedanje zavesti, da lahko uničimo svet, pa fatimska skrivnost ni mogla biti strašnejša in zato smo ji sedaj sposobni pogledati naravnost v oči in jo do dna razumeti.

Skrivnost nas v svetlem smislu opozarja, da se lahko odpovemo nasilju in ga premagamo. Opozarja nas, da obstaja pot rešitve, ker nam je dana svoboda zato, da bi to pot našli. Opozarja nas, da smo ustvarjeni po božji podobi, kar pa je nasprotje sovraštva in nasilja, saj je Bog moč in silnost ljubezni in edino ljubezen lahko reši svet. Fatima nas torej želi opogumiti, da smo se vsem nevarnostim sposobni izogniti, v kolikor zares postanemo Bogu podobni. Ta cilj se zdi previsok in vendar je vse tako preprosto. Biti Bogu podoben namreč pomeni resnično in iskreno ljubiti sočloveka, vsakršnega bližnjega, in kadar se bo to v vseh nas zgodilo, bo na zemlji mir in ne bo več nasilja in bomo vsi srečni, ker ne bo več uničevanja. Fatimska skrivnost se bo dokončno razodela kot ljubeča skrb in zmagovita pomoč za ves svet.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. VELIKONOČNA NEDELJA

"Razpravljaj je (Savel-Pavel) s helenisti in se z njimi prerokal, ti pa so ga nameravali ubiti." (Apd 9, 29)
"Hvalili bodo Gospoda tisti, ki ga iščejo." (Ps 22, 27)
"Saj je Bog večji od našega srca in ve vse." (1 Jn 3, 20)
"Ostanite v meni in jaz v vas." (Jn 15, 4)

Jezuistični pater Nober je bil v petdesetih letih cenzor na bibličnem inštitutu v Rimu. Rektor inštituta je bil takrat p. Augustinus Bea S.J., poznejši kardinal. Pater Nober je dnevno ocenjeval 28 do 30 novih knjig oziroma revij, ki so prihajale na to ustanovo. Zanimalo me je, kako more to sploh opraviti. Povedal je, da pregleda kazalo in napiše oceno. Ker je bil doma v Sv. pismu, je cenzorstvo opravljal z nenavadno točnostjo glede vsebine. Knjige je imel vsepovsod po skromni sobi, tudi po postelji ter pod njo. Prosit sem ga prišel za Kittlovo strokovno knjigo o neki grški besedi pri sv. Janezu, ker sem vedel, da sestavlja slovar v kar štirih jezikih, med temi tudi v grščini in arabščini. Pokleknil je k postelji, se sklonil pod njo ter mi takoj podal željeno knjigo. A je svetoval, naj se obrnem na znanega strokovnjaka za Janezovo teologijo, zlasti v pismih tega apostola, na p. Albina Škrinjarja. P. Škrinjar, Sežanec, tudi on jezuit, je takrat bival v Zagrebu. P. Nober mi je naročil, tudi v imenu rektorja Bea, naj bi tudi jaz poizkusil povabiti p. Škrinjarja, da bi prišel na "Bibličum" v Rim za rednega predavatelja. Na moje pisanje je p. Škrinjar odgovoril, da mu oblasti ne dajo ne potnega lista ne vizuma ter da so bili vsi dotedanji poizkusi zaman. Vsem nam je bilo žal, toda tudi ta zgodba potrjuje, da zakrknjena srca živijo v suženjskem strahu pred vsem, kar diši po Bogu in resnici.

P. Škrinjar je namreč podajal, zlasti v reviji *Biblica*, ako mu ni domača cenzura prestregla pisanja, komentar o Janezovih pismih. Zares globoko je razčlenil tudi stavek "Saj je Bog večji od našega srca in ve vse". (1 Jn 3, 20). Pričaral je dobesedno globino Božjega srca, njegovo ljubezen do človeka. Vse tozadevno razodetje ima svojo človeško podobo, vso resničnost, svoje utelešenje v Sinu, ki v Sv. pismu nenehno govori: "Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vam bom dal počitek... učite se od mene, ker sem v srcu ponižen" (Mt 11, 28-29).

Saj je srce simbol za središče, za bistvo človeka. Zato naj ne bo zakrknjeno ne zvijačno, marveč prozorno, čisto. Jezus je izrekel nekaj veličastnega glede pristnega človeškega srca: "Blagor čistim v srcu, kajti Boga bodo gledali" (Mt 5, 8).

Ob prikazovanjih po vstajenju Jezus pozdravlja učence in druge z mirom, ki pri Hebrejcih pomeni polnost vseh milosti: "Mir vam bodi!" (Jn 20, 19.21.26). Še prej govori: "Vaše srce naj se ne vznemirja in ne plaši... grem k Očetu, saj je Oče večji od mene" (Jn 14, 27-28). Popelje nas v skrivnost vseh skrivnosti, v gledanje in hvalo živega Boga za vso večnost. Oče je namreč poveril Sinu razodevanje in poveljevanje njegove ljubezni majhnemu človeškemu srcu, ki zna postati skrajno grešno: "Od znotraj namreč, iz človeškega srca, prihajajo hudobne misli, nečistovanja, tatvine, umori, prešuštva, pohlepi, hudobije, zvijača, razuzdanost, nevoščljivost, bogokletje, napuh, nespamet. Vse te hudobije prihajajo od znotraj in omadežujejo človeka (Mr 7, 21-23) - Kozarec in skledo je treba najprej od znotraj očistiti (Mt 23, 25.26).

Psalmist David prosil: "Čisto srce, o Bog, mi ustvari" (Ps 51, 12), ker srce snuje smrt, ne samo Davidovo srce. Nekoč mi je starejša ženska zabrusila: "Tiste, ki opravljajo prve petke, je treba pobiti!". Tudi Pavel je nekoč divje preganjal kristjane. Sovrašтво do njih ga je kar raznašalo (prim. Apd 8, 1.3; 9, 1.2).

Toda Božje srce skrivnostno deluje v vsej zgodovini. Zato mu nihče in nič ne more prepričati blaženega delovanja: "Tako pa je Pismo vse zaklenilo pod greh, da bi tisti, ki verujejo, dobili obljubo iz vere v Jezusa Kristusa" (Gal 3, 22).

Celo veliki Izraelov greh, t.j. odklon Jezusa, postane vir usmiljenja za pagane: "Bog je namreč vse vklenil v neposlušnost, da bi vsem izkazal usmiljenje" (Rim 11, 32).

Ni torej greh tisti, ki pogojuje in omejuje Boga, saj On ostane vzvišen nad njim, ker je za Boga merodajno samo usmiljenje.

Odtod ocenjujemo svoje in drugih srce, namreč po brezmejnem zaupanju v Boga.

Tedaj si želimo ostati v Njem kakor mladika na trti. Brez Njega nič ne zmoremo, v Njem in z Njim pa zmoremo vse.

Samo bog tega sveta, t.j. satan, lahko zaslepi in zakrknje; Bog pa, in samo On, osvobaja, ker "je zasijal v naših srcih" (2 Kor 4.4.6).

Ker je Jezus strl oblast greha s svojo smrtjo, more človeka osvobajati, da ne bodo vladali neumnost, greh in ujetost v njem (gl. Rim 1; 5,7; 9 ns; Gal 3 ns).

Prosimo Jezusa, da bi mogli ostati v Njem (Jn 15, 7), obenem z nami tudi vsi ljudje, saj je Božje srce brezno usmiljenja.

PRELAT ANDREJ GLAVAN, DR. JURIJ BIZJAK, DR. ANTON STRES

PAPEŽ IMENOVAL TRI NOVE SLOVENSKE ŠKOFE

Sveti oče Janez Pavel II. je v soboto, 13. t.m., imenoval tri nove slovenske škofe. Novico o tem sta dala ljubljanski nadškof dr. Franc Rode in koprski škof msgr. Metod Pirih istočasno na dveh ločenih tiskovnih konferencah v Ljubljani in Kopru. Za nove, pomožne škofe so bili imenovani dr. Anton Stres v mariborski škofiji, prelat Andrej Glavan, ki bo odslej ljubljanski pomožni škof, in dr. Jurij Bizjak, ki bo odslej koprski pomožni škof. Prav je, da si поблиže pogledamo kratke življenjepise novih slovenskih škofov.

Andrej Glavan, ki bo odslej pomožni škof v ljubljanski nadškofiji, se je rodil 14. novembra 1943 v župniji Sotenska pri Dolenjskih Toplicah v družini enajstih otrok. Po osnovni šoli v domačem kraju je odšel na kranjsko gimnazijo, kjer je maturiral in se vpisal na študij kemijske tehnologije, ki ga je tudi končal z diplomom na univerzi v Ljubljani l. 1966. Opravil je vojaščino, nekaj mesecev stažiral v tovarni Iskra v Žužemberku in stopil v bogoslovje. Že kot študent je sodeloval pri organizaciji pokoncilnega mladinsko-študentskega misijona v Ljubljani spomladi 1966, pel je pri mnogih cerkvenih zborih in pomagal pri ustanovitvi zborov sv. Cecilije v Ljubljani. Dne 29. junija 1972 je

bil posvečen v duhovnika in postal kaplan v škofiji Loki. Priljubljen je ustanovitev župnije Suha in od leta 1981 je bil župnik v Stari Loki ter obenem soupravitelj župnije sv. Lenart nad Škofjo Loko. leta 1980 je bil imenovan za dekana loške dekanije. Opravljal je več uglednih in zahtevnih nalog v ljubljanski nadškofiji, leta 1999 ga je sveti oče imenoval za prelata.

Dr. Anton Stres se je rodil 15. decembra 1942 v Donatčki gori v župniji Rogatec v družini treh otrok. Leta 1960 je stopil k lazaristom, teologijo je študiral v Ljubljani in Parizu, leta 1967 je naredil večne zaobljube, aprila 1968 pa je bil posvečen v duhovnika. Študij je nadaljeval v Parizu, kjer je na Katoliškem inštitutu diplomiral še iz filozofije. Na Teološki fakulteti v Ljubljani je začel predavati filozofijo in leta 1974 doktoriral s tezo *Razvoj marksističnega pojmovanja religije v povojni Jugoslaviji*. Postal je znan in cenjen mislec, tedanje oblasti so ga imele za "jastreba". Lotil se je nove doktorske disertacije in leta 1984 doktoriral iz filozofije. Leto kasneje je postal izreden profesor, tri leta pozneje pa predstojnik katedre za filozofijo na Teološki fakulteti. Leta 1990 je postal redni profesor in leta 1999 dekan Teološke fakultete. Vseskozi je bil izjemno

družbeno aktiven in to tudi kot publicist in komentator v verskem tedniku *Družina* in v drugih revijah, vodi tudi komisijo Pravičnost in mir in od leta 1992 vodi različne komisije za pogajanja med Cerkvijo in slovensko državo. Leta 1988 je postal vizitator provincialnega vodstva jugoslovanske province Misijonske družbe. Dr. Anton Stres je objavil izjemno število znanstvenih del, ki so izšla v knjižnih izdajah; med njimi omenimo najpomembnejša: *Jugoslovanski marksizem in religija*, *Nič in smisel*, *Med besedami in dejanji*, *Med Bogom in cesarjem*, *Oseba in družba*, *Človek in njegov Bog*, *Svoboda in pravičnost*, *Cerkev in država*. Dr. Stres velja za enega najbolj prodornih katoliških mislecev na Slovenskem.

Dr. Jurij Bizjak se je rodil 22. februarja 1947 na Colu kot najstarejši sin v družini štirih otrok. Osnovno šolo je obiskoval na Colu in v Ajdovščini, nakar je odšel v malo semenišče v Vipavi, kjer je leta 1965 maturiral, in nato v bogoslovje v Ljubljano, ki ga je končal leta 1972. V duhovniku je bil posvečen 29. junija 1971 v Logu pri Vipavi. Po posvečenju je bil nekaj mesecev kaplan v Sežani, nato pav letih 1972-75 v Ilirski Bistrici; kasneje je bil leto dni župnijski upravitelj na Planini in na Ustjah. Od leta 1976 do 1983

je bil na študiju v Rimu na Papeški univerzi Urbaniani in na Papeškem bibličnem inštitutu, kjer je doktoriral z disertacijo z naslovom *Sporni pregovori o svetopisemski knjigi Pregovori*. Je doktor svetopisemskih znanosti in od leta 1983 do 1997 je bil duhovni vodja, spiritual v Malem semenišču v Vipavi in medtem tudi duhovni pomočnik v župniji Šturje pri Ajdovščini. Že od leta 1983 je profesor svetopisemskih ved na Teološki fakulteti v Ljubljani in od leta 1997 tudi duhovni voditelj bogoslovcev v Ljubljani. Dr. Bizjak je bil tudi deset let v skupini strokovnjakov, ki so prevedli Slovenski standardni prevod Svetega pisma, sam je prevajal starozavezne knjige: Izaijo, 12 malih prerokov, Joba, Pregovore in Pridigarja. V akademskem letu 1990-91 se je strokovno izpopolnjeval v Jeruzalemu, kjer je študiral biblično arheologijo in zgodovino. Dr. Bizjak je imel vrsto dobro obiskanih predavanj, objavil pa je tudi vrsto zapisov v Ognjišču in Družini; l. 1989 je pri Ognjišču izšel njegov prevod Jobove knjige. Dr. Jurij Bizjak si je za svoje škofovsko geslo izbral besede iz svetopisemskih knjig preroka Ageja: *Pogum, vse ljudstvo v deželi* (Ag 2, 4).

Datumi in kraji posvečenj treh škofov še niso določeni.

OB 80. ROJSTNEM DNEVU

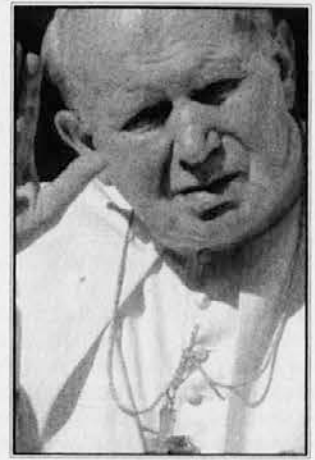
VSE NAJBOLJŠE, SVETI OČE!

Danes, 18. t.m., praznuje papež Janez Pavel II. visok življenjski jubilej, saj obhaja 80. rojstni dan. Tudi mi se v imenu naših bralcev in slovenskih ljudi dobre volje pridružujemo čestitkam mnogih in mu po stari slovenski navadi želimo še na mnoga leta.

Kaj naj mu zaželimo, če ne to, da bi ga zdravje še dolgo ohranilo med nami? Sami vidimo, kako je bohlen, a hkrati odločen in neuklonljiv, junaško bojevito, ko gre za pravico zadnjih in ponižanih.

Dvainsajset let je že papež Wojtyła na krmilu Petrove barke. V času njegovega vodstva se je v Cerkvi in svetu marsikaj spremenilo. K temu spremembam je tudi sam prispeval velik delež. S svojim smislom za neposreden stik s človeštvom je dodobra spremenil podobo prvega moža Cerkve. Njegova, sedaj že res brezštevna pastoralna potovanja po svetu so mu dala čar, ki ga ima le svetovljan, ki se na svet in njegove zadeve spozna, a mu niso odvezala mika preprostega duhovnika, ki skrbi za najbolj potrebne v svoji župniji. Tisoč

in več njegovih pridig in nagovorov je imelo po vsem svetu velik odmev, saj dejansko ni žgoče teme, ki tare današnjega človeka, katere se Janez Pavel II. ne bi dotaknil. Zavezan evangelijski veseli novici je pobudnik nove evangelizacije, ker ima po njegovem mnenju vsak človek pravico izvedeti, da se je nekoč tudi zanj rodil Jezus Kristus, bil križan in je vstal od smrti, da bi ga odrešil. V preprostem, a odločnem evangelijskem duhu se sv. oče zavzema za pravico vsakega človeka in za njegovo neodtujljivo pravico do človeka vrednega življenja, do dela in pravičnega plačila za delo, do socialnega in zdravstvenega zavarovanja. Kot ena največjih moralnih osebnosti današnjega sveta sv. oče v skoraj vsakem javnem nastopu naravnost kriči proti socialnim krivicam in se zavzema za ukinitve dolgov najrevnejših držav, kot se obenem zavzema za edinost med kristjani in predstavniki vseh verstev, ki verujejo v enega Boga. Ko nagovarja kristjane in druge, naj bomo boljši, naj se držimo evangelijskega

vodila ljubezni do bližnjega, nas kliče k pogumu, s katerim se moramo odločiti za življenje. Kot pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji smo mu lahko hvaležni, ko se zavzema za vsako manjšino na svetu in tudi za našo. Kot verniki smo mu hvaležni za njegovo iskreno vero v Odrješnika, h kateremu se obrača s priprošnjo k sv. Materi Božji. Kot najvišji predstavnik Cerkve je pokazal pogum brez primere, ko je vse ljudi javno prosil odpustičanja za pregrehe, ki so jih v zgodovini storili ljudje v imenu krščanske vere in Cerkve. Pogum brez primere zato, ker sv. oče ni čakal, da ga bodo drugi prosili za spravno gesto, ampak jo je sam v imenu Cerkve ponudil ne glede na to,

kakšen odziv bo ta gesta ime-la pri sogovorniku. Njegova globoka vera prihaja najbolj do izraza v posluhu za najmanjše, najšibkejše in na rob odrinjene. Ko je z močjo Resnice bistveno pomagal rušiti berlinski zid, je hkrati opozarjal na strašne krivice, ki jih povzročata kapitalizem, ko v njem kapital prevlada nad človeškim dostojanstvom.

Širina, odprtost, delavnost in ponižnost pred Najsvetejšim, znanje jezikov in zavezanost mladim, sprejemanje drugačnega, zavest, da je Kristus ljubil šibke in revne, nesporna vodilna vloga v današnjem svetu na področju zagovarjanja občeloveške, krščanske morale in etike, lestvice večnih in za vse veljavnih človeških vrednot, nenehno zavzemanje za pogovor in mir, za blagostanje in vsako človeško življenje, obsojanje nasilja in molitve: vse to in še več nam dela poljskega papeža bližnjega, dragega.

Slovenci smo nanj navezani tudi zato, ker je dvakrat prišel v našo matično domovino in nam spregovoril v našem jeziku; prvič je prišel na pastoralni obisk, drugič pa, da nas je potrdil tudi v svetu v imenu našega prvega blaženega, A.M. Slomška.

Zato še enkrat: Bog vas živi, sveti oče!

P. SILVO ŠINKOVEC GOST FORUMA ZA KULTURO V GORICI

BOG POTREBUJE STARŠE

Res lepo je srečati duhovnika ali redovnika, ki bi dobro vedel, kaj je družina danes, kakšne potrebe in ritme ima, kakšne dinamike se razvijajo med starši in otroki, kateri so izživeli, pred katere so postavljeni starši, ki želijo vzgojiti otroke v zdrave krščanske osebnosti.

Studijsko raziskovalni forum za kulturo je v nizu pomladnih razmišljanj, ki jih prireja v sodelovanju s Kulturnima centroma Bratuž in Stella Matutina ter s štandredsko dekanijo, povabil v četrtek, 11. t.m., v komorno dvorano KC Bratuž p. Silva Šinkovca DJ, strokovnjaka v psihologiji in pedagogiki, urednika revije *Vzgoja*, pedagoškega svetovalca na škofojski gimnaziji v Šentvidu in še bi lahko naštevati, kajti p. Šinkovec je res zelo dejaven v številnih slovenskih družbenih ustanovah. Najlepše pa je bilo videti, da njegovo ogromno znanje, ki ga je pridobil na vseučiliščih v Ljubljani, Rimu in Dublinu, oplajajo številne konkretne življenjske izkušnje. Iz tega dragocnega vira črpa p. Šinkovec znanje, da lahko nare-

di kot redovnik, ki stoji pred skrivnostjo življenja v drži modrega opazovanja in poslušanja, veliko koristnega za družine. Večer, ki je nosil naslov *Krščanska družina in vzgoja otrok danes*, je postavil predavatelj na temelj skrivnosti zakona kot zakramenta, v katerem sta mož in žena od Boga poklicana, da se ljubita z Njegovo ljubeznijo in da sta vidno znamenje te. Na tej osnovi se razvija vzgoja otrok. Zakonci so namreč tesni sodelavci Boga pri oblikovanju osebnosti in kot taki niso samo vir biološkega življenja, ampak dajejo tudi psihološko in duhovno rojstvo. Bog potrebuje starše, da nadaljujejo Njegovo stvariteljsko delo.

Krščanska družina je danes postavljena pred številne izzive. Eden prvih je zagotoviti potrebno materialno osnovo bivanja, kar je kot napor že del vzgoje in konkretizacija ljubezni. Tudi čustvena varnost je temeljna izkušnja, ki jo mora doživeti vsak otrok, da lahko odrase v samozavestno osebnost. Osnovna je tudi potreba po jasni pripadnosti in vključenosti v družinski sistem, saj so starši prvi identifikacijski lik vsakega mladega življenja. Otroci morajo tudi spoznati, kdo ima moč in odloča, da ne odrasejo v osebe, ki bodo vedno v sprih z vsemi ali brez trdne osebne opore. Družina je šola tudi za starše; ti se morajo v

njej učiti odnosov z otroki, ki se stalno spreminjajo. Morajo pa tudi razumeti, da so bližina, oddaljenost in soočenje posebni pedagoški "milostni" trenutki, ki so potrebni in učinkoviti, le če se uporabljajo v pravem trenutku. Otroci se morajo prek staršev, ki jih budno spremljajo, tudi učiti reševati najrazličnejše spore; to najboljše storijo v sproščnem pogovoru in prožnem iskanju skupnih alternativ. Tudi spolnost je zadeva, o kateri želijo otroci slišati sproščeno in jasno besedo; to radi sprejemajo. Čudovit vzgojni trenutek in prava šola socializacije je odprta družina, v katero pogosto zahajajo prijatelji in znanci. V taki družini čuti otrok, da je življenje lepo. In če je okrog njega okolje, ki ga soblikujejo tudi starši, bo še bolj ponosen in srečen.

Izredno močno vzgojno sredstvo je beseda, ki lahko razveseli, rani, omešča, sploh pa se lahko vtisne v spomin za vedno. Otrok "odmeva", poslušaj, ponavlja, nato povezuje in daje smisel. "Beseda nas dela za ljudi, odpira naš notranji svet." Tudi prek te kot prek družinske molitve in doživljanja liturgičnih dob se otrok vzgaja v veri in vrednotah.

DD

SVETNIK TEDNA

22. MAJ

SILVESTER ČUK

MARJETA (RITA) KASIJSKA, VDOVA IN REDOVNICA

"Navadno pravimo, da je zakon srečen, če zakonca ne iščeta svoje sreče, temveč srečo drugega; pa je vendarle to plemenito čustvo obeh zakoncev v veliki meri delež ženine kreposti, njenega materinstva in ljubezni. Žena z veseljem vrača dobro tudi tedaj, ko smo odurni. Ko jo žalimo, odgovarja dostojno in spoštljivo. Kakor sonce je, ki oblačnemu jutru prinaša zoro in ob večerih zlati oblake s svojimi prameni." Te besede pohvale na račun dobre žene je izrekel papež Pij XII. leta 1942 v svojem nagovoru novoporočencem. Veliko vprašanje je, če danes še držijo. Gotovo pa je bila zgled takšne žene sveta Marjeta ali Rita Kasijska, katere spomin danes obhajamo.

Bila je otrok sončne italijanske pokrajine Umbrije, kjer se je rodila okoli leta 1381. Že zgodaj je rada premišljevala Kristusovo trpljenje in se pokorila. Sklenila je, da se ne bo poročila. Na željo priletnih staršev pa je le privolila v možitev. Poročila se je z možem, ki je bil znan po nagli jezi in surovosti, da se ga je vse balo. Z njim je preživela osemnajst let v zakonu, ki je bil prva leta vse prej kot srečen; s svojo blagostjo in potrpljenjem pa je ublažila možev značaj. Rodila sta se jima dva sinova - dvojčka. Preden sta otroka odrasla, je družino zadela nesreča: umorili so očeta. Marjeta je morivcem odpustila, sinova, ki sta podedovala očetov jezljivi značaj, pa sta se zaklela, da bosta očeta maščevala: krvna osveta je bila tedaj v mnogih italijanskih pokrajinah v navadi. Marjeta se je bala, da se bo zlo tako množilo. Oba sinova sta kmalu drug za drugim umrla in mati je ostala sama, stara štiriintrideset let.

V njej se je spet zbudila mladostna želja, da bi šla v samostan. Napotila se je v samostan avguštink v bližnjem mestu Cascia in prosila za sprejem. Vendar so jo odslovili, ker vdov niso sprejemali. Enako se ji je zgodilo tudi drugič in tretjič. Potem pa pripovedujejo življenjepisci - so se ji v sanjah prikazali svetniki, ki jih je Rita najbolj častila: Janez Krstnik v spremstvu Avgušтина in Nikolaja Tolentinskega. Ti so jo ponoči skozi zaklenjena vrata pripeljali v samostan. Ko je zjutraj začudenim nunam povedala, kako je prišla v samostan, so naposled njeni prošnji ustregli. Ko je opravila noviciat in se zavezala za redovnimi obljubami, je bila njena edina želja, da bi bila vzorna, svetniška redovnica.

Rada je premišljevala Jezusovo trpljenje in se ostro pokorila. V samostanu so ji zaupali službo bolniške negovalke, ki jo je zglejčno opravljala štiriinštirideset let, dokler ni sama hudo zbolela. V zamaknjenju je nekoč prosila Jezusa, naj ji da okusiti nekaj muk, ki jih je trpel na križu. Takrat, pravijo, se je odtrgala bodica od Jezusove trnove krone in se zapčila v njeno čelo (pogosto je ta prizor prikazan na njenih upodobitvah). Ko je kasneje obiskala Rim, je izprosila, da je njena rana prenehala na zunaj krvaveti. Ko je ležala na bolniški postelji, jo je prišla obiskat znanka iz domačih krajev. Soseba jo je ob odhodu vprašala, če ji more napraviti kakšno veselje. Rita jo je prosila, naj ji prinese z domačega vrta cvetočo vrtnico in prgišče svežih fig. Žena se je nasmehnila, saj je bilo v mesecu januarju, toda ko je prišla domov, je našla na vrtno cvetočo vrtnico in figo z nekaj sadeži: utrgala je in ji nesla.

Umrla je 22. maja 1457. Papež Urban VIII. jo je leta 1627 razglasil za blaženo, med svetnice pa jo je šele leta 1900 prištel papež Leon XIII. Marjeta Kasijska častijo kot zavetnico bolniških negovalk. Upodabljajo jo klečečo pred Križanim. Njeno češčenje je močno razširjeno v romanskem svetu, pri nas samo na Primorskem. Zlasti Italijani se tej priljubljeni svetnici, ki ji pravijo Rita, zatekajo kot pomočnici v brezupnih zadevah. Tudi krstno ime Rita je zelo razširjeno. Znane so tudi povezave, npr. Ana Rita, Marija Rita.

DAN MLADIH KOPRSKE ŠKOFIJE

V soboto, 20. maja, bo v Zalogu pri Postojni 4. škofojski dan mladih pod geslom *Sveti v svetu*. Srečanje bo potekalo blizu kraja, kjer se je papež Janez Pavel II. srečal z mladimi 17. maja 1997. Zbiranje je predvideno ob 10. uri; po pozdravu in uvodni molitvi bodo predstavili delavnice, pri katerih bodo sodelovali gostje. Po odmoru in igrah, ki jih bodo pripravili skavti, bo ob 15. uri maša, ki jo bo vodil koprski škof Piriš. Gostje-pričevalci bodo predstavili svoje delo in življenje. Sodelovali bodo: alpinist Peter Mežnar, pisatelj Zorko Simčič, družina Lisjak, frančiškanske Marijine misijonarke, g. Martin Lisec (projekt Skala, ki se posveča mladim z ulice), Franc Prelec (župnik v Portorožu, ki se ukvarja tudi z narkomani), Vojko Gašperut, invalid in slikar, Silvester Gabršček z ministrstva za kulturo. Veš čas bo med mladimi tudi škof Metod Piriš.

GORIŠKO NADŠKOFIJSKO ROMANJE V LURD

Tudi letos se bodo goriški bolniki, zdravi romarji in prustovoljni spremljevalci odpravili od 5. do 11. julija počastiti luško Marijo. Slovensko skupino bo vodil msgr. Franc Močnik. Cena romanja znaša 815.000 lir, za bolnike v prenovljeni stavbi Salus 475.000 lir, dodatek za ležalnike 40.000 lir. Vpisovanje je predvideno do zasedbe prostorov. Slovenski romarji se lahko vpišejo pri msgr. Močniku, ul. Seminarja 13 (tel. št. 0481 531743, od 11. do 12. ure) ali pri Joani Nanut, ul. S. Michele 169 v Štandrežu (tel. št. 0481 520233 ali 0481 21419).

NABREŽINSKI ŠOLARJI ZA REVNE

DAR TVOJH ROK ZA SKUPNO SREČO

V Nabrežini je bilo v nedeljo v župnijski dvorani zelo živahno, saj so otroci nižje srednje šole Igo Gruden priredili prodajno razstavo svojih umetniških izdelkov in z njimi zaslužili čedno vsoto denarja, s katerim bodo sedaj pomagali manj srečnim vrstnikom iz Toga.

Zaključek več mesecev trajajočega ustvarjalnega in delovnega procesa nabrežinskih srednješolcev je seveda lep uspeh tudi za njihove mentorje; to so bili prof. Ani Tretjak, ki poučuje v šoli likovno vzgojo, prof. Solange Degenhardt, ki na šoli poučuje verouk, prof. Nevenka Uršič in izdelovalka umetne obrti v keramiki, domačinka Anica Pahor (na fotografiji v krogu otrok).

Profesorji so si zamislili učni načrt, ki so ga poimenovali *Dar tvojih rok za skupno srečo*, po katerem bi otroci izdelali v nekaj mesecih kar največ umetniških izdelkov iz pečene gline in keramike, da bi jih potem prodali na razstavi in tako sami dejansko zaslužili nekaj denarja, ki bi ga lahko podarili potrebnim otrokom v črni Afriki.

Tako so nabrežinski šolarji pod vodstvom mentorice več časa izdelovali obeske, zaplestnice, vaze in druge okrasne predmete iz bakra in keramike. Ker so bili pri delu posebno pridni, jih je izvedena keramičarka Anica Pahor zelo pohvalila, saj noben njihov izdelek v posebni pečini počil, kar pomeni, da so ga zelo vestno izdelali.

Profesorica verouka Solange Degenhardt je uvajala otroke v misijonsko in svetovno naravnano mišljenje med urami verouka tako, da jim je predstavljala afriško kulturo in omiko s pomočjo diapozitivov, filmov in seveda s pripovedovanjem o lastni afriški izkušnji: otroci pa so sami pripravljali tudi raziskovalne naloge. Njo in ostale mentorice je pri tem projektu gnala misel, da bi otrokom posredovali zdrav pogled na življenje in zavest, da tudi sami lahko z lastnimi rokami in ustvarjalnostjo naredijo nekaj za drugega, da lahko sami nekaj zaslužijo in zaslužek poklonijo afriškemu otrokom. To je seveda čisto nekaj drugega, kot da bi doma zaprosili starše za nekaj denarja. Tako bo milijon in štiristo tisoč lir, ki so jih otroci zaslužili s svojim delom, šlo za dve posteljici in za zdravila, ki jih bodo poklonili domu za podhranjene otroke v kraju Kouwe v afriški državi Togo.

Odpreti se svetu in pri tem ne pozabiti na krajevno stvarnost, bi lahko zapisali ob odločitvi profesorice, da se povežejo s krajevno keramičarko Anico Pahor.

Odveč je seveda vsako pisanje, da so imeli otroci in njihove mentorice tudi veliko zadoščenja pri delu, ker so bili v celoti vključeni v ustvarjalni in dobrodelni učni proces.

Čestitamo tako tistim, ki so si pobudo zamislili, kot mladim "umetnikom" za njihovo plemenito delo!

ZUT

GORICA / POZIV ZA NOVO POBUDO

O MISIJSKI PRILOGI IN ŠE O ČEM...

TEREZA SREBRNČIČ

Pozorni bralci Novega glasa so gotovo opazili, da v postu ni izšla kot običajno misijonska priloga. V roke jo bomo dobili šele v četrtek, 1. junija, torej s precejšnjo zamudo. Kaj je bilo s tem?

Kot vemo, je dolga leta urejal - in sploh s sodelavci pripravljal - prilogo ter Misijonsko nedeljo v oktobru msgr. Kazimir Humar. S članicami Marijine družbe je uspešno in požrtvovalno vodil, usklajeval vse misijonsko delovanje med goriškimi Slovenci. G. Humar je letos predal delo v mlajše roke, ki pa niso še večje takih poslov, zato bo priloga v zamudi. Nalogo splošne odgovornosti za misijonsko delovanje med nami naj bi prevzela dekanjska misijonska skupina, ki pa mora še nastati. Sodelavcev in navdušencev je nekaj, potrebno se bo sestati in organizirati, razmisliti o pobudah, načrtih, pa tudi iskati novih usmeritev za naprej - v skladu z zahtevami našega časa. Ne

moremo ostati samo pri tradicionalnem, dosedanjem načinu delovanja. Potrebno se bo prilagoditi drugačni miselnosti, zahtevam naše družbe, iskati novih prijemov in načinov, kako nagovoriti ljudi dobre volje, kristjane v zvezi z misijonsko problematiko.

Vsi, ki jim je ta problematika pri srcu, so vabljeni, da se kakorkoli oglašijo: pri g. dekanu, svojih duhovnikih ali na Novem glasu. Zdi se mi važno, da začnemo o tem razmišljati in si seveda izmenjamo poglede. Naj omenim tudi, da bo letošnja izdaja brožure *Misijonska nedelja* že 50. po vrsti, torej jubilejna.

Ob koncu bi se rada v imenu naše goriške verske skupnosti iskreno zahvalila msgr. Kazimirju Humarju in članicam Marijine družbe za dolgoletno zvesto delovanje v prid misijonom. Gotovo bosta še vedno dobrodošli njihova spodbuda in pomoč - zlasti zaradi izkušenj - pri ustanovitvi in delovanju nove dekanjske misijonske skupine.

PREŠEREN V PADOVI

V blesteči Rossinijevi dvorani zgodovinske kavarnice Pedrocchi v središču Padove je bil zadnji petek, 12. maja t.l., večer, posvečen našemu velikemu Francetu Prešernu. To je verjetno prvič, da se v tem italijanskem mestu, sedežu ene najstarejših evropskih univerz, predstavlja naš veliki pesnik.

Večer je priredilo kulturno društvo Lombardo-Veneto (*Associazione culturale Lombardo-Veneto*) iz Padove, ki je že pred leti enkrat predstavilo splošno slovensko stvarnost, zlasti Slovencev v Italiji. Društvo izdaja tudi revijo *Quaderni del Lombardo-Veneto*, ki je že večkrat objavila prispevske o slovenski kulturi oz. Slovencih v Italiji. Večera se je sedaj udeležilo lepo številno zainteresiranih poslušalcev, med njimi tudi skupina slavistov s padovanske univerze, kjer je že dolga leta stolica za slovenščino.

Kulturni večer je najprej odprl in predstavljal predsednik društva dr. Nino Agostinetti, ki je omenil mesto Slovenije in njene kulture v Evropi, posebej pa še lik Franceta Prešerna in nje-

gov pomen, zlasti še v zvezi s predstavljeno italijanske izdaje monografije prof. Borisa Paternuja, člana SAZU in dolgoletnega profesorja na univerzi v Ljubljani. Agostinetti je potem lepo označil našega poeta kot velikega pesnika malega naroda. Posebej se je predsednik še lepo spomnil goriške pesnice Ljubke Sorli in podčrtal glavne poteze njenega dela.

Paternuju je nato obširno predstavila prof. Lojzka Bratuž z videmske univerze, ki je najprej poudarila zgodovinsko povezavo Padova - zlasti njene univerze - s slovensko kulturo. Nato je kot okvir temu večeru orisala glavne prejšnje like slovenske književnosti od Trubarja dalje preko Svetokriškega in Alasia da Sommaripa ter Vodnika do Prešerna. Prof. Bratuž je nato orisala celotno bogato delo akad. Borisa Paternuja, ki so med glavne današnje prešernoslovce. Nato je podčrtala vlogo prof. Paola Privitera, ki je knjigo prevedel v italijanščino. Obenem je še zlasti izpostavila Prešernov zgodovinski ep *Krst pri Savici*. Prav tako se je pomudi-

la ob veliki vlogi, ki jo Prešeren sploh ima za današnje slovensko državo (Prešernov dan, Prešernove nagrade, *Zdravljica* kot državna himna). Sploh pa je predstavitev izvenela kot Prešernova pot v svet, ki so jo nakazali tudi razni mednarodni simpoziji.

Sledil je nastop prof. Marije Pirjevč s tržaške univerze, ki se je zaustavila ob prevodih Prešerna in začela z znanim ameriškim slavistom, ki se je vprašal, kje je čar Prešerna. Prof. Pirjevčeva je nato še zlasti kot zadnji prevod v italijanščino omenila delo prof. Depangherja z zbirke Prešernove poezije. Prej pa je bil še najbolj znan Salvinijev prevod iz prvih povojnih let.

Nato je spregovoril avtor sam. Prof. Boris Paternu se je zlasti pomudil ob razvoju mlade slovenske književnosti. Posebno je poudaril, da je v slovenski literaturi, še posebej s Prešernom prisotna tako poetična kot nacionalna misel. Nadalje je avtor te knjige prikazal tudi veliko Prešernovo poznavanje evropske literature, zlasti italijanske in nemške. Za prvo je omenil zlasti Danteja, Petrarco in Tassa, pa še Mazzinija za novo evropsko povezovanje narodov. Sodeloval je tudi Marko Tavčar kot predstavnik GMD.

Sledila je še debata, ki je pokazala zanimanje prisotnih za probleme slovenskega jezika in književnosti.

AB

»JE, KAR JE«

HAIKU

Pred leti, ko se je prvič zgodilo, da so bile pisarne opremljene z moderno tehnologijo, je človek mislil, da bo znorel. Telefoni so zvonili glasno kot tramvaji, faksa ni bilo mogoče utišati in si moral poslušati celo vrsto neznosnih zvokov. Potem se je lotil še tisti kilogram in pol težek mobilni telefon, ki je prav tako lahko zvonil samo na en, in to zelo glasen način. Računalnik je ob vsaki stvari zapiskal in se tega piskanja ni dalo prekiniti in potem se je lotil še tiskalnik, ki je seveda bil iglični in torej glasen kot kak kovino-strugarski stroj.

Takoj je seveda nastalo povpraševanje po bolj humanih strojih in izdelovalci elektronike so na to povpraševanje kaj kmalu odgovorili. Danes se da že vse utišati in so pisarne lahko popolnoma neslišne. Krasnó.

Toda obstajajo še določene stvari, ki človeka lahko spravijo ob živce. Saj veste, kako zna biti zopma, ko se ti sesuje računalnik. Prav nič ni prijetno, ko delaš kaj pomembnega in se v računalniku nekaj zgodi, izgubiš ure dela in ves čas, ki si ga prihranil s tem, da si delal na računalniku. Toda brez računalnikov se ne dá.

Delaš in se mučiš, garaš, potem pa se računalnik naveliča in naredi kako napako, izbriše kako datoteko ali preprosto "zmrzne" in se ne premakne v nobeno smer. Sesuje se ali se obesí. To so izrazi, ki jih pri tem uporabljamo. Že tako si dovolj živčen, potem pa se pojavi še kako neprijetno sporočilo, da te spravi čisto na rob vzdržljivosti. Celoten zaslon, recimo, postane moder in piše: Napaka v sistemu. Ničesar se ne da narediti. Vse datoteke so izgubljene. Ugasite računalnik. Morda se bo izbrišalo še kaj...

Govori se, da so pri podjetju Sony že poskrbeli za rešitev. Novi prenosni računalnik Vaio bo imel drugačna, bolj pesniška sporočila. Po stari japonski tradiciji bo računalnik stvari sporočal v obliki haiku-ja, klasične japonske pesniške oblike s tremi vrsticami po pet, sedem in pet zlogov. Poskušal sem jih posloveniti in ohraniti število zlogov. Zato boste včasih namesto besede datoteka, našli kar preprosto "fajf".

Ko izgubiš datoteko: "Tako velik fajf? / Lahko bi bil koristen / Vendar ga ni več" ali ti računalnik preprosto sporoči: "Ker se je izgubil / Dopis, ki ga zdaj iščeš / Znova natipkaj". Kaj pa, če so filozofsko oblikovana sporočila bolj tolažilna ob izgubi velikih stvari? Morda pa je stvar učinkovita za tiste z literarno žilico: "Iskanje, izguba / Prijetnost odsotnosti / Romana več ni." Če iščeš stran na internetu in ti računalnik mora sporočiti, da je ne najde: "Spletna stran, ki jo / Iščeš, se ne more več najti / Je drugih še sto." Ko pa se ti računalnik sesuje: "Kaos vlada tu / Zajokaj in ugasi / Red se bo vrnil."

Lahko pa ti samo nekaj ne deluje ali nagaja: "Je delovalo / Danes več ne deluje / Windows je pač tak", lahko pa se ti zgodi kaj precej hujšega: "Prej sneg, nato mork / Monitor vreden milijon / Prekrasno umre." In vendar veš, da se prej ali slej mora zgoditi: "Tri so gotove / Reči: smrt, davki in virus / Ugani, kaj je?" In posledica takih nevednosti: "Zaradi hibe / Je ta tvoj dragi PC / Postal ničvreden."

Morda pa smo krivi sami. Morda resnično mislimo, da bodo računalniki naredili vse, in zahtevamo od njih nemočeno: "Ni več spomina / Človek bi rad imel vse / Nikoli ne bo" ali "Poskus ni uspel / Zdjaj zapri vse programe / Zahtevaš preveč".

Mislite, da nas bodo ta sporočila pomirila? Je računalniški zen budičem možen? Lahko dosežemo nirvano, tudi če se nam je vse pokvarilo in vse šlo v nič? Kdove, čas bo pokazal, če bodo uporabniki računalnikov bolj srečni in umirjeni: "Resna napaka / So vsi programi šli v nič / Ekran. Um. Prazno."

PETER SZABO

POMENLJIVA PESNIŠKA ZBIRKA JURIJ PALJKA

PESNIKOVA IZPOVED

JANEZ POVŠE

Pod naslovom *Kako je krhko - Com'è fragile* je Jurij Paljk izdal dvojezično antologijsko zbirko pesmi, ki predstavljajo izbor iz že objavljenih knjig poezij. *Soba 150* iz leta 1986, *Nemir* iz leta 1994 in *Nedorečenemu* iz leta 1997 so trije predhodni Paljkovi posegi v območje pesniškega objavljjanja, pričujoča antologija očitno želi pregledati že opravljeno pot in jo smotrno ovrednotiti ter urediti. Na ta način postane pesniški profil jasnejši in razvidnejši, v njem je že mogoče razbirati globlje avtorjeve značilnosti.

Ne more biti nobenega dvoma, Jurij Paljk je zelo neposreden in odkrit. Odkrit do sebe in do drugih in takšna je tudi njegova poezija. Če obstaja kakšna nesporna pesniška odlika, potem je to gotovo verodostojnost v odkritosti. In ta verodostojnost pri Paljku obstaja, njegove pesmi so slej ko prej neke vrste javna izpoved, nemara celo spoved. S te vrste neposrednosti se avtor loteva obravnavanja sebe in drugih, v resnici še dosti bolj sebe kot vsega tistega, kar ga obdaja in tako smo pri drugem od temeljnih gibal pesništva: da sega v lastno duševno globino, skuša v njej prepoznavati najrazličnejša znamenja ter pri tem ugotavljati takšno ali drugačno povezavo s seboj in vsemi drugimi. V tem smislu je že prva zbirka *Soba 150* povsem polno uresničena, saj Jurij Paljk brez pomišljanja govori o vsem, kar se v njegovi duši dogaja, o radostih in veselju pa tudi o sencah in stiskah. Tovrstna resnicoljubnost je prav gotovo vrlina, in to v svetu, kjer naj bi bili vsi po vrsti srečni in brez tegob, saj o težavnih trenutkih ni priporočljivo govoriti, takšna miselnost pa nas seveda potiska v osamljenost. Toda življenje je vse, kar doživljamo, od tod zgovorni stih: "To ti je življenje, ti rečem, / to ti je življenje. / Za tistih par copat, / za liro, dve, / to ti je res življenje." Sploh so pesmi iz prve pesniške zbirke v dobrem smislu mladostne, polne obč-

tljivosti, včasih bridkosti, govorijo pač o nelahkem vstopu v svet odraslih, zaslediti je mogoče mnogo utrinkov na račun smote. Ves čas, in to je za Paljka še posebej značilno, pa velika volja, veliko veselje do novih in novih spoznanj in preizkušenj, vendar nikoli tako, da bi bile vedno nove preizkušnje osvetljene poenostavljeno. "Tragika življenja je, / da ga meriš po sebi, / presojaš po sebi, / ubijaš v sebi, / da bi živel naprej."

V drugi zbirki *Nemir* postanejo iste stvari bolj umirjene, zato pa se pojavljata sarkazem in ironija, prejšnje bridkosti postanejo trše in že kar utrjene. Paljk razmišlja o prijateljstvu, ljubezni, o sebi, čutiti je, da se je v svet umestil, našel v njem svoj prostor, čeprav osnovni ton samospoštovanja in iskanja ves čas ostaja v podlagi. Samota je zdaj svetlejša, ne manjka tudi osvetlitve lastnega pisanja, ki je želja, "da bo ostala sled mojega hrepeneja." Slednjič še pesmi iz zadnje zbirke *Nedorečenemu*, kjer se avtor obrača tudi na Boga, na odrešenje, ki ni lahko dosegljivo, predvsem pa ugotavlja, da toliko stvari sploh ni mogoče povedati, jih ubesediti in jim na ta način prepoznati njihov jasen pomen. Otipljivo je dejstvo, da Paljk ne opušča zanimanja za doživetja zgodnje mladosti, pač pa prve zavestne izkušnje plemeniti in jih pogloblja ter jim išče širše in trdnejše razloge.

Celotna zbirka *Kako je krhko* deluje zaradi avtorjeve neposrednosti in radožive vznepenosti ter odprtosti do vseh utripov življenja domače in svetle. Knjiga je ne nazadnje tudi prijetno sozvočje vseh tistih, ki so jo soustvarili. Na prvem mestu je tu neumor na Jolka Milič, ki jo je uredila in poskrbela za zares lep italijanski prevod, pa Patrizia Davidé, ki je prispevala neželne risbe, in Igor Devetak, ki je knjigo oblikoval z veliko skrbnostjo in natančnostjo. Izdajatelj je SMReKK, založnik Goriška Mohorjeva, knjiga je posvečena prezgodaj umrlemu Ivanu Sirku, kar ji daje še posebno tehtnost in žlahtnost.

O SLOVENSkih NAREČJIH V BENEČIJI

PAVLE MERKŪ PREDAVAL NA VIDEMSKI UNIVERZI

Na Oddelku za jezike in kulturo srednje in vzhodno-evropskih držav je bilo zanimivo predavanje. Kot gost katedre za slovenski jezik in književnost na fakulteti za tuje jezike in književnosti videmske univerze je predaval prof. Pavle Merkū. Številnim slušateljem in gostom je predavatelj predstavil predstojnik katedre za slovenistiko prof. Nikolaj Mikhailov.

Prof. Merkū je govoril o slovenskih narečjih v Benečiji, njih nastanku, razvoju in sedanem stanju, pravzaprav odmiranju, kot se opuščajo posamezni govori povsod po Evropi zaradi drugačnega načina življenja, ki smo ga bili vajeni še pred kratkim. To je seveda za vsak narod velika škoda - za slovenski pa še posebej, češ da slovenski prostor ne pozna urbanih narečij. Govori se povsod standardizirajo zaradi vedno večjega vpliva sredstev množičnega obveščanja in odmiranja goratega podeželskega sveta.

Prof. Merkū je v svojem predavanju segel daleč v zgodovino, ko so to ozemlje začeli naseljevati prvi Slovani in prišli v stik z novimi prebivalci ali z ostanke prvosele, ki so govorili povsem drugačen jezik. To je močno vplivalo na njih jezik oziroma na govor današnjih Benečanov, ki so zaradi zgodovinskih, političnih in upravnih razlogov že zgodaj ostali ločeni od ostalih slovenskih pokrajin (na eni strani sta gospodovala oglejski patriarhat in beneška republika, na drugi pa habsburška monarhija). Nad vse značilna pa je pri tem predavateljeva ugotovitev, da so bili prebivalci revne in gorate Benečije stoletja svobodni, v toliko opevani "večni monarhiji" pa so bili Slovenci dolgo časa skoroda brezpravna raja. Tudi to je seveda vplivalo na razvoj današnjih beneških govorov (terskega je slikovito prikazal z značilnim starim receptom), predvsem pa zgodovinski in kulturni dejavniki, kakor tudi stiki z drugimi, neslovenskimi prebivalci, ter kajpak geografska oblikovitost tal, na katerih Benečani živijo.

(R+S)

SIMPOZIJ O ZORKŪ JELINČIČU

FOTO BUMBAČA

Kot smo že poročali, potekajo v Posočju in v Novi Gorici razne slovesnosti in prireditve v počastitev 100-letnice rojstva Zorka Jelinčiča, soustanovitelja narodnoobrambene in protifašistične organizacije TIGR, narodnega in prosvetnega buditelja, gornika in publicista. Njegovo življenje in vlogo v slovenski preteklosti bodo obravnavali na simpoziju, ki ga bo v soboto, 20. t.m., pripravilo Planinsko društvo v Tolminu. Začetek bo ob 9. uri v knjižnici Cirila Kosmača v Tolminu.

Dopoldanski del sporeda bo vodil zgodovinar Branko Marušič. Najprej bodo udeležence pozdravili predsednica Planinskega društva Tolmin Milena Brešan, tolminski župan Julijan Šorli in predstavnik slovenskega ministra za kulturo Jožefa Školca, ki je častni pokrovitelj simpozija. Nato bodo prebrali osem referatov, v katerih bodo razčlenili vsestransko osebnost Zorka Jelinčiča. Med njimi bo Žarko Rovšček iz Tolmina obrazložil življenjepis Zorka Jelinčiča, sin Dušan Jelinčič pa bo obravnaval osebnost Zorka Jelinčiča. Zgodovinarica Milica Kacin Wohinz bo govorila o Jelinčiču pred posebnim sodiščem.

Popoldanski del simpozija bo vodila Milica Kacin Wohinz. Tudi v tem delu bodo prebrali osem referatov o raznih vidikih narodnega, političnega in kulturnega delovanja Zorka Jelinčiča. Sledila bo razprava, kjer sta že napovedana dva avtorja. Borut Rutar iz Tolmina bo obravnaval prizadevanja za priznanje odporniškega gibanja TIGR leta 1958, Tatjana Rejec-Srebot iz Ljubljane pa bo podala grafološko študijo Jelinčičevega rokopisa.

M.

V ŠKRBINI POGREB STAROSTE PRIMORSKIH LIKOVNIH UMETNIKOV

SLOVO OD SPACALA

V soboto, 13. t.m., smo se za vedno poslovili od tržaškega slikarja in grafika Lojzeta Spacala, staroste primorskih likovnih umetnikov in enega najvidnejših umetnostnih ustvarjalcev 20. stoletja na Slovenskem. Prvi del slovesa se je pričel ob 13. uri na gradu v Štanjelu, v galeriji, ki nosi ime prav po umrlem umetniku in v kateri je v trajni postavitvi na ogled obsežen opus Spacalovih slik in grafik. Tu je bila namreč žalna seja, na katero so bili poleg sorodnikov vabljeni številni slovenski javni in kulturni delavci. Osrednji spominski govor je imel Spacalov prijatelj in dolgoletni kritički spremljevalec dr. Zoran Kržišnik. Spregovoril je tudi veleposlanik republike Italije v Ljubljani Norberto Cappello, na koncu komemoracije pa je osebo občuteno podal nekaj spominov na umetnika Drago Mirošič, sedaj veleposlanik republike Slovenije v Bosni in Hercegovini. Mirošič je namreč pred dvanajstimi leti bil na čelu odbora, ki je vodil postavitev stalne Spacalove zbirke v Štanjelu.

RUŠEVINE NA KRASU, 1946, LESOREZ

valci, in to obeh sosednjih narodov, slovenskega in italijanskega, ki so s tem podčrtali dejstvo, da njegova umetnost, ob hkratni včlenitvi v domačo slovensko kraško tradicijo, prerašča ožji prostor in tako pridobiva evropske in svetovne razsežnosti. Ko smo po pogrebu ob zatonu dneva opazovali starodavno Škrbino z značilnimi domačijami in lepo obnovljenim zvonikom oglejskega tipa, kako se je vse to ob nenadni razjasnitvi s svojimi obrisi jasno odražalo v naravnem okolju in na modrem nebu, smo zasluhteli, kako globoko je Lojze Spacal doživljal kraško resničnost, ki jo je s svojimi klenimi, pripovedno skopimi in simbolno bogatimi umetninami povzdignil v umetniško govorico s prvimi neminljivimi trajnostmi.

MV

OD ISTRSKEGA DOPISNIKA

FONTANA Z ODLOČNOSTJO REŽE LITERARNE VALOVE NA KOPRSKEM

MILAN GREGORIČ

Pred kratkim je izšla v Kopru 30. redna številka literarne revije *Fontana* (zbornik proze in poezije). Revija je likovno opremil Janez Janežič, lektoriral Mojca Maljevac, tiskala pa Biografika Bori iz Izole. Svojo pot je Fontana začela kot revija mladih literarnih ustvarjalcev tovarne Tomos. Iz leta v leto pa je širila krog svojih sodelavcev ter jo je tako danes širši prostor Slovenske Istre, Brkinov in Krasa sprejel za svojo. V trinajstih letih izhajanja je bilo izdanih 30 rednih števil in ob tem tudi še 24 samostojnih izdaj literarnih del njenih sodelavcev, kar uvršča revijo tudi med "založniške hiše". Ob številnih literarnih začetnikih objavlja Fontana tudi kakovostne prispevke že uveljavljenih ustvarjalcev, ki tako s svojo prisotnostjo v reviji na nevsiljiv način opravljajo nekakšno "mentorsko vlogo", kot je to zapisal na ovojnici glavni in odgovorni urednik Danilo Japelj. Le-ta je

hkrati dodal, kako revija dokazuje, da se da "brez opredeljene finančne strukture in organizacije vztrajati in doseči solidno kvaliteto." Revija opravlja tudi širše poslanstvo prek organizacije literarnih srečanj, pesniških večerov in predstavitev njenih samostojnih literarnih izdaj. Poslednjo, jubilejno številko je pospremil na pot literarni urednik Edelman Jurinčič z novimi in novimi pozivi poznanim in še ne poznanim ustvarjalcem, "naj zapisujejo in pošiljajo svoje stvaritve uredništvu." Sledita poglavji krajših proznih in pesniških zapisov, kjer se v družbi že uveljavljenih avtorjev pojavljajo tudi nova imena. Tretje poglavje je namenjeno izboru pesmi povsem novih avtorjev, simbolno poimenovano z naslovom "perspektive". Vsa tri literarna poglavja prinašajo avtentičen trenuten literarni utrip Slovenske Istre, ki se vse bolj očitno širi tudi na Kras in Brkine. In v njem, tu pa tam, zapojejo tudi mehka in blagovozna narečja tega prosto-

GRAD V KALIČJU

Naš kolega Jurij Paljk je pred dvema tednoma v Dolini v okviru praznovanja Majence pred številno publiko predstavil zadnjo knjigo dolinskega župana in pesnika Borisa Pangerca. Iz njegovega nagovora objavljamo nekaj misli.

(...) *Pangerčeva knjiga Grad v Kaličju je napisana sočno, brez nepotrebne ovinkarjenja in puhlega besedičenja in tako lepo, kot sta lepa Dolina in Breg, kot je lepo Kaličje, ki ga sam nisem videl, a mi ga je Boris v knjigi naslikal, kot so lepi naši kraji, ta naša mala domovina, ki nam je žal prevečkrat mačeha... Knjiga Grad v Kaličju je sad življenja v tem rajju pod nebom, kjer se je pesnik Boris Pangerc rodil in kjer živi, je sad pomladnih sokov akacije, ki zabrsti vsako leto znova v Kaličju in je sad prelepih dolinskih Val, ki "jih je zaklal naftovod", kot imenitno pravi Boric Pangerc v eni svojih zgodb v knjigi.*

(...) *Boris Pangerc je napisal čudovito knjigo devetih zgodb, ki so jih pisali: življenje, Dolina z vsemi krajevnimi in ledinskimi kraji, čas, ki ga ni več, domačini, prišleki, nevsakdanji vaški liki - figure, ki delajo vas zares*

vas in jo ločijo od brezimnega mesta in seveda pesnik sam, ki je vraščen v ta kraj, brez katerega ne more živeti in mu pomeni gotovo veliko več, kot si je celo sam pripravil priznati.

(...) *Med nami je še kdo, ki je vesel, da se je rodil na vasi in je otroštvo doživljal in preživljal med štalo in hišo, med kravo, teličkom in kurnikom, med vaščani in potepanji in tudi pretepanji s prijatelji, da je skratka napisal vsaj nekaj zgodb te knjige otrok, ki je še danes živ v Borisu, da še danes Boris ve, kako bogato je bilo njegovo otroštvo, ko je rojstvo telička Jucota pomenilo za malega Borisa in vso njegovo družino veliko več, kot si danes naši malčki sploh lahko predstavljajo, ko je bilo rojstvo telička dogodek, ki mu danes ne najdemo primere, ko je pomenila smrt domače krave Sive tragedijo za vso družino.*

(...) *Zajčki, Lisko, Čika so naslovi prvih treh zgodb, iz katerih diha čas, ki sta ga zabrisala industrija in naša družba, v kateri ni več prostora za tesno povezanost človeka z živaljo. Oblast v kurniku je lepa zgodba o otroških prijateljstvih na vasi, ki se večkrat konča s pretepom, a je že čez nekaj dni vse v redu. Grad v Kaličju nam odkriva otroški svet in kotiček vaše lepe vasi, morda že deško prebujanje v mladosti, ki že gleda za brhkimi vaškimi puncami. Vanca s Klanca je pretresljiva zgodba o samosvoji stari ženi Vanci, ki tik pred smrtjo razkrije strašno skrivnost, ki jo je nosila vse življenje v sebi. Perikolo je ime fantu, ki je bil živa nevarnost: doživel je vse in nič, videl ves svet, a ga je vleklo domov, kjer je vse drago plačal. Taka zgodba je sol vsake vaše skupnosti in pretanjenemu občutku Borisa Pangerca za človeško toplino gre zahvala, da jo imamo pred seboj. Na vasi se življenje vedno sklene, vse se izteče in vse ima svoj namen, tudi neverjetne stvari... Z zgodbo Tukaj uredništvo-kronika! se bo bralec preselil v Trst, ki je popek ali pa vsaj privesek Balkana. Prav vojna na Balkanu pljuske z vso silo v zadnjo, dobro napisano zgodbo z naslovom V zavetju Zlatne Bogorodice, kjer pride do izraza vsakdanji, kruti in brezosebni Trst, v katerem iščejo svoj pravi obraz srbski priseljenci, tisti obraz, ki so ga bili izgubili takrat, ko so iz Beograda, Banata, Vojvodine, Kosova, Šumadije in od drugod prišli kelnariti in zidariti Trieste, da lahko ti danes zviška gledajo nanje. (...) Pangerčeva knjiga življenjskih zgodb Grad v Kaličju je odlično branje in jo priporočam vsakemu, ki ima še kaj srca in topline v sebi. Toplo jo priporočam v branje tudi tistim, ki ste vaško življenje in teličke doživljali z druge, mestne strani...*

ra. V zadnjem poglavju "Razprave in razmišljanja" naletimo najprej na Škržadjo pravdo Milka Matičetova, na predstavitev slovenskih ljudskih pesmi (Kotjanski kanti) iz okolice Bužeta (Maša Komavec), na Jurinčičevo razmišljanje o meji kot življenju, "ki združuje in ločuje", pa na razpravo Emila Zonte o ljudsko-glasbenih izročilih "ta naša mužika" ter na koncu še na dve predstaviti pesniških zbirk s strani Zdenke Lovec, in sicer zbirke *Vzemi življenje* Ivana Novaka in zbirke *Že češnječas* Maje Štromar.

Vztrajnost, ki stoji za izdajanjem Fontane, si zasluži posebno priznanje. Ob finančnih in drugih težavah, skozi katere se je prebijala zlasti v prvih letih svojega izhajanja, se je namreč lahko odbržala pri življenju samo po zaslugi izredne požrtvovalnosti posameznikov, ki so ji poklanjali na stotine ur svojega dragocenega časa, in skromnosti avtorjev, ki niso za svoje prispevke pričakovali ničesar. Vzpodbudno in pohvalno vredno je tudi posebno poslanstvo, ki ga Fontana opravlja pri promoviranju mladih ali novih piscev. Poslednja bogata in lepo opremljena številka je tako nov velik dosežek, na katerega so lahko uredništvo in sodelavci ponosni, in hkrati jamstvo, da je prihodnost Fontane zagotovljena tudi za naprej.

OBNOVITEV ITALIJANSTVA V OBMEJNIH KRAJIH PO ZMAGI (1918-1928), 2.

OBJAVLJAMO DOKUMENT, KI SE JE OHRANIL PO ZASLUGI POKOJNE GORIŠKE UČITELJICE GITE RIJAVEC. GRE ZA PREVOD PROF. ALEŠA KOMAVCA, KI JE IZ ITALIJANSKEGA IZVIRNIKA PRELIL V SLOVENŠČINO SRHLJIVO SLIKO ZATIRANJA SLOVENCEV POD FAŠIZMOM.

OŽIVITEV LETA 1918
Zaradi velike vneme delovanja prebivalstva, ki se je v pretežnem številu vrnilo, energije vojaških poveljstev, vztrajnosti vseh civilnih oblasti in posebej zaradi učinkovitega delovanja občine, Slovenci niso mogli več obnoviti svojega kulturnega delovanja, saj so tedaj Slovenci bili neorganizirani, zaprepaščeni in pa predvsem brez izdatne podpore in pomoči, ki so jo uživali v predvojnem času. Tako so že januarja leta 1919 začele delovati med ruševinami italijanske osnovne in nižje srednje šole in ob pomanjkanju lastnih prostorov, so kar zasedli šolske stavbe bivših slovenskih in nemških šol. To pa je raz-

log, zaradi katerega je porušena Gorica predstavljala prednost v narodnostnem oziru, saj so jo meščani znali takoj izkoristiti.

Takšno je bilo dejansko stanje v Gorici in vsaj, kar se tiče pouka, je dejansko stanje prehitelo pravno stanje za celih osem let.

To je pravno stanje, ki se je dejansko nadaljevalo vse do objave zakona *Gentile*, ki je uzakonil pouk v državnem jeziku.

STANJE ŠOLSkih USTANOV PRED VOJNO IN PO NJE

Da bi si lahko ustvarili pravo sliko in osvetlili blagodejne učinke *Odrešitve* (Redenzione) na tem tako po-

membnem področju, moramo primerjati statistične podatke iz obdobja tik pred vojno 1914-1915 s podatki iz obdobja 1925-1926, kajti šele v tem obdobju lahko štejemo, da je šolstvo v Gorici prešlo v svojo okoraj normalno fazo, čeprav šolska populacija ni dosegla stanja in časa pred vojno, zaradi nizkega števila rojstev v letih 1916, 1917, 1918 in 1919.

PRIMERJAVA STATISTIČNIH PODATKOV V ŠOLSkih LETIH 1914-1915 IN 1925-1926

Za dopolnitev obeh preglednic (*gl. desno*) in za lažje razumevanje sistematičnega boja, ki ga je vodila občina na narodnostnem področju, navajamo sezname obstoječih šol v obeh obdobjih (1915 do 1926).

Iz podatkov se zelo jasno vidi, da je občinska uprava upravljala izključno vrtce in osnovne šole z italijanskim učnim jezikom, razen občinske šole v ulici Via Scuola Agraria, ki je imela sicer 4 razrede in jo je obiskovalo zelo majhno število učencev, tako je povprečno število vpisanih znašalo po 10 učencev na razred.

DALJE

VRTCI

šolsko leto	število vrtcev sedežev			število oddelkov			število vpisanih gojencev		
	ital.	slov.	nem.	ital.	slov.	nem.	ital.	slov.	nem.
1914 - 1915	10	5	3	19	7	5	630	190	115
1925 - 1926	8	-	-	17	-	-	597	-	-

OSNOVNE ŠOLE (ljudske in mestne)

šolsko leto	število razredov z učnim jezikom			število vpisanih učencev v razrede		
	ital.	slov.	nem.	ital.	slov.	nem.
1914 - 1915	56	31	26	2.419	1.152	485
1925 - 1926	87	-	-	2.712	-	-

V ORGANIZACIJI SKUPINE 85

VEČER SLOVENSKE POEZIJE V MUZEJU REVOLTELLA

V ponedeljek, 15. t.m., je v avditoriju muzeja Revoltella v Trstu potekal večer z naslovom *Konsonanti per versi - konsonanti v verzih*, posvečen sodobni slovenski poeziji, ki je ravno v lanskem in letošnjem letu doživela veliko število prevodov v italijanščino po zaslugi prevajalk Darie Betocchi, Jolke Milič in Patrizie Vascotto. Večer je v sodelovanju s tržaško občinsko up-

trizia Vascotto, je akademik Ciril Zlobec podal zgoščen oris nekaterih značilnosti slovenske poezije. Poudaril je, da je slovenska poezija še vedno pod vplivom Franceta Prešerna zlasti zaradi povezave med pesništvom kot izpovedovanjem čustev ter vsem tistim, kar predstavlja bistvo neke dobe. Danes, je dejal Zlobec, je slovenska poezija sestavni del sodobne moder-

FOTO KROMA

ravo priredila Skupina 85, ki že vrsto let opravlja pomembno vlogo posredovanja in zblíževanja med italijansko in slovensko kulturo v Trstu. Prireditelj *Konsonanti v verzih* je bila načrtovana že za februar v počastitev praznika slovenske kulture, a je iz raznih razlogov zdrsnila na maj.

Na večeru - ki se ga je kljub vsemu udeležila pretežno slovenska publika - je bilo predstavljenih pet sodobnih slovenskih pesnikov iz Slovenije in zamejstva, ki so v lanskem in letošnjem letu doživeli italijanski prevod. To so bili Gustav Januš, Jurij Paljk, Marko Kravos, Kajetan Kovič in Miroslov Košuta. Vsak izmed avtorjev (razen Košute, ki je bil odsoten) je prebral eno pesem v izvirniku, igralka SSG Lidija Kozlovič pa je podala nekaj njihovih poezij v italijanskem prevodu. Glasbeno interpretacijo pesmi sta podala Massimiliano Donninelli in Stefano Bassanese.

Na večeru, ki ga je vodila predsednica Skupine 85 Pa-

ne poezije. In vendar je še vedno povezana s Prešernom, saj je v slovenskem pesniku oz. pisatelju tudi podzavestno vedno prisotna skrb za preživetje naroda. Prisoten je tudi občutek, da opravlja pesnik Sizifovo delo. Zato je za Slovence pisateljstvo ne le enostavno pisanje, ampak tudi zavest povezave z narodom in potreba po dobrem opravljanju svojega dela. Prevodi pa niso samo osebni uspeh pesnika, ampak tudi priložnosti, da se tehta življenjska vrednost lastnega naroda. Prav kar se tiče zadnjih prevodov, je Zlobec dejal, da jih ni doslej še nikoli bilo toliko. Pri tem se je vprašal, ali je to le slučaj ali pa gre res za odprtje novega poglavja v odnosih med italijansko in slovensko kulturo.

Prisotne, med katerimi gre omeniti tudi generalno konzulko Republike Slovenije Jadranko Šturm Kocjan, je ugodoma pozdravil tudi tržaški podžupan in odbornik za kulturo Roberto Damiani.

ČETRТА GOSPODARSKA KONFERENCA TRŽAŠKE POKRAJINE

TRST POTREBUJE POVEZOVANJE MED DEJAVNIKI, PAZITI PA SE MORA TUDI "SVEČENIKOV ZATONA"

IVAN ŽERJAL

Na Tržaškem se je na gospodarskem področju marsikaj spremenilo. Jokavi vitimizem ni več toliko prisoten, podjetništvo je precej bolj živahno in dinamično kot nekoč, še vedno pa je veliko razprtij zaradi pripadnosti različnim modelom oz. teorijam gospodarskega razvoja. Za ta razvoj pa je v prvi vrsti potrebno povezovanje med krajevnimi upravami (občino, pokrajino in deželo), pa tudi med le-timi in najpomembnejšimi ustanovami (univerzo, pristaniščem, trgovinsko zbornico idr.) ter med socialnimi partnerji (industriji, trgovci, sindikati idr.).

To je osrednje sporočilo, ki prihaja s četrte gospodarske konference tržaške pokrajine, ki jo je pokrajinska uprava priredila v ponedeljek, 15. t.m., na Pomorski postaji v Trstu. Do konference je prišlo v trenutku, ko se je gospodarsko stanje z ozirom na preteklost globoko spremenilo zaradi prenehanja državnih soudeležb in zaradi potrebe po soočenu s stvarnostjo, ki jo prinaša globalizacija trga.

Na četrte pokrajinske gospodarske konference so sprejemali krajevni upravitelji ter zastopniki najpomembnej-

FOTO KROMA

ših krajevnih gospodarskih in znanstvenih ustanov ter sindikatov, sklepnege dela zasedanja pa se je udeležil tudi minister za okolje Willer Bordon. Med drugim je bilo ugotovljeno, da je na Tržaškem prisotnih več gospodarskih modelov, katerih zagovorniki se ne uspejo zediniti okrog enega skupnega imenovalca. Potrebno je torej tesno sodelovanje med tržaško občino, pokrajino in deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Te uprave morajo pa s svoje strani tesno sodelovati z drugimi pomem-

bnejšimi ustanovami in socialnimi partnerji. Veliko korist bo prinesel tudi vstop Slovenije in - upati je - tudi Hrvaške v Evropsko unijo, postaviti pa si je treba neke absolutne prioritete. Za dosego teh ciljev pa se bo treba boriti proti tranzverzalni stranki t.i. "svečenikov zatona" ("sacerdoti del declino", kot jih je označil Federico Pacorini), ki se bojijo, da bodo z novim gospodarskim razvojem izgubili svoje položaje in oblast.

Stanje se je torej - vsaj deloma - spremenilo, Trst ni več

v celoti tisti kraj, kjer vsi čakajo na pomoč iz Rima. Smernice za razvoj so bile tudi dane, čeprav je treba priznati, da so bile znane že vrsto let. Zanimivo pa bo videti, kako se bodo dela lotile posamezne ustanove in predvsem krajevne uprave. Če iz vzamemo tržaško občino, ima človek vtis, da pokrajinska in deželna večina imata - mimo vsega nezadovoljstva glede zadržanja do Slovencev - precej nejasne pojme in da živita iz dneva v dan.

TEKMOVANJE MLADIH PIANISTOV PRIMORSKE

USPEŠEN NASTOP GOJENCEV GM

ROSSANA PALIAGA

Skupina talentiranih učencev tržaške Glasbene matice se je prejšnji teden udeležila sedme izvedbe Tekmovanja mladih pianistov Primorske.

Regijsko tekmovanje, ki ga prireja Zveza primorskih glasbenih šol in Center za glasbeno vzgojo iz Kopra, je potekalo v prostorih koprške Glasbene šole. Komisijo so sestavljali profesorji iz raznih

primorskih glasbenih šol, predsednik pa je bil priznani ruski pianist in pedagog Sijavuš Gadžijev. Tekmovalci so morali predstaviti program, ki združuje skladbe iz različnih obdobij, da bi komisija preizkusila njihove zmožnosti tudi na podlagi slogovnih sprememb.

V petek, 12. t.m., so se tekmovalne selekcije začele s kategorijo začelnikov, v kateri je nastopila devetletna Tina Kralj iz razreda prof. Xenije Brass. Tina je s svojim nastopom osvojila 80,80 točk in je prejela srebrno priznanje.

Isti dan sta v A kategoriji bili na vrsti tudi dve desetletni pianistki, ki sta s svojima dobrima nastopoma prejeli srebrno priznanje. Nika Nadlišek iz razreda prof. Beatrice Zonta je dosegla 82,80 točk, Jana Zupančič iz razreda prof. Tamare Ražem pa je osvojila 83,60 točk. V soboto, 13. t.m., sta v prvi kategoriji klavirskega dua nastopili Petra in Veronika Grassi iz razreda prof. Beatrice Zonta, ki sta z osvojitvijo bronastega priznanja (78,60 točk) sklenili uspešno udeležbo tržaških glasbenikov na regijskem klavirskem tekmovanju.

25 LET DEKLIŠKEGA ZBORA VESNA

DOŽIVET KRIŠKI PEVSKI VEČER

FOTO KROMA

Dekliški pevski zbor Vesna iz Križa praznuje letos 25 let delovanja. Ob tej priložnosti je bil v soboto, 13. t.m., v kriškem Domu Alberta Sirka slovesni jubilejni koncert v počastitev obletnice. Številne udeležence je v foyerju pričakala fotografska razstava o delovanju zbora, na voljo pa so imeli tudi priložnostno brošuro z bogatim slikovnim gradivom.

Sobotni koncertni spored, ki sta ga povezovali pevki Tanja Sedmak in Jana Drasič, je v prvem delu obsegal slovenske umetne skladbe primorskih skladateljev, zatem pregled slovenske ljudske zborovske zakladnice, dalje so pevke podale oris zborovske zakladnice iz širšega slovenskega področja, na koncu pa

je občinstvo prisluhnilo pesmim z ostalih celin. Zbor Vesna, ki je seveda nastopil pod vodstvom svojega dirigenta Bogdana Kralja, so spremljale na klavir Beatrice Zonta, na flauto Iris Risehari in na čelo Andrejka Možina.

Na sobotnem koncertu so nekatere pevke prejele tudi vrsto Gallusovih značk. Bile so podeljene tri bronaste, sedem srebrnih in ena zlata značka; slednjo si je zaslužila Sandra Gruden, ki v zboru sodeluje že od vsega začetka.

Jubilantkam je čestitalo večje število zborov, društev in zvez tako iz domače vasi kot od drugod. Tem čestitkam se ob koncu tega skromnega prispevka želi pridružiti tudi naš list.

Nova zlatarna

Tanja Preziosi

lastnik Davide Peric

Ul. S. Nicolò 11- Trst - tel./ fax 040 3720141

Srebrni okviri in pripomočki za urad GUERRINI
Zapestnice NOMINATION
Nakit iz srebra, zlata in belega zlata
Darila za poroko, krst in birmo!

Vse po najboljših cenah v centru Trsta

Obiščite nas!

PREDSTAVITEV "BELIH PRIROČNIKOV" KROŽKA ŠČEK

Z ZADNIMI PUBLIKACIJAMI JE ŠTEVILO ZVEZKOV NARASLO NA TRIDESET

Po predstavitvi treh novih "belih priročnikov" Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček, ki je bila v petek, 5. t.m., v Gorici, so nove publikacije predstavili tudi v Trstu, in sicer na tiskovni konferenci, ki je bila v torek, 16. t.m., na sedežu krožka Šček. Kot znano, gre za prvi del diplomske naloge tržaške raziskovalke Vide Valenčič z naslovom *Politika in manjšine: ljubezen ali brezbriznost?*, za diplomsko nalogo Vide Dolhar *Kanalska dolina in slovenska kultura* ter za knjigo tržaškega zgodovinarja Petra Rustje z naslovom *Med Trstom in Dunajem - Ivan Nabergoj v avstrijskem državnem zboru (1873-1897)*. Izid vseh treh zvezkov je omogočila finančna podpora dežele Furlanije-Juljske krajine, Sveta slovenskih organizacij in Zadružne kraške banke.

Kot je na začetku tiskovne konference dejal predsednik krožka Šček dr. Rafko Dolhar, so s temi zadnjimi tremi publikacijami prišli do 30. zvezka "belih priročnikov". Tako Dolhar kot urednik zbirke Ivo Jevnikar sta podčrtala pomen

stalnih smernic pri izdajanju publikacij krožka: te so pozornost do krajevne zgodovine, do problemov in vprašanj, ki zadevajo kraje, kjer živi slovenska manjšina v Italiji, pa tudi strokovna obravnava manjšinskih vprašanj.

Prisotna avtorja Vida Dolhar in Peter Rustja sta podala kratek oris vsebine svojih knjig. Tako je zvezek *Kanalska dolina in slovenska kultura* predvsem kulturni prikaz Kanalske doline, v katerem se je avtorica zaustavila pri slovenskih kulturnikih, ki so se v njej rodili, živeli in delovali, kot tudi pri tistih, ki niso bili doma-

mi. Prihodnje leto pa bo izšel drugi del študije, ki bo posvečen sociološki analizi nekaterih manjšinskih strank v Italiji. Knjigo Petra Rustje o Ivanu Nabergoju pa so pred kratkim, in sicer v sredo, 10. t.m., predstavili tudi na zanimivem večeru na Proseku, Nabergojevem rojstnem kraju. Večer, ki ga je vodila Ksenija Majovski, so v Soščevi hiši priredili dramsko društvo Jaka Štoka, Godbeno društvo Prosek in zbor Vasilij Mirk. Spregoorila sta urednik Zgodovinskega časopisa Vasilij Melik in avtor.

iz

ROJAN / OKROGLA OBLETNICA

50 LET CERKVENEGA PEVSKEGA ZBORA

Rojanski cerkveni zbor praznuje v letu 2000 50-letnico delovanja. Leta 1950 je namreč tedanji kaplan v Rojano dr. Angel Kosmač dal pobudo za ustanovitev mešanega cerkvenega pevskega zbora, ki se je pridružil že obstoječemu ženskem zboru Marijine družbe.

Od tedaj je novoustanovljeni zbor pel ob nedeljah in praznikih pri maši ob 9. uri, medtem ko je ženski zbor še naprej sodeloval pri maši ob 7. uri. Zbor torej posveča največjo skrb oblikovanju zborovskega dela nedeljskega in prazničnega bogoslužja, in to posebno od leta 1965, ko je Radio Trst A začel prenašati mašo iz rojanske cerkve. Z leti je postal repertoar cerkvenih skladb, ki jih je zbor naštudiral, izredno bogat. A čeprav se je zbor posvečal prvenstveno cerkvenemu petju, je vedno gojil tudi posvetno petje in naštudiral veliko posvetnih pesmi, s katerimi je nastopil na revijah pevskih zborov ZCPZ, na številnih kulturno-prosvetnih priredit-

vah predvsem v Marijinem domu v Rojano, pa tudi drugod. V petdesetih letih se je zvrstilo v zboru zelo veliko pevcev in pevk, ki so pri zboru sodelovali, nekateri malo časa, drugi dolga leta; nekaj pevcev poje pri zboru celo od njegove ustanovitve.

Tudi dirigentov je bilo v teh letih več - od Marije Klakočar do Bianke Frandolič in Marice Zupančič. Od l. 1960 po žrtvovalno vodi zbor prof. Humbert Mamolo. Pomen zbora je še toliko večji, če pomislimo, da je od številnih slovenskih skupin, ki so se v minulem stoletju udeleževale na kulturno-prosvetnem področju v rojanskem predmestju, edino ta zbor ostal pri življenju in ohranjanja neokrnjeno svoje delovanje.

Okrogli obletnici delovanja namerava zbor dati velik poudarek. V pripravi je zbornik, ki bo osvetlil rojansko pevsko dejavnost in bo izšel jeseni. Tik pred izidom pa je brošura *Še nekaj o Rojano*, v kateri so zbrani članki, ki so izhajali v italijanskem žup-

nijskem glasilu in govorijo o nekaterih vidikih slovenske prisotnosti v Rojano. Poleg tega bo zbor nastopil 28. maja ob 17. uri v župnijski cerkvi v Rojano s koncertom Marijinih pesmi. Svoj vrh pa bo praznovanje 50-letnice delovanja rojanskega cerkvenega pevskega zbora doseglo 4. junija ob 18. uri v Marijinem domu v Rojano, ko bo zbor pod vodstvom Humberta Mamola nastopil s posvetnimi skladbami. Na prireditvi, ki jo bo obogatil bogat srečolov, bodo nastopili tudi rojanski glasbeniki. Ob tej priložnosti bo v Marijinem domu fotografska razstava o delovanju zbora in pa razstava treh domačih likovnikov: Edija in Franka Žerjale ter Roberta Kozmana.

PRENOVLJENA STAVBA ŽUPANSTVA V NABREŽINI

V ponedeljek, 15. t.m., so v Nabrežini s prisrčno slovesnostjo predali namenu prenovljeno stavbo tamkajšnjega županstva. Slovesnosti se je udeležilo veliko število ljudi in uglednih gostov. Med temi gre, poleg domačega župana Voccija, omeniti predvsem ministra za okolje Willerja Bordon, ki je podčrtal pomen občin ter se zaustavil pri vprašanju Kraškega parka in razvoja tržaškega gospodarstva. Prenovljena stavba (stroški so znašali več kot milijardo lir), ki jo je blagoslovil župnik Bogomil Breclj, je torej od ponedeljka na voljo občanom za najrazličnejše usluže in - tako načrtno upravljati - tudi konkretne ugodnosti še zlasti s pomočjo nove računalniške mreže.

SLOVESNOST V ŠKEDNJU

OBNOVLJENA KIPA SVETIH BRATOV CIRILA IN METODA

Veliko ljudi se je v nedeljo, 14. t.m., v Domu Jakoba Ukmarja v Šklednju udeležilo pomenovnega odkritja doprskih kipov sv. Cirila in Metoda, ki sta svojčas krasila pročelje nekdanjega Cirilmetodovega vrtca pri Sv. Mariji Magdaleni zgornji. Za časa fašizma sta bila poškodovana, vrsto desetletij pa sta bila shranjena na domu Dušana Maskijeviceza. Od nedelje krasita kipa, ki ju je odkrila Maskijeviceva vdova, blagoslovil pa škedenjski kaplan Dušan Jako-

min, Dom Jakoba Ukmarja. Na nedeljski slovesnosti je številne prisotne pozdravil Alojz Debelis, o zgodovini Cirilmetodovega vrtca, v kateri je svojčas hodilo skoraj dvesto otrok, je spregovorila Lida Debeljak Turk, nastopili pa so Mešani mestni zbor pod vodstvom Dine Slama, domači ženski pevski zbor Ivan Grbec pod vodstvom Ksenije Kos in orkester dijakov Šole Sv. Cirila in Metoda od Sv. Ivana.

OBVESTILA

SLOVENSKO STALNO gledališče. Wendy Kesselman, *Dnevnik Ane Frank*. Režija Zvone Sedlbauer. V petek, 19. maja, ob 20.30 red F; v soboto, 20. maja, ob 20.30 red B; v nedeljo, 21. maja, ob 16. uri red C.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v Peterlinovo dvorano, v ul. Donizetti 3 v Trstu, v četrtek, 18. maja, ob 16. uri, k nadaljevanju predavanja g. Jožeta Špeha *Zgodovina odrešenja v prizmi rožnega venca*.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v soboto, 20. maja, na izlet na grad Snežnik z lepo okolico, primerno za sprehode, na lovsko razstavo ter na ogled presihajočega Cerknškega jezera in njegove makete, ki pojasnjuje pojav presihanja vode. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23, do zapolnitve mest. Pojasnila po tel. 040 639949 in 040 43194.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 22. t.m., na srečanje z avtorjem dveh dnevnikov, ki sta pravkar izšla v Trstu in Celovcu. Gre za knjigi Alojza Rebullo *Ko proti jutru gre* in Vinka Ošlaka *Iz dnevnika*, ki ju bodo predstavili v Peterlinovi dvorani v Trstu s pričetkom ob 20.30. Vljudno vabljeni!

MARIJANIŠČE IN Salezijanska skupnost z Opčin organizirata enodnevni izlet in romanje v sredo, 24. maja. Dopoldne obisk Marijine božje poti na Kopanju pri Grosupljem, kjer se je France Prešeren pri svojem starem stricu, duhovniku, naučil brati in pisati; sledila bo šmarnična pobožnost, po kosilu obisk Tabora pri Taborski jami pri Grosupljem. Popoldne ob 17. uri v romarski cerkvi Marije Pomočnice kristjanov na Rakovniku pri Ljubljani slovesnost škofovskega posvečenja novega beograjskega nadškofa msgr. Stanislava Hočevarja. Vpisi do vključno sobo-

te, 20. maja, na tel. št. 040 211276 (župnišče - Opčine, pustite sporočilo na tel. odzivniku) ali na tel. 040 212200 (ga. Marica Dolenc). Odhod bo po dogovoru glede na udeležence.

REDNI OBČNI zbor Slovenskega dobrodelnega društva bo v drugem sklicanju v petek, 26. maja t.l., ob 18. uri na sedežu društva v ul. Mazzini 46, 1. nadstropje.

ZŠSDI PRIREJA seminar za športne delavce, ki bo v soboto, 27. t.m., v Kulturno-športnem centru v Lonjerju, Lonjerska cesta 269, Trst, z začetkom ob 15. uri. Spregovorili bodo prof. Ivan Peterlin, Kristina Martelanc, Marino Košuta, Robert Vidoni in dr. Samo Sancin. Sledili bosta razprava in družabnost.

ZŠSDI PRIREJA ob 30-letnici ustanovitve fotografski natečaj, odprt vsem. Slike sprejema urad ZŠSDI do ponedeljka, 30. oktobra, do 16. ure. Zmagovalcem bo izid natečaja javljen telefonsko. Organizator si pridržuje pravico, da odbrži dela.

DUHOVSKA ZVEZA pripravlja potovanje v Umbrijo od 26. junija do 1. julija. Ogledali si bomo jubilejno cerkev v Assisiju, obiskali bomo Perugia, Todi, slap Cascata delle Marmore, Spoleto, romarski kraj Cascia (sv. Rita), Gubbio in na koncu Ravenna.

DAROVI

ZA LAČNE po svetu daruje N.N. iz Sv. Križa pri Trstu 50.000 lir v spomin na s. Celino Kontelj in na Stanislavo Kunčič.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na prof. Rafaela Sežuna družina Marijan Bajc 50.000 lir in Marta Požar 50.000 lir.

V SPOMIN na gospoda Frančka Rudesa darujejo cerkvene pevke iz Nabrežine 100.000 lir za Karitas.

SKLAD MITJA ČUK
prireja ob svoji 20-letnici koncert skupine
THE ORIGINAL KLEZMER ENSEMBLE
Člani: Aleksander Ipavec, Davide Casali, Luca Demicheli, Tom Hmeljak in Matej Špacapan izvajajo tradicionalno judovsko glasbo. **V nedeljo, 21. maja 2000, ob 18. uri v Kulturno-športnem središču v Zgoniku.**
VABILA: Sklad Mitja Čuk - Narodna ul. 77 - tel. 040 212289 (od 8.30-14.30), List - ul. Vena 1 (urnik: od 15. do 19. ure).

UMETNOSTNI IN KULTURNI CENTER SKERK
Nabrežina-Trnovca 15
tel.-fax 040 200346

Razstavlja akademski slikar

ANDREJ JEMEC

na ogled do 12. junija 2000

URNIK OBISKOV:

petek: 17.30-20.30
sobota: 10.-13., 17.30-20.30
nedelja: 10.-13.

† V 88. letu starosti je mirno zaspala v Gospodu naša draga mati
ALBINA ZAHAR por. PETAROS
Pogreb bo v četrtek, 18. maja, ob 10.40 iz mrtvašnice v ul. Costalunga v borštansko cerkev.
Žalostno vest sporočajo mož Drago, sin Glavko z ženo Božo, vnuki Tomaž z družino, Mara, Aleš in Nada, bratje Rudi, Danilo in Angel, sestre Cilka in Anica, svak Rudi in svakinja Marija z družinami ter ostalo sorodstvo.
Boršt, 16. maja 2000

SKUPEN NASTOP

SREČANJE SLOVENSKE KONZULT

Prejšnjo sredo so se na goriški občini srečali člani konzult in komisij za vprašanja slovenske manjšine, ki delujejo pri različnih javnih ustanovah. Tako so sodelovale slovenska občinska in pokrajinska konzulta v Gorici, nato slovenska komisija pri občini Ronke in slovensko kulturno društvo Tržič. Sejo sta vodila predsednika goriške občinske oz. pokrajinske konzulte, Damjan Paulin in Rudi Pavšič.

Na seji so predstavniki posameznih konzult oz. komisij (poleg obeh goriških za Ronke Sonja Božič, za Tržič pa Aleksandra Devetak) podali kratko sliko delovanja teh organov občinske oz. pokrajinske uprave. Velik odmev je na seji imel izglasovan deželni zakon o Ustanovi za Slovence (Istituto per gli Sloveni), ki so ga predlagali svetovalci Severne lige, medtem ko je zanj glasoval ves Pol svaščin. Skoraj enoglasno so vsi navzoči zavržili to gesto desnosredinske deželne uprave, ki je brez posvetovanja s Slovenci hotela neko obliko organizacije manjšine. Zato so proti temu odločno protestirali pri predsedniku deželne vlade Antonioneju. Prav tako so s srečanja goriških konzult poslali pismo predsedniku poslanske zbornice Violanteju in ga povabili, da se čimprej spet postavi na dnevni red zasedanja zbornice zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Omenjeno pismo so poslali v vednost ministru za dežele Agaziu Loieru in vladnemu komisarju naše dežele.

NOVE ULICE

ŽRTVE FOJB SEVEDA V SAMEM CENTRU

V zgovorni tišini je šla mimo novica, da je odbor, ki upravlja goriško občino, poskrbel za poimenovanje štirih novih ulic oz. manjših predelov. Odbor je sprejel štiri predloge pristojne komisije, ki deluje na občinski ravni in v kateri so tudi nekateri levosredinski predstavniki. Largo Martini delle foibe bo med ulicama Mazzini in De Gasperi, to pomeni v centru mesta (saj o tem ni nihče dvomil) in bo obeležil "pokole neverjetne krutosti" in "zelo trdo jugoslovansko okupacijo", prehod za pešce med ulicama Nizza in Diaz bo poimenovan po markizu Alvarezu de Menessenu, trg pred cerkvijo v Stražicah bo Trg miru (zveni skoraj nekam čudno), za poslednji podvig pa so poskrbeli za trg pri košarkarski palači v Podgori, ki bo trg Atleti Azzurri d'Italia. Izbrana poimenovanja odražajo čisti duh današnje uprave in se ne gre pretirano čuditi omenjenim izborom.

OBČUTENO SREČANJE SREDI POSLEDNJIH ŠTANDREŠKIH NJIV

JEREMITIŠČA NE DAMO

IVA KORŠIČ

Rumitarji niso sami v pravični, zagrizeni borbi za svojo zemljo! Vsakdo izmed velike množice, ki je v nedeljo poplaval Jeremitišče kot uporabna reka, je pripomogel k uspehu srečanja, katerega prireditelji so bili vsa štandreška društva in organizacije. S svojo prisotnostjo je vsak dokazal, da mu je pri srcu ta res krasni štandreški zaselek in hoče kaj prispevati, da bi občina tako brezvestno ne zabrisala njegovega obstoja. Kdor ni bil nikdar v tem raju med polji, se ni mogel načuditi, da je v njem tako lepo in prijetno in da ni to le nepomembna zaplata zemlje, ampak da so na njem poleg hiš, iz katerih veje davni puščavniški duh, marljivo obdelana žitna polja in čedno pokošeni travniki.

Prireditelji so srečanje oblikovali tako, da ga je vsak lahko doživel po svoje. Otroci so se veselili ob toboganu, žogah, še najbolj pa ob velikem traktorju in dveh konjih. Najmanjšega so pogumnejši zajahali in on jih je potprežljivo peljal na sprehod. Mladina je imela na razpolago nogometno igrišče. Igrali pa so lahko tudi odbojko ali tenis. Ljubiteljem dobre kapljice so prijazen gostitelji postregli s kozarkom črne ali bele žlahtnine.

Rumitarji so pred zaselkom postavili veliko tablo z napisom *Jeremitišče - občina Štandrež*; na sam praznik so opozarjali originalni "obrazi" na balah slame, vhod pa je bil ovenčan s slavolokom iz bršljanovih vej. Najmlajši zaščitniki Jeremitišča so svojo voljo do ohranitve

teh obzidanih hiš in dišečih polj izrazili z risbicami na slikarskem natečaju, ki je potekal pod naslovom *Jeremitišče*. Otroci so z bistrim očesom in neobremenjenim srcem narisali to, kar jih je v tem kraju najbolj prevzelo. Poleg idiličnega kmečkega videza zaselka so s svojimi temnimi barvicami začrtali sivino bodočih tovarn in črmino, ki se vije iz njihovih grozečnih dimnikov. Žirija, ki so jo sestavljali profesorji Hijacint Jussa, Saša Quinzi in učiteljica Loredana Nanut, je med otroki, ki obiskujejo vrtec, dodelila prvo nagrado Lenki Pavletič, drugo Karol Paulin in tretjo Mateju Zavavlavu. Med osnovnošolci so najvišja mesta zasedli Andrea Torroni (2. r.), Michela Manfreda (2. r.), Simon Cej (1. r.). Med zadnjimi razredi osnovne šole so prejeli priznanje Rebeka Bernetič (5.r.), Jacopo Mucci (4. r.) in Carol Frandoli (5. r.). Vsa likovna dela so bila pomenljiva, saj so

vsebovala jasno sporočilnost. Ko je sonce še lepo sijalo nad senikom, v katerem je viden obris samostanske kapele, njenih fresk in napis, se je na borjaču na Makučevi domačiji začel kulturni program, ki je zadovoljil ljubitelje petja in gledališča. Zahteve Rumitarjev je v klenih besedah izrekla domačinka prof. Vanda Srebotnjak. Med drugim je prisotne seznanila z zamisljivo o namenu restavriranja cerkvice, ki naj bi se zaradi tukajšnjega stičišča kultur poimenovala cerkva sv. Križa. Zatem je napovedala kulturni trenutek dneva. Najprej so s svojimi pesmicami poživili ozračje štandreški učenci pod vodstvom učitelja Martina Srebrniča. Za njimi so odpeli otroci zborčeka Rupa-Peč (vodi Tanja Kovic), nazadnje pa se je oglašil zborček goriškega Dijaškega doma S. Gregorčič pod vodstvom Irene Pahor. Za njimi so zadonele pesmi zbora Štandrež pod

NA POBUDO ŠTUDIJSKEGA SREDIŠČA RIZZATI

POSVET O VLOGI KATOLIČANOV

Na to temo je tekla beseda na mednarodnem posvetu v goriškem avditoriju Fogar 12. t.m. Seminar je imel naslov *Evropa: solidarne države ali sprti narodi?* in podnaslov *Vloga in pobude demokratičnih katoličanov na križišču Srednje Evrope*; organiziralo ga je študijsko središče Rizzati v sodelovanju z ugledno revijo *Il Regno* iz Bologne, Forumom za kulturo in drugimi ustanovami. Pozdrav je poslal koprski škof Parih, medtem ko se ga je goriški nadškof De Antoni udeležil in spregovoril o vlogi kristjana na meji in na križišču narodov, ki morata pomeniti obogatitev in ne osiromašenje, ter pozdravil tudi v

imenu tržaškega škofa Ravignanija. Predsednik združenja Rizzati Nico Fornasir je uvedel posvet, na katerem so spregovorili direktor revije *Il Regno* p. L. Prezzi, sodelavec revije G. Brunelli, nekdanji poslanec v rimskem parlamentu Corrado Belci, beneški župan in evropski poslanec Paolo Costa ter Peter Vencelj, predsednik Slovenskih katoliških izobražencev. Zavezanost krščanskim koreninam, preverjanje identitete in sprejemanje drugega, sožitje in poznanje lastne in sosedove zgodovine, zavzevanje za spravo in za preseganje ločevanja, ekumenska gibanja in zgodovina nastanka Evrope,

ki ne bo Evropa, če ne bo postala dom enakovrednih si narodov, ki bo temeljil na krščanskih koreninah: vse to in seveda še izkušnje in pogledi z različnih vidikov so prišli na dan na sobotnem posvetu. Prave, človeka in narodov vredne Evrope brez kristjanov in krščanstva gotovo ne bo, zato imajo kristjani nezamenljivo vlogo. Za kroniko še to, da je Peter Vencelj spet dokazal, kako je vraščen kot katoličan v slovenski svet in da se zaveda pomanjkanja katoliških laikov v Sloveniji, takih, ki bi si upali prevzeti odgovornosti v Cerkvi in demokratični slovenski družbi.

ZUT

vodstvom Silvana Zavavlava, okteta Sraka in združenega mešanega pevskega zbora pod taktirko Tiziane Zavavlav. Vsak je zapel po tri pesmi. Domači otroci so uvrstili v spored tudi štandreško himno *An, dva, tri...* Višek pa je praznovanje doseglo z nastopom Severjevih nagajencev na ljubiteljskem gledališkem področju dobrih odrskih znancev Majde Zavavlav in Boža Tabaja, ki sta za svojo enodejanko *Selitev* izbrala naravno kuliso - Makučovo domačijo. Kratko igro *Selitev* v režiji Janeza Starine sta že večkrat izredno uspešno predstavila v raznih krajih, s tako realističnim zanosom pa je nista zaigrala še nikjer. Še krepkeše puščice so padale na račun občinske uprave in njenega prvega občana Valentija. Tragikomična *Selitev* je v tokratni ponovitvi imela drugačen epilog: "preganjana" prebivalca Jeremitišča se odločita, da ne bosta zapustila predragega doma, čeprav ni ravno udoben, a ker so se tu rodili vsi njihovi predniki, se bosta še sama trdno zasidrala v njem. Pri sklepni repliki - dodala sta jih kot spretni igralci *commedia dell'arte* - so se v Majdinih izrazitih očeh zaiskrile resnične solze, saj jo kot pravo vadiščanko zabolj srce ob misli, da bi lahko ta imenitni kraj, preplovn daljnih spominov, izginil zaradi županovih neracionalnih podvigov. Igra je izzzvenela kot močan krik proti novemu razlašanju že tako razkosane štandreške zemlje.

Ob glasu harmonike Evgena Tavčarja se je družabnost vila v prihajajočo noč in gostje se kar niso mogli posloviti od Rumitarjev.

NA GORIŠKEM GRADU

Po zaprtju razstave o Gorici v baroku ali, bolje rečeno, pomnikih italijanske prisotnosti v mestu, so se na goriškem gradu začela obnovitvena dela. Kot sporočajo z občine, bo ogled gradu v poletnih mesecih vsekakor možen od 9.30 do 13. ure in od 15. do 19.30 vsak dan razen ob ponedeljkah. Zaradi nevrščnosti ob popravilih so cene vstopnic znižane: 3.000 lir za odrasle, 2.000 lir na osebo za mladino od 15. do 24. leta in skupine z najmanj desetimi obiskovalci; za otroke do 14. leta starosti in za odrasle z več kot 65 leti pa je vstop prost. Dne 1. julija pa bo na gradu odprta razstava evropskih risb od leta 1945 do 2000, ki se bo zaključila septembra. Predvidujemo, da bodo obnovitvena dela tedaj že končana.

PRVO SV. OBHAJILO V ŠTANDREŽU

NADŠKOFOV OBISK OTROK

V nedeljo, 14. maja, je bil v Štandrežu praznik prvega sv. obhajila. Otroci so se na ta dogodek pripravljali dve leti. V zadnjem letu jih je na zakrament pripravljala katehistinija Tiziana Zavavlav s pomočjo župnika. Praznik je padel na nedeljo duhovnih poklicev oz. Dobrega pastirja. Sredi maše je navzoče presenetil nepričakovan obisk nadškofa msgr. Dina De Antonija, ki jo obiskal otroke in štandreško občestvo. Povedal je, da ga je dolgoletno dušnopastirsko delovanje v vlogi župnika toliko zaznamovalo, da ne bi mogel preživeti praznika sv. obhajila daleč od svojih otrok, toliko bolj sedaj, ko nosi škofovo znamenje. Otroke je povabil, naj goreče molijo in naj prosijo za nove duhovne poklice, saj Gospodar žetve rad usliši želje prvoobhajancev. Vsakega otroka je prekrizhal in blagoslovil in nato odšel sredi ploskanja ljudi, ki jih je obisk prijeto razveselil in počastil. Maša se je nato nadaljevala s petjem mladih, ki so s kitarami popestrili liturgijo.

NAGRADE SOLIDARNOSTI

Zadnje nedelje je v dvorani goriškega razstavišča odbor za obrambo prizadetih podelil nagrade solidarnosti. Ob prisotnosti najvišjih mestnih in pokrajinskih oblasti je predsednik odbora Mario Brancati, nekdanji deželni odbornik, podelil nagrade za plemenito in nesebično razdajanje za druge, zlasti za telesno ali duševno prizadete. Nagrade so prejeli goriška nadškofija za svoje dolgoletno delovanje v afriških misijonih; to je dvignil nadškof msgr. Dino De Antoni. Nato je bila za dobrotelnost nagrajena Luciana Fabian iz Ločnika. Nagrado v spomin pa je prejel pokojni psiholog dr. Peter Komac za svoje delo na področju prizadetih. Nagrado je sprejela njegova vdova prof. Emanuela Salvemini Komac. Vsekakor je to lepo priznanje ustanovam in posameznikom, ki so se plemenito žrtvovali za druge.

UMRL MSGR. SORANZO

Pred dnevi je v Gorici umrl v starosti 90 let msgr. dr. Giusto Soranzo, prošt stolnega kapitlja. Pokojni je po mašniškem posvečenju doktoriral v cerkvenem pravu na rimski Lateranski univerzi, nato je vsa leta deloval v goriški nadškofiji, kjer je bil stolni kanonik, nekaj let tudi stolni župnik. Bil je tudi generalni vikar goriške nadškofije. Zadnja leta je preživel v domu duhovnikov v Gorici. Bog mu daj večni mir!

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO
v sodelovanju s ŠTANDREŠKO DEKANIJU,

KC LOJZE BRATUŽ in KC STELLA MATUTINA

vabi na predavanje:
prof. dr. Ivan Štubec

"SINODA IN TEMELJNE SODOBNE
ORIENTACIJE SLOVENSKE CERKVE"

Komorna dvorana KC Bratuž, ponedeljek, 22. maja, ob 20. uri.

NŠK - SLOVENSKA LJUDSKA KNJIŽNICA
DAMIR FEIGEL

vabi na predstavitev lastne publikacije

SLOVENSKA LJUDSKA KNJIŽNICA
DAMIR FEIGEL

V sredo, 24. maja, ob 18. uri v čitalnici knjižnice v ulici
Croce 3 v Gorici.

EURO RESTAVRACIJA
V EURO DIPLOMAT
HOTELU V GORICI

IŠČE OSEBO, KI BI OB
VEČERIH IGRALA NA
KLAVER ZA "PIANO-BAR".

PONUDBE NA NASLOV:
EURO DIPLOMAT HOTEL,
KORZO ITALIJA 63,
34170 GORICA ALI
PO FAXU: 0481/31658.

PETI DAN DRUŽINE

KOLIČKI, STEN IN SONCE

HARJET DORNIK

Te so bile koordinate petega družinskega dneva, ki smo ga v nedeljo, 14. maja, goriške prijateljske družine skupaj preživele ob bregovih Vipave. Nekateri smo se zbrali že za skupno deveto mašo v prijazni gabrski cerkvi. Nato smo se v pomnoženem številu podali na potepuško iskranje zaklada. Petindvajset družin, porazdeljenih v pet skupin, je s pomočjo zakladnih map, zamotanih navodil, kotomerov in drugih pripomočkov iskalo po travnikih okoli Peči in na Velikih Ročajah, po poraščenih kolovozih, med visoko travo, okoli drogov in trnatih glogov nevidne oštevčene količke, ki sta jih Michele in Mauro skrbno zabila v tla in so nas vodili do rdeče skrinjice. Nazadnje smo se vsi znašli na pravem kraju in zanimivo je bilo gledati, kako devdeset majhnih in velikih glav bulji v tla med bilke v zadnjem iskalnem naporu za zakladom. Najdba se je vendarle posrečila skupini Beta. Čas je klical h kosilu, zato smo se preselili v Rupo. Do-

mače društvo nam je prijzno dalo na razpolago prostore in sodelovalo z nami pri pripravi opoldanske paštute. Tej so se dodali okusni štruklji in pecivo obeh pridnih An. Med obedom se nam je pridružil še nekaj staršev z najmlajšimi člani, ki so prav pred kratkim pokukali na svet. Pridružili so se nam tudi mali pevci otroškega zbora Rupa-Peč, ki so po pozdravu predsednice Mirjam za uvod v popoldanski spored zapeli tri otroške pod vodstvom Tanje Kovic. Potem pa je v našo

sredo stopil dolgoletni prijatelj in animator Sten Vilar. Dve polni uri je prepeval z nami in vodil igre za male in velike. Trideset sodelujočih družin se je pomerilo v mokri štafeti, risanju Pike Nogavičke z zavezanimi očmi, sestavljanju puzzle in badmintonu, pripravi žive mumije, požvižgavanju pesmic in igri z balončki in vilicami. Z rahlo prednostjo je zmagala skupina "sodih" družin ali "Sonja". Vmes je Mauro razglasil zmagovalce jutranjega lova na zaklad in jim v imenu organizatorja

SD Sončnica podelil nagrado: brezplačno enotedensko vpisnino za enega otroka v poletnem središču Srečanja 2000. Nazadnje smo majhni in veliki še zaplesali ob zvokih Stenovih živahnih melodij in se spremenili v kenguruje, peke s preluknjano gumo, Pikice, zlate sončke, vlak... Po odhodu Stena se je med zadnjimi pomenki odvijala še končna nogometna igra.

Letošnje srečanje družin na Goriškem je bilo že peto po vrsti. SD Sončnica, ki je po lanski ustanovitvi prevzela organizacijo tudi tega dne, bo odslej priredila družinski dan vsako leto drugo nedeljo v maju, da bo najbližji datumu 15. maja, ki ga je OZN proglasila za dan družine. Tako verski kot laični krogi ga prav v tem času proslavljajo po vsem svetu. To se je v nedeljo na zelo lep način posrečilo tudi nam. Ko je vsakdo pod večer odhajal na svoj dom, je zagotovo odnesel s seboj tudi majhno čarobno skrinjico, v kateri so bili svetli sončni žarki in modro nebo te čudovite pomladne nedelje, topli prijateljski nasmehi, nevidni količki, zabavne skupne igre in smeh, pa tudi - to pa samo za nekaj dni - od glogovih trnov popraskane roke.

OBVESTILA

SVETOLETNO ROMANJE v Rim z Novim glasom od 4. do vključno 8. septembra letos. Potovanje z avtobusom do Firenc in Rima, obisk glavnih bazilik, Sikstinske kapele in antičnega Rima. Izlet v Castelgandolfo in Frascati, vrnitev čez Orvieto, ogled stolnice in potovanje do doma. Zagotavljamo celotno oskrbo in potovanje v udobnem avtobusu. Vpis takoj do zasedbe mest do 30. junija enega avtobusa na upravi Novega glasa ali pri g. J. Markuži (Zgonik 040 229166). Udeleženci dobijo še posebna navodila od potovalne agencije. Akontacija 200.000 lir ob vpisu.

POTOVANJE V BOLGARIJO. Vse prijavitelje obveščamo, da potovanje v Bolgarijo odpade zaradi nezadostnega števila udeležencev.

NABIRALNA AKCIJA za obnovo župnijskih prostorov pri Sv. Ivanu v Gorici na pobudo SD Sončnica: lahko prispevate z darovi in brezobrestnimi posojili od enega do petih let. Darove lahko nakažete na tekoči račun št. 94981 pri Goriški hranilnici - ag. 1 ABI: 6180, CAB: 12411, ul. Carducci, na ime: Chiesa di San Giovanni - Gorizia, ali pa jih oddaste župniku ali na upravo našega lista. Za posojila se lahko obrnete do župnika C. Žbogarja.

KROŽEK ANTON Gregorčič - Gorica in KD Ivan Trinko - Cedad vabita v Katoliško knjigarico v petek, 19. maja, ob 18. uri na odprtje razstave *Zgodovina znamk v Sloveniji*; spregovorila bosta prof. Marino Vertovec, predsednik KD Trinko in voditelj tečajev slovenskega jezika v Vidmu, in Rita Silan, avtorica bogate zbirke. V GALERIJ Kulturnega doma v Gorici bo 19. maja ob 18. uri odprtje skupinske razstave sodobnih tržaških umetnikov; razstava bo odprta do 28. maja po urniku: ob delavnikih od 9. do 13. ure in od 16. do 18. ure ter v večernih urah med prireditvami.

V KNJIGARNI EQUILIBRI v Semeniški ulici 8 v Gorici bo 19. maja od 18.30 do 20. ure srečanje, na katerem bo slikarka Patrizia Devidè prikazala izvirne paste iz zadnje pesniške zbirke Jurija Paljka.

V OKVIRU GLASBENIH srečanj *Across the border* bo 19. maja ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici predstavitev CD-ja *Privid zamejske rock skupine Fiberglass*.

PHOTOMORFOSI®. Razstavo goriškega umetnika Paula Redferna o metamorfazah tradicionalne fotografije bodo odprli v torek, 23. maja, ob 18.30 v razstavnih prostorih goriške hranilnice v ul. Garibaldi 7 v Gorici; odprta bo do 1. junija.

FOTOGRAFSKI NATEČAJ. PD Štandrež razpisuje v okviru Praznika špačgljev fotografski natečaj na temo: Jeremitišče: 1) tehnika: barvna ali črno-bela; 2) format: najmanj 18x24, največ 30x40; 3) udeleženci naj predstavijo tri fotografije; 4) udeleženci naj oddajo izdelek na prireditvenem prostoru v Štandrežu v petek, 26. maja, med 18. in 21. uro; 5) fotografije naj predstavijo v zaprti ovojnici s siglo, poleg fotografij naj bo v ovojnicu tudi manjša zaprta ovojnicu z enako siglo, v kateri naj bodo zapisani osebni podatki, naslov in tel. številka; 6) komisija bo ocenila dela in sestavila prednostno lestvico; 7) nagradjeni bodo prvi trije uvr-

ščeni; 8) nagrajevanje bo v nedeljo, 4. junija, ob 19. uri v Štandrežu; 9) dela bodo razstavljena v prostorih župnijske dvorane v Štandrežu; 10) prireditelji bodo obdržali nagrajene fotografije; odgovoren za organizacijo David Vižintin (0481 21332, po 19. uri).

MEDNARODNI POHOD treh mostov v nedeljo, 28. maja, prirejajo rajonski svet Sveta gora-Placuta, rajonski svet Pevma-Oslavje-Štmaver, Krajevna skupnost Solkan; ob 8.30 zbor na Placuti v Gorici, ob 9. uri start, ob 13.30 prihod na cilj v župnijskem domu sv. Vida in Modesta na trgu Tommaseo; pohod bo tudi ob slabem vremenu; vpisnina 3.000 lir, pod 12 letom brezplačna. Od 10. maja dalje sprejemajo vpise v Gorici v gostilni Da Sandra (trg De Amicis 7), v slaščičarni Scorian (trg De Amicis 3), Elliot Bar Pizzeria (ul. Balilla 7); na sedežu Krajevne skupnosti Solkan.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica prireja za otroke slovenskih šol od 4. do 12. leta poletno središče *Srečanja 2000* v Zavodu sv. Družine v Gorici od 12. junija do 14. julija vsako dopoldne od ponedeljka do petka. Predvpis od 22. do 25. maja na sedežu SSO. Informacije na tel. 0481 536455.

ROMANJE VLURD od 5. do 11. julija. Vpisovanje pri msgr. Francu Močniku (tel. 0481 531743, od 11. do 12. ure) ali pri Joani Nanut (0481 520233 ali 0481 21419).

GORICA JAZZ 2000. V nizu koncertov, ki ga prireja goriška občinska uprava v sodelovanju s krožkom Controtempo, v avditoriju na ul. Roma bo v soboto, 20. t.m., nastopila skupina Aires Tango; v soboto, 27. maja, pa bo brezplačen koncert furlanske jazz skupine Deja; nastopil bo tudi Ermano Signorelli Quartet. Abonma za pet koncertov sto tisoč lir, vstopnica 30 tisoč lir.

DAROVI

ZA OBNOVITVENA dela pri cerkvi sv. Ivana: N.N. 500.000 lir.
ZA MISIJONE: Roza Jančič 20.000 lir.

ZA CVETJE v cerkvi v Gabrbah: Rita Vidoz Tomsič 20.000 lir.

ZA OBNOVITEV cerkve v Gabrbah: Cotič Visintin iz Sovodenj 5.000; N.N. 10.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Nevenka in Felicita ob prvi obletnici smrti Jožefa Čotarja 50.000; 80-letniki sovodenjske občine 90.000 lir.

ZA MEPZ Rupa-Peč: 80-letniki sovodenjske občine 90.000 lir.

N.N. VRH daruje: za misijon p. Kosa 100.000, za cerkev 100.000, ob blagoslovu hiše 50.000 (skupaj 250.000 lir).

ZA MISIJON g. Ivana Štante: Jožko Devetak (Vrh sv. Mihaela 37) 50.000 lir.

HEMA SIRK daruje v spomin na pokojnega moža Pepija Sirk: za slovenske misijonarje 200.000, za duhovnjaki sv. Ivana 100.000, za Kulturni center Lojze Bratuž 100.000, za Novi glas 50.000 in za Zavod sv. Družine 50.000 lir (skupaj 500.000 lir).

ČESTITKE

Mali Veroniki se je pridružil sestra VALENTINA. Staršem Lučiji in Benediktu Kosiču želijo vse dobro, se z njimi veselijo vsi, ki so jim blizu.

PREDSTAVITEV V KATOLIŠKI KNJIGARNI

NOV ZAMEJSKI ROMAN

Ljubezen v času samote je naslov novega romana, ki ga je nedavno napisal tržaški slovenski književnik in časnikar Duško Jelinčič in ga je pred kratkim izdala koprška založba Lipa. O romanu in avtorju je 12. maja spregovorila v Katoliški knjigarni na predstavitev knjige prof. Ines Cergol Bavčar.

Predstavitelj knjige je pripravilo društvo Ars. V njegovem imenu je žal maloštevilne ljubiteljke knjige pozdravila duša društva Vida Bitežnik, prisoten pa je bil tudi predstavnik založbe Lipa, ki

je povedal, da imajo pri založbi Jelinčiča že za hišnega avtorja, saj so mu izdali že vrsto knjig. Prof. Ines Cergol Bavčar pa je na prijeten in nevsakdanji način prikazala razvojno pot Jelinčičevega romana, za katerega bi lahko rekli, da je generacijski roman, saj v svoji zadnji knjigi *Ljubezen v času samote* opisuje Duško Jelinčič svoje doživljanje študentskih let na tržaški univerzi v sedemdesetih letih, takoj po prelomnem letu 1968, v času, ko so študentska gibanja že zamirala, a tudi v času Rdečih bri-

gad. Gotovo pa to ni roman za poletno branje, pa čeprav gre tudi za ljubezensko zgodbo; zato tak naslov romanu.

V bistvu pa je knjiga prerez takratne generacije na tržaški univerzi, napisana pa v tekočem, s tržaškim narečjem obarvanem jeziku. V stavku, ki ga izreče junak romana Sandro: "Hoteli smo spremeniti družbo, iskali pa smo poljub pri dekletu," bi lahko razumeli bistvo romana. Prof. Ines Cergol Bavčar pa je povedala, da se najnovejša Jelinčičeva knjiga lahko tudi bere kot politično-družbeni roman, v katerem je ljubezen rdeča nit mladostniškega samoiskanja.

1 + 1 =

GLEDALIŠKI in PASTIRČKOV DAN

Nagrajevanje likovno-literarnega natečaja "IGRAJMO SE GLEDALIŠČE"

Predstavitelj nove Pastirčkove knjige pravljic Anamarije Volk Zlobec "KATARINCE"

Za veselo vzdušje bosta poskrbela Cipek in Capek
SOBOTA, 20. MAJA, OB 16. URI
V KULTURNEM CENTRU LOJZE BRATUŽ V GORICI
Vabljeni mali in veliki prijatelji gledališča in knjige!

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabi na

PRAZNIK ŠPAČGLJEV

v župnijskem parku med lipami v Štandrežu

SOBOTA, 27. MAJA

- ob 17. uri slikarski ex-tempore za vrtnice in osnovne šole
- ob 20.30 prosta zabava.

NEDELJA, 28. MAJA

- ob 19. uri zbor osnovne šole F. Erjavec in baletna skupina Slovenskega centra za glasbeno vzgojo E. Komel
- sledi prosta zabava.

ČETRTEK, 1. JUNIJA

- ob 20.30 Predstavitelj na Jeremitišču knjige Damjana Paulina Štandrež 1947-2000

SOBOTA, 3. JUNIJA

- ob 20.30 prosta zabava.

NEDELJA, 4. JUNIJA

- ob 17. uri srečanje pritkrvalcev
- ob 18. uri zbor Skala iz Gabrij, nagrajevanje in veseloigra štandreške dramske skupine *Politika tudi prav pride*
- sledi prosta zabava.

Fotografski natečaj in bogat srečolov.

POD POKROVITELJSTVOM ZSKP - GORICA

ZBOR HRAST KMALU V VITTORIU VENETU

Letošnji 35. državni zborovski natečaj Trofei città di Vittorio Veneto uvaja zanimivo novost. Ob omenjenem natečaju namreč prirerajo organizatorji letos prvič še festival ljudskih pesmi netekmovalnega značaja, ki bo potekal na raznih mestnih trgih v nedeljo, 21. maja, letos.

Zbori, ki so se odzvali vabilu organizatorjev 1. festivala ljudskih pesmi, bodo sodelovali tudi pri svetih mašah v raznih mestnih cerkvah, nakar bodo sledili pevski nastopi na mestnih trgih. Na krstno prireditelje te manifestacije so organizatorji povabili tudi zbor Hrast iz Doberdoba, ki je pred dvema letoma sodeloval na omenjenem natečaju; na natečaju za polifonijo je osvojil prvo mesto, za ljudsko petje pa drugo. Zbor se bo predstavil z utrinki ljudskih pesmi iz zamejskih krajev, in sicer iz Benečije, Rezije, Primorske, Istre in Koroške.

V petek, 19. maja, bo zbor Hrast v sklopu glasbenih večerov in v okviru jubileja 2000 sodeloval na koncertu v kraju Cordenons. Izvajal bo dela sakralne polifonije (konec 19. stoletja in dvajseto stoletje) ter ljudske nabožne pesmi.

12
ČETRTEK
18. MAJA
2000

SREČANJA 2000

Skupnost družin Sončnica prireja za otroke slovenskih šol od 4. do 12. leta starosti poletno središče Srečanja 2000, ki bo v Zavodu sv. Družine v Gorici od 12. junija do 14. julija vsako dopoldne od ponedeljka do petka. Predvpis od 22. do 25. t.m. na sedežu SSO. Informacije na tel. 0481 536 455.

Poleg proste igre na vrtu se otroci lahko kopajo v bazenu, raziskujejo in ustvarjajo v delavnicah, hodijo na izlete. Tudi letos bo potekalo sodelovanje z otroki poletnega središča Dijaškega doma iz Gorice, kar bo omogočilo mladim obeh središč, da se srečajo in skupaj igrajo tudi po pouku. V načrtu je sodelovanje pri delavnicah (keramika, glina, reciklaža papirja, šivanje, mizarstvo). V okviru poletnega središča bo potekal tudi izlet v naravo, ki se ga bodo lahko udeležili tudi starši in ostali bratje ali sestre.

Vpisnina, ki znaša 50.000 lir tedensko, vključuje malico, vstopnine, porabni material in prevoze. Ob predpisu - samo od 22. do 25. maja na sedežu SSO - znaša vpisnina 40.000 lir (30.000 za drugega, 20.000 za tretjega otroka iste družine).

GEOWORLD PARK V ŠPETRSKI OBČINI

PRAZGODOVINSKI ZAKLADI

ERIKA JAZBAR

Pred dvema tednoma je prišla v javnost novica, ki je presenetila marsikoga. Novost prihaja iz Nadiških dolin, točneje iz Barnasa, kjer čaka zapuščen kamnolom že vrsto let na boljše čase. Zdi se, da je do le-teh vendar prišlo, saj je pred dobrimi tremi tedni v Bergamu podjetje Italcementi, ki razpolaga z omenjenim teritorijem, podpisalo pogodbo, s katero bo družba Geofin iz Tavorjane prevzela velik kamnolom nad Barnasom v špetski občini.

Družba Geofin je verjetno marsikomu neznan, za ljubitelje paleontologije ter za zbiratelje fosilov in drugih prazgodovinskih izkopanin pa je dobro poznano podjetje, saj se že vrsto let ukvarja na mednarodni ravni s prodajo in razstavljanjem prazgodovinskih pričevarj.

Kaj pa ima pri tem zapuščen kamnolom iz Barnasa? Po besedah odgovornih pri družbi oz. samega ideatorja Stefana Piccinija je območje nekdanjega kamnoloma nad vse zanimiv in bogat predel, saj je na njem prišlo pred 50 milijoni let do pra-plazu, ki se je takrat utrgal pod morjem, saj je bilo prizadeto območje pod morsko gladino. V enem stoletju delovanja kamnoloma je izkopavanje surovin vzporedno prineslo na dan tudi zanimive geološke plasti, iz katerih lahko danes izkušena roka kar "pobira" dragocene fosile. Sam Piccini je kot otrok rad zahajal v kamnolom in tam iskal fosile.

Družba Geofin namerava na tem območju uresničiti

geološki park, ki bo obsegal kar 60 hektarov; vanj bo družba vložila okoli 15 milijard lir v treh letih. Drzen in zahteven didaktično-znanstvenoraziskovalni načrt bo nosil ime Geoworld park in bo nudil delo 30 delavcem. V kratkem namerava družba podpisati dokončno pogodbo ter se nato pogovoriti v prihodnjih mesecih s predstavniki krajevnih uprav, da preveri najhitrejšo možno pot za uresničitve projekta. V čem pa je vsebinska podlaga načrta Geoworld park? Po besedah odgovornega Piccinija bo načrt namenjen več plastem odjemalcev, od družin in solarjev do univerzitetnih študentov in raziskovalcev. V ta namen računajo na sodelovanje z videmsko univerzo ter s krajevnimi šolskimi strukturami. V načrtu je namreč didaktična pot, ki bo nudila obiskovalcem vpogled v prazgodovino in paleontologijo, v fosile in bogato zgodovino našega planeta; pri tem se bodo posluževali reprodukcij. Nemajhno vlogo bo igralo območje samo, saj predstavlja s paleontološkega vidika pravcati zaklad. Na predstavitvi načrta je Piccini že predvideval, da računajo na letni obisk od 200 do 500 tisoč ljudi.

Zahtevni načrt družbe Geofin je torej s kateregakoli zornega kota pomemben in dragocen, saj bo v bližnji prihodnosti prinesel v Nadiške doline novih turistov, ne bo posegel v teritorij z gradnjo takih ali drugačnih infrastruktur, izkoristil bo zapuščen območje in nudil delovno mesto kar tridesetim ljudem.

IZJAVA NARODNEGA SVETA KOROŠKIH SLOVENCEV IN HRVAŠKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA NA GRADIŠČANSKEM

KOROŠKA

OB 45. OBLETNICI PODPISA AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

Z državno pogodbo, ki je bila podpisana 15. maja 1955 na Dunaju, je Avstrija ponovno postala svobodna in neodvisna država. S podpisom te pogodbe se je Avstrija med drugim obvezala, da bo varovala človekove pravice, ustanovila demokratični državni in vladni sistem, razpustila nacistične organizacije in da bo odstranila vse sledove nacizma iz avstrijskega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja ter da bo zagotovila slovenski in hrvaški manjšini na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem osnovne manjšinske pravice, posebej na področju elementarnega pouka, uradnega jezika in dvojezičnih topografskih napisov.

Petinštirideset let po podpisu državne pogodbe Narodni svet koroških Slovencev in Hrvaško kulturno društvo ugotavlja, da je republika Avstrija nezadovoljivo izpolnila in deloma sploh ni izpolnila obveznosti, ki jih je prevzela z dunajsko državno pogodbo, so razveljavili šele zaradi pritožbe pri ustavnem sodišču z razsodbo ustavnega sodišča z dne 9.3.2000.

ELEMENTARNI POUK

Pravica pripadnikov slovenske narodne skupnosti na Koroškem do elementarnega pouka v slovenskem jeziku je bila omejena z manjšinskoškolskim zakonom za Koroško na prve tri šolske stopnje. To omejitev pravice do elementarnega pouka v materinščini za pripadnike manjšine, ki je v nasprotju z državno pogodbo, so razveljavili šele zaradi pritožbe pri ustavnem sodišču z razsodbo ustavnega sodišča z dne 9.3.2000.

URADNI JEZIK

Čeprav so določila 7. člena dunajske državne pogodbe, ki zadevajo uporabo slovenskega in hrvaškega jezika kot uradnega jezika, neposredno uporabna, so zavračevali z izpolnjevanjem obveznosti iz dunajske državne pogodbe, ki zadevajo uradni jezik, več kot dvajset let. Urejevanje vprašanja uradnega jezika, ki so ga uvedli manjšinski zakon iz leta 1976 ter uredbe, ki so izšle ob tem zakonu, je skrajno restriktivno in v nekaterih bistvenih točkah nasprotuje besedilu 7. člena, kar je razvidno tudi iz več razsodb ustavnega sodišča. Za pripadnike hrvaške narodne skupnosti in Gradiščanskem so sprejeli uredbo o uradnem jeziku šele aprila 1990, tj. 35 let po tem, ko je začela veljati dunajska državna pogodba. Urejevanje glede uporabe hrvaških obrazcev je neuporabno. Še zdaleč niso vsi uradi, ki so po zakonu dvojezični, tudi dejansko dvojezični.

DVOJEZIČNI TOPOGRAFSKI NAPISI

Tudi pri urejevanju vprašanja o dvojezičnih topografskih napisih republika Avstrija do današnjega dne zamuja: uredba topografije za Koroško do danes ni v celoti izpolnjena, v občinah Bilčovs, Borovlje in Suha še vedno manjkajo številni oz. vsi v uredbi predvideni dvojezični krajevni napis. K temu je treba kot dopolnilo dodati, da omenjena uredba, ki predvideva v uredbi sprejetim urejevanjem z 91 dvojezičnimi kraji na Koroškem, ki jih je treba dvojezično označiti, ne ustrezajo določilom 7. člena dunajske državne pogodbe, ker je v naselitvenem območju slovenske narodne skupnosti na Koroškem zdaleč več kot 91 krajev s slovenskim (in nemškim) imenom. Uredba o urejevanju dvojezičnih topografskih napisov na Gradiščanskem pa je še vedno neke "pod ključem". Na celotnem Gradiščanskem doslej še ni nobenega uradnega dvojezičnega krajevnega napisu.

Glede slovenske narodne skupnosti na Štajerskem 7. člen državne pogodbe v nobeni točki ni uresničen.

Priznavanje države k etničnim manjšinam vključuje tudi ukrepe države za zagotavljanje njihovega obstoja (1. člen zakona o narodnih skupnostih iz leta 1976). Narodne skupnosti so del državnega prebivalstva in družbe, s tem so izpostavljene tudi družbenim spremembam. Te okoliščine morajo upoštevati tudi ukrepi za zaščito narodnih skupnosti, t.p. da je treba upoštevati aktualne potrebe narodnih skupnosti prav tako kot tudi tiste, ki jih družbene spremembe v manjšem obsegu zajemajo. Tako je velik zaostanek na področju dvojezičnih otroških vrtec, ki na Koroškem zakonsko sploh ni urejeno in prav tako na medijskem področju. Pospeševanje tiska v obeh jezikih narodne skupnosti je popolnoma nezadostno.

Narodni svet koroških Slovencev in Hrvaško kulturno društvo zato naslavlja republiko Avstriji nujen poziv, da 45 let po podpisu državne pogodbe le-to izpolni v celoti.

HRVAŠKO KULTURNO DRUŠTVO NA GRADIŠČANSKEM
PRESEDNICA MAG. ZLATKA GIELER, L.R.

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV
PRESEDNIK BERNARD SADOVNIK, L.R.

POMAGAJMO BENEŠKIM PLANINCEM!

V nedeljo je Planinska družina Benečije začela ponovno s polno paro dela pri koči na Matajurju. Po premoru v zimskih mesecih so beneški planinci prijeli za delo, saj nameravajo dokončati svoj veliki podvig za letošnje poletje. Vsi tisti, ki bi jim radi priskočili na pomoč, bodo seveda dobrodošli, lahko pa jim pomagamo tudi z denarnimi prispevki, ki jih vsakdo lahko nakaže na tekoči račun 10194 pri banki Antoniana polare veneta.

GLOSA

O desnici

JURIJ PALJK

Ta zapis je nastal zato, ker se mi je med dobrodelnim koncertom v Škofijski gimnaziji v Vipavi v nedeljo, 14. t.m., sredi dvatisočglave množice preprostih in vernih ljudi, ki smo se tam zbrali, utnila tale misel, ki sem si jo tudi zapisal v beležnico: "Če smo ti, ki smo se zbrali v Vipavi, imenovani in zmerjani z desnico, kaj je potem levica?"

Preprosto in jasno in takoj sem pomislil na odličnega pisca izpred nekaj let, ko je odgovorni urednik Novega glasa dr. Drago Legiša v našem časopisu napisal poročilo in komentar s pravne slovesnosti v Rogu in že takrat opozoril na nevzdržno stanje v slovenskem javnem izrazoslovlju, ko se z desnico obkladajo preprosti, delavni in predvsem pa verni ljudje, ki gotovo ne spadajo v višji socialni sloj slovenske družbe, največkrat še v srednjega ne.

Ker se pri našem časopisu držimo pravila, da se ne vmešavamo v notranjo politiko Slovenije, ker menimo, da ima slovenska država dovolj sposobnih ljudi, da lahko to opravljajo namesto nas, ne pišemo političnih ocen o stanju

slovenske demokracije, vsem pa bi tokrat radi opozorili na zadevo, ki se vsakomur, ki gleda s strani nanjo, zdi nevzdržna in težko razumljiva. Gre namreč za to, da na slovenskem političnem področju in še posebej v sredstvih javnega obveščanja veljajo za desničarje in konzervativce ljudje, ki gotovo ne spadajo mednje. Tu mislimo predvsem na kmečko in delavsko prebivalstvo, če hočete tudi volilno bazo vsaj dveh pomladnih strank; tiste ljudi torej, ki so v prejšnji državi preprosto, brez sramu in predvsem pa javno "hodili k maši" in še danes, tako kot včeraj in predvčerajšnjim njihovi očette, "hodijo k maši". Kako lahko imenujemo desničarje delavce in majhne kmete, revne upokojece in nasploh tisti sloj prebivalstva, ki se je od vedno prepoznaval vsaj v tem, da se je ob nedeljah zbiral v vaški župni cerkvi pri sveti maši, ni jasno vsakomur, ki ima vsaj kanček zdravega razuma in vsaj drobec znanja

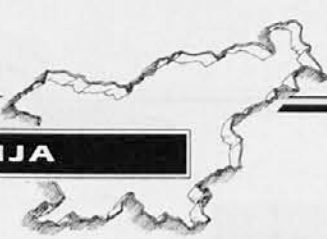
iz političnega in družbenega, sociološkega izrazoslovlja. Kako lahko imenuješ desničarje ljudi, ki so danes dejansko revnejši družbeni sloj v Sloveniji, ni jasno, kot tudi ni jasno, da lahko razmišlja ugleden filozof na glas v največjem slovenskem tedniku, kako je v Sloveniji (skoraj) vse narobe samo zaradi desetih katoliških izobražencev. Da bo mera še bolj polna in ne samo polna, pa so tu še tako imenovane slovenske politične pomladne stranke, ki same pristajajo na tako izrazoslovlje, saj njihovi prvaki govorijo, kako "spadajo med desno, konzervativno politično opcijo".

Da je desnica nekaj drugega, ve v demokratičnih državah vsak otrok. Desnica namreč vedno zastopa interese bogatih, kapitala, skrajnežev in predvsem srednjega ter visokega socialnega družbenega sloja. Desnica zastopa kapitaliste, podjetnike, finančne družbe, tistega, ki ima gospo-

darstvo v rokah, tistega, ki bi rad ukazoval ali pa že komandira; desnica zastopa predvsem tiste, ki imajo v rokah večino denarja neke države!

V Vipavi na dobrodelnem koncertu za nov, prepotreben dijaški dom Škofijske gimnazije nismo videli ljudi, ki bi spadali k desnici; v zameno smo se tam zbrali stari in mladi, a je vsem bilo skupno predvsem to, da smo iz socialno šibkejših družbenih slojev, morda nekateri iz "tako imenovanega srednjega razreda", in seveda tudi to, "da v nedeljah in ne samo v nedeljah hodimo k maši".

Ganljivo je bilo videti osemdesetletne stare mame, ki so prihajale na koncert samo zato, da so lahko plačale vstopnico, da so prispevale svoj delež k obnovi stavbe nekdanjega malega semenišča in gotovo ne zato, da bi poslušale sodobno pop slovensko glasbo. In prav zato je nevzdržno, da še kdo govori o takih, kot smo bili zbrani v Vipavi, kot o desnici in desničarjih, ker tega ne dopustimo, ker to enostavno nismo, ker z desnico nočemo imeti in nimamo nobenih vezi!

VLADA NAJ BI BILA IZGLASOVANA ŽE KONEC TEDNA

BAJKOVI MINISTRI V DRŽAVNEM ZBORU

MARJAN DROBEŽ

FOTO PREDALJIĆ / MAG

Pogovori in posvetovanja o novi slovenski vladi so bila intenzivna in so trajala od 3. maja, ko je mandatar Andrej Bajuk dobil zaupnico v državnem zboru, pa do večernih ur v petek, 12. maja. V javnosti so se vsak dan objavljala imena o domnevanih kandidatih za nove ministre, zaradi česar je podpredsednik stranke SLS+SKD Ljudske stranke Marjan Podobnik dvakrat neposredno klical v informativna programa nacionalne TV oz. komercialne POP TV in povedal, da gre v glavnem za neutemeljene napovedi o članih novega kabineta. Pogovore in posvetovanje o novi vladi je vodil mandatar Andrej Bajuk, njegova glavna sogovornika pa sta bila predsednika obeh t.i. pomladnih strank, ki sta njegovo kandidaturo v parlamentu tudi predlagala, Franc Zagožen in Janez Janša.

Zdaj je seznam možnih novih ministrov že v državnem zboru, kjer se ti predstavljajo matičnim delovnim telesom (parlamentarnim odborom ali komisijam) in odgovarjajo na vprašanja njihovih članov o tem, koliko poznajo področja, ki naj bi jih vodili. To je t.i. hearing. Vendar tudi v primeru neuspešne predstavitve predsedniku vlade kandidata ni treba zamenjati. Hearingi morajo biti opravljene najprej v treh in najkasneje v sedmih dneh po predložitvi predloga o novih ministrih državnemu zboru. Po nekaterih napovedih bi lahko o novi slovenski vladi poslanci glasovali na izrednem zasedanju parlamenta, ki bi bilo ob koncu tega tedna oz. 22. maja. Glasovanje je tajno, za izvolitev vlade pa bodo morale pomladne stranke zbrati najmanj 46 glasov.

Predlagani ministri, ki jih je mandatar predstavil javnosti na novinarski konferenci, so bodisi neodvisni in priznani strokovnjaki z raznih področij ali pa politične osebnosti iz SLS+SKD Ljudske stranke ter socialdemokratske stranke. Nova vlada naj bi skupaj s predsednikom Andrejem Bajukom, ki bo začasno vodil tudi finančno ministrstvo, štela 17 članov. Navajamo nekaj najpomembnejših imen. Janez Janša bo spet vodil resor za obrambo, ki ga je že imel nekaj let po osamosvojitvi Slovenije. Lojze Peterle je predlagan za zunanjega ministra, kar je tudi že bil. Resor za notranje zadeve bi vodil Peter Jambrek, nekdanji ustavni sodnik. Ministrstvo za šolstvo in šport bi prevzel Lovro Šturm, nekdanji predsednik ustavnega sodišča, ministrstvo za zdravstvo dr. Andrej Bručan, ministrstvo za pravosodje Barbara Brezigar, minister za kulturo pa naj bi postal pisatelj Rudi Seligo. V novi vladi naj bi bil tudi minister brez listnice, bivši ustav-

ni sodnik Jože Jerovšek, ki bi skrbel za zakonodajo.

DR. ANDREJ BAJUK
O NOVI VLADI

Mandatar Andrej Bajuk je na že omenjeni novinarski konferenci v nedeljo, 14. maja, dejal, da je predlagana lista kandidatov zelo dobra in

da so predlagani kandidati izredno dobro strokovno usposobljeni za to izjemno odgovorno delo. Dr. Bajuk pričakuje, da bo predlog v državnem zboru dobil potrebno podporo, saj po njegovem prepričanju ne bi bilo dobro za Slovenijo; ker bi to pomenilo velike zamude pri naših naporih za vstop v EU in Nato, verjetno pa tudi predčasne državnozbornske volitve sredi poletja. To pa ni običajno za urejene evropske države. Upoštevati je treba, da bi morali čimprej uresničiti nekatera mednarodna srečanja, ki so bila odložena zaradi vladne krize.

Menijo, da bo nova desno-sredinska vlada sprejela odstopo vsaj 30 od skupaj 60 državnih sekretarjev, zamenjala pa tudi predstojnike nekaterih organov v sestavi ministrstev in nekatero predstojnike vladnih služb. Takšne kadrovske spremembe ob spremembi vlade v državah s parlamentarno demokracijo sicer niso nič nenavadnega.

IVO HVALICA NE BO VEČ KANDIDIRAL

Slovenske novice, ki so najbolj razširjeni slovenski dnevnik, so 12. maja čez celo stran objavile pogovor z Ivom Hvalico iz Solkana, znanim poslanecem v državnem zboru. V njem je povedal, da so v njegovi družini zmeraj bili zavedni Slovenci, čeprav ima po materini strani veliko sorodnikov Italijanov. V odgovor na neko vprašanje je dejal, da se ima za vplivnega poslanca, "imam pa, denimo, mediteranski pristop, ki je drugačen od kontinentalnega, in je veliko pripomb na to. Trdno sem prepričan, ne da bi bil domišljiv, da sem pozitivno zaznamoval slovenski parlament."

Posebej za omenjeni časnik je povedal, da ne bo več kandidiral za poslanca. "Tako sem se odločil, to ni kakšna politična odločitev, čeprav mi ljudje že zdaj govorijo, da to ni v redu. Osem let sem bil poslanec, kar je po svoje in za slovenske razmere veliko. Demokracija je, da se od časa do časa menja oblast. Sicer pa bi rad šel v pokoj."

M.

PRIREDITVE V TEDNU EU

NOV ODBOR ZA ZAŠČITO USTAVE IN ZAKONITOSTI

V Sloveniji so letos bolj slovesno kot v prejšnjih obdobjih proslavljali 9. maj, dan Evrope. Prireditve so podaljšali na ves teden, tako da so jih sklenili 13. maja. Odločitev o dnevu Evrope je Evropski svet sprejel leta 1985 v spomin na dogodek z dne 9. maja 1950, ko je francoski zunanji minister Robert Schuman javno predstavil zamisel Jeana Monneta o sodelovanju Nemčije in Francije pri obnovi jeklarke in premogovne industrije. Posledica tega predloga je bila ustanovitev Evropske skupnosti za premog in jeklo kot prve izmed skupnosti, predhodnic EZ.

Na prireditvah so predstavniki Komisije EZ v Sloveniji in vladnega urada za informiranje seznanjali javnost z zgodovino in prihodnostjo evropskega povezovanja in z aktualnimi vidiki slovenskega vključevanja v evropsko povezavo. T.i. Evrobus, nekakšna potujoča knjižnica, je nedavno začel pot v Prekmurju, do srede junija pa bo obiskal 36 krajev po Sloveniji. Iz tega avtobusa bodo razdeljevali tudi publikacijo z naslovom *Evropo-potnica*, namenjeno predvsem učencem.

V okviru dneva Evrope je potekala tudi mednarodna konferenca z naslovom *EZ in Nato ter jugovzhodna Evropa v 21. stoletju*. Na Bledu pa je bil seminar za inšpektorje za okolje iz držav kandidatke za vključitev v EZ. V večjih knjižnicah so odprli t.i. kotičke EZ. V Goriški knjižnici France

Bevk so tak kotichek odprli v ponedeljek, 8. maja.

V Sloveniji kljub spreminjenim političnim razmeram ni zastoj pri pripravljanju zakonov, ki bodo skladni z evropskim pravnim redom. Državni zbor bo na rednem zasedanju, ki se bo začel 23. t.m., obravnaval skoraj 20 zakonov iz svežnja t.i. evropske zakonodaje.

Kaže, da se tradiciji kršenja slovenske ustave in zakonov približuje konec. V Ljubljani so namreč 4. maja ustanovili t.i. odbor za zaščito ustavnega reda, ki ga sestavlja 12 članov, od katerih večina ni strankarsko opredeljena. Odbor vodi Jože Pučnik, ki je na predstavitveni konferenci opozoril na pogosta vprašanja ljudi, zakaj Slovenija tako počasi napreduje v procesu približevanja EZ. "Odgovor na to vprašanje je, ker pravni mehanizmi v državi ne delujejo. Znana je vrsta očitnih kršitev zakonov in ustave, za kar ni mogoče kriviti zgolj povojno komunistično ureditev, ampak korenine omenjenih kršitev segajo še dlje v preteklost in so tudi globlje. Gre pravzaprav za širši kulturni problem." Odbor za zaščito ustavnega reda bo deloval kot organizacija civilne službe. Organiziral bo okrogle mize, promoviral svoje ideje v javnih medijih; če bo potrebno, bo organiziral tudi protestna javna zborovanja. Odbor bo svoje organizacije kmalu ustanovil tudi v krajevni upravi.

M.

NOVA PUBLIKACIJA O VIPAVSKI DOLINI

Mestna občina Nova Gorica in Goriška knjižnica Franceta Bevka sta 12. aprila predstavili novo publikacijo oz. fotomonografijo o Vipavski dolini. Besedilo je prispeval strokovnjak iz območnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novi Gorici Daniel Rojšek, fotografije v barvni tehniki pa Bogdan Klardnik. Delo v privlačni obliki in sproščujočem ter lahko razumljivem jeziku seznanja bralce z Vipavsko dolino, kjer nas, kot je zapisal Vladimir Rojšek "pester, barvit preplet gozdov in gmajne, travnikov in pašnikov, vinogradov in sadovnjakov, gričev in ravnin ter strnjanih in razloženih naselij vedno znova preseneča. Na vsakem koraku lahko srečamo naravne pojave, ki nas ob številnih kulturnih zanimivostih bogatijo z vedno novimi spoznanji. K pregovorni gostobesednosti Vipavcev spada pojoča govornica in seveda gostoljubnost, ki jo boste brez dvoma deležni v vsaki hiši." Fotomonografijo, ki sicer ne odkriva novih resnic v Vipavski dolini, je natisnilo podjetje Grafika v Novi Gorici, izdala pa Založba Zaklad v Ljubljani. Uvodni govor večera je imel novogoriški župan C. Špacapan, po predstavitvi dela pa je sekretarka Turistične zveze Nova Gorica Dejana Baša predstavila delo te organizacije. Pogovor je vodil Rajko Slokar, ravnatelj knjižnice Franceta Bevka.

M.

VIPAVA / DOBRODELNA AKCIJA USPEL KONCERT ZA GIMNAZIJO

Dobrodelni koncert za Škofijsko gimnazijo v Vipavi, ki je bil minulo nedeljo, 14. t.m., ob 16. uri, je imel namen zbrati denarna sredstva za dijaški dom, za gimnazijo. Na ta klic je odgovorila vsa Primorska in še posebej Vipavska dolina, saj se je v veliki telovadnici nove stavbe Škofijske gimnazije v Vipavi zbralo več kot dva tisoč ljudi, da bi prisluhnili slovenskim estradnim pevcem, ki so se vsi odrekli honorarju za nastop.

Med obiskovalci smo opazili tudi naše bralce iz zamejstva, ki so s svojo prisotnostjo pokazali, da jim ni vseeno za vipavsko malo semenišče in škofijsko gimnazijo, za kateri skrbijo koprski škofija in pa številni in nesebični dobrotniki. Lepo je bilo gledati množico ljudi, starih in mladih, ki so v čudovitem vremenu napolnili telovadnico in poslušali koncert, na katerem so nastopili znani slovenski ansambli in pevci zabavne glasbe: novogoriški Avtomobili, vedno mladostni Čuki, novi imeni Sašo in Robert, uveljavljena in odlična Damjana Golavšek, presenetljivo dobra Tinkara Kovač, novo ime Karmen Stavec, romantični Ivan Hudnik ter poznana Gianni Rijavec in Miran Rudan. Program sta povezovala Miša Novak in Jure Sešek.

Uspešen in dobro obiskan dobrodelni koncert je priredilo Ognjišče ob svoji 35. obletnici začetka izhajanja najbolj branega mesečnika na Slovenskem, ki je od začetkov do danes prehodil velikansko pot, saj je iz drobnega lističa postalo Ognjišče danes ugledna, cenjena in lepa revija za mlade vseh starosti.

Dobrodelni koncert, ki se je končal po dobrih dveh urah z zdravljico vseh nastopajočih in članov uredništva Ognjišča, je bil tudi dobra priložnost za spoznanje novega slovenskega škofa, dr. Jurija Bizjaka, ki se je na sebi lasten, topel način predstavil rojakom in prebral zahvalno pismo koprskega škofa Metoda Piraha.

Dobrodelni koncert je uspel, denarna sredstva za obnovo stare stavbe, nekdanjega malega semenišča nad Vipavo, v katerem bo odslej dijaški dom, pa so prispevala tudi razna slovenska podjetja. Škofijska gimnazija je namreč temeljnega pomena za prihodnost primorskega ljudstva na Slovenskem in nadaljuje tradicijo vipavskega malega semenišča, iz katerega je izšlo po drugi vojni preko dvesto duhovnikov in več kot šeststo izobraženih krščanskih laikov.

67% SLOVENCEV ŽIVI V LASTNI HIŠI

Po zadnjih podatkih je v Sloveniji skoraj 780 tisoč poslopij z lastno hišno številko. Številno takih zgradb se je v zadnjih 30 letih skoraj podvojilo. Največ zaslug za tako ugodno stanje imajo tisti državljani, ki so se odločili za posamično gradnjo. Kar okoli 66,9% Slovencev namreč živi v družinski hiši, ki so jo v največ primerih zgradili sami. Čeprav se je stanovanjska zidava v zadnjem obdobju občutno zmanjšala, pa v Sloveniji narašča število tistih državljanov, ki so lastniki bivalnih enot oz. stanovanj. V posameznem slovenskem gospodinjstvu, kar v največjem številu primerov pomeni tudi v povprečju živijo štirje ljudje. Občutno pa se je spremenila tudi velikost novih stanovanj. Medtem ko je bilo pred l. 1990 največ novih stanovanj dvo-sobnih, pa je v zadnjih desetih letih bilo dograjenih največ trisobnih stanovanj. M.

PРАВNA FAKULTETA V LJUBLJANI SE SELI

Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani deluje nepretrgano že 80 let. Fakulteta, ki so jo obiskovali tudi nekateri znani Slovenci iz Trsta in Gorice, se je v omenjenem obdobju oblikovala v sodobno pravno fakulteto evropskega tipa. Letos jo obiskuje 1.819 študentov iz vse Slovenije, nekaj pa jih je tudi iz tujine.

Izrednih študentov je 195. Dodati pa je še 1.350 izrednih študentov, ki pa svoje študijske obveznosti opravljajo počasneje oz. z zamudo.

Pravna fakulteta je zdaj edina, ki še gostuje v poslopju nekdanjega deželnega dvorca na Kongresnem trgu v centru Ljubljane. Ker je stiska s prostori postajala nevzdržna, je vlada zanjo leta 1996 kupila nekdanjo tiskarno Ljudske pravice. Zdaj zgradbo preurejajo. Pravna fakulteta se bo vanjo preselila jeseni. V njej bo 5 predavalnic z nad tisoč sedeži in 5 seminarških sob s 50 sedeži. Prvič v zgodovini fakultete bodo študentje dobili tudi čitalnico, v kateri bo 120 sedežev. V zgradbi bo tudi restavracija za študente, profesorje in uslužbenca. M.

V TOVARNI ELAN SPET SLOVENSKE SMUČI

Znana tovarna športne opreme Elan v Begunjah na Gorenjskem, ki je nedavno spet prešla v slovensko last, je obnovila proizvodnjo. Najprej so začeli izdelovati smučiči, ki nosijo najbolj znano slovensko balgovno znamko, namreč Elan. Postopno jih bodo pričeli izdelovati v treh delovnih izmenah, saj imajo tržišča zanje po vsem svetu. Letos naj bi izdelali skupaj 370 tisoč parov smučiči, v tovarniškem obratu v Brnci v Avstriji, kjer so tudi obnovili proizvodnjo, pa naj bi v tem letu izdelali okoli 160 tisoč snežnih desk. M.

"E-COMMERCE" IN SODOBNA PRAVNA VPRAŠANJA (6)

DAMJAN HLEDE

Tudi zakon št. 114 z dne 31. marca 1998 o trgovski reformi ima nekaj norm, ki jih je možno uporabljati pri elektronskem trgovanju. Člen 18 ureja namreč prodajo na drobno, ki je izvedena korespondenčno, televizijsko ali s pomočjo drugih komunikacijskih sredstev. Ker je ta definicija zelo široka in odprta, lahko vanjo brez dvoma vključimo tudi informatika in telematika sredstva. Norma je namenjena subjektom, ki izpolnjujejo pogoje za izvrševanje trgovske dejavnosti. To je možno le po prijavi občini, v kateri subjekt biva ali ima svoj legalni sedež (ko gre za pravno osebo). Drugi odstavek tega člena varuje potrošnika pred nenarocenimi pošiljkami proizvodov, saj dopušča samo pošiljke brezplačnih vzorcev in daril. Prepovedana je tudi dražbena prodaja prek televizije ali drugih komunikacijskih sredstev. Lahko rečemo, da ta norma v bistvu prepoveduje dražbene prodaje prek interneta, ki pa so na mreži precej prisotne.

Lani je stopil v veljavo še zakon št. 185 z dne 22. maja 1999, ki izvaja prilagoditev italijanske zakonodaje direktivi EZ št. 97/7 v zvezi z varstvom potrošnikov na področju pogodb na razdaljo. Tudi v tem primeru je definicija pogodb na razdaljo tako široka, da vanjo brez dvoma spada tudi elektronsko trgovanje. To potrjuje tudi priloga k zakonu, kjer našteva tehnike, ki jih je možno uporabljati za pogodbe na razdaljo, med katerimi je izrecno predvidena tudi elektronska pošta. Zakon ni uporaben za pogodbe, ki zadevajo finančne in bančne usluge poleg pogodb, za katere ne velja niti omenjeni zakon št. 50/92: nepremičninske, jestvinske in zavarovalniške pogodbe ter tiste, katerih vrednost ne presega 50.000 lir.

Zakon varuje potrošnika tako, da narekuje trgovcu vrsto informacij, ki jih mora izrecno vključiti v svojo trgovsko ponudbo. Slednje obsegajo pravico do odstopa, identiteto trgovca, značilnosti dobrine ali usluge, načine plačila in dostave, ceno uporabe komunikacijskega sredstva. Za izvrševanje pravice do odstopa daje zakon deset dni časa od prejema dobrine ali sklenitve pogodbe o uslugi. Pravica do odstopa ne pristojata, če se je izvrševanje usluge že pričelo. Niti ne pristojata v primeru dobave posebej ljenih dobrin, časopisov, revij ter uslug na področju loterij in iger na stavo. Niti ne pristojata v primeru dobave zapечатih avdiovizualnih proizvodov in informatičnih programov (software), potem ko so bili že odprti. Odprto pa ostaja vprašanje, ali ta norma velja tudi v primeru

dobave informatičnega programa neposredno z mreže. Lahko pojmuje "download" kot "odprtje" programa. Po vsej verjetnosti bo norma veljala tudi v tem primeru, saj je njena *ratio* prav prepričitev kopiranja programov. Ne moremo pa seveda reči, da ta norma varuje potrošnika, saj mu dejansko onemogoča odstop takrat, ko naročeni software nima predvidenih pogojev ali ne deluje tako, kot bi moral.

Kot smo videli, se zakoni št. 50/92, 114/98 in nazadnje 185/99 deloma eden z drugim pokrivajo, saj v bistvu urejajo iste stvari z različnih zornih kotov. Zadnji zakon vsebuje v ta namen posebno koordinacijsko normo, ki pravi, da se do objave posebnega zakona o koordinaciji ta zakon aplicira takrat, ko vsebuje norme, ki so za potrošnike ugodnejše. To pomeni, da je za sedaj koordinacija - nič kaj gotovi - interpretacija.

DALJE

DESETI DNEVI KMETIJSTVA, RIBIŠTVA, GOZDARSTVA IN CVETLIČARSTVA

OVREDNOTENJE PRIMARNEGA SEKTORJA NA TRŽAŠKEM

V teh dneh, točneje od četrta, 18., do ponedeljka, 22. maja, bodo na tržaškem sejmišču potekali Dnevi kmetijstva, ribištva, gozdarstva in cvetličarstva pod oznakama AGRIMAR in FLOREST. Gre za že deseto izvedbo pobude, ki je bila v prvem obdobju izraženo krajevno značaja, saj so jo prirejali v dolinski občini, a ki je v zadnjih letih prerasla ta okvir in veliko pridobila na pomenu. Tako so pred dve letoma, točneje septembra 1998, takratni Dnevi kmetijstva, ribištva in gozdarstva prvič potekali v razširjenem obsegu na tržaškem sejmišču in dosegli tudi velik uspeh. Deseto izvedbo Dnevov so v četrtek, 11. t.m., predstavili v prostorih tržaške Trgovinske zbornice, v torek, 16. t.m., pa na ljubljanskem gradu.

Desete Dneve AGRIMAR in FLOREST prireja pripravljani odbor s sodelovanjem vseh občin tržaške pokrajine in ob finančni podpori dežele Furlanije-Juljske krajine, tržaške Trgovinske zbornice in Kra-

ške gorske skupnosti v sodelovanju s pokrajino Trst. Glavni cilj pobude je vzbuditi pozornost tržaške javnosti za tako imenovani primarni sektor (namreč kmetijstvo, ribištvo, gozdarstvo idr.). To področje je bilo v povojnem obdobju zanemarjeno, ima pa velik pomen, ki je povezan z obdelovanjem teritorija ter z ohranjanjem in varstvom okolja. Primarni sektor je navzoč na sicer obrobem področja tržaškega teritorija, njegovi proizvodi pa so visoko kakovostni, saj se proizvajalci poslužujejo skoraj izključno naravnih pripomočkov. Med ostalimi cilji so promocija in vrednotenje kmetijskih proizvodov, varstvo okolja, zaščita tipičnosti domačih proizvodov in vzgoja k približevanju med mestom in teritorijem, ki je v zadnjih letih močno napredovala. Prireditelj si nadejajo, da bodo Dnevi AGRIMAR in FLOREST privesali tudi k pospešitvi procesa podelitve znaka zaščitnega porekla tipičnim tržaškim kmetijskim proizvodom.

Od 18. do 22. maja si bodo obiskovalci sejmišča lahko ogledali izsek kraškega gozda, travnika in domačega vrta, zatem kmetijske proizvode, živalski sektor (z govedom, drobnico, konji, perutnino idr.), sektor ribištva in ribogojstva, na voljo bodo še bogata tipična domača gastronomska ponudba, razstava in pokušnja kraških vin z zaščitnim

poreklom, čebelarstva in cvetličarska razstava, pa tudi etnografske razstave (o lovu na tune v Tržaškem zalivu, o starem kmečkem orodju ter dokumentarnem gradivu o kmečkem izročilu istrskih ljudi in o desetih izvedbah Kmetijskih dnevov, ki jih je v svoj fotografski aparat ujel znani tržaški fotoreporter Mario Magajna). Na sporedu bodo tudi razna strokovna srečanja, predavanja idr., v soboto, 20. maja, pa bo popoldne v kongresni dvorani slavnostni občini zbor ob 50-letnici Kmečke zveze. Organizatorji pri tem poudarjajo posebno važnost t.i. Projekta šola: gre za razstave, ki so jih na tematike sejma AGRIMAR in FLOREST pripravile šole v tržaški pokrajini. Pobuda je po besedah prirediteljev važna zato, ker se vzgoja k ohranjanju in zaščiti okolja in teritorija začne že od mladih nog.

V okviru Dnevov AGRIMAR in FLOREST se bo v nedeljo, 21. maja, zaključila pobuda Odprte meje 2000 s srečanjem županov občin tržaške pokrajine z župani občin v sosednjih deželah (ne samo iz Slovenije, ampak tudi iz Avstrije in Hrvaške) z naslovom *Od odprtih meja do skupnih načrtov*, to v luči odpiranja mej ter srečevanja in sodelovanja med posamezniki in ustanovami tudi na gospodarskem in turističnem področju.

IŽ

TRŽAŠKO ZDRUŽENJE SLOVENSkih KMEČKIH IN PODEŽELSKIH ŽENA

STROKOVNI IZLET NA KOROŠKO

Pred dvema tednoma je Združenje slovenskih kmečkih in podeželskih žena s Tržaškega priredilo strokovni izlet na Koroško, kjer so si pod vodstvom izvedencev za biološko kmetovanje in marke-

ting teh pridelkov dr. Štefana Merkača ogledali tamkajšnjo stvarnost. V Avstriji se z biološkim kmetovanjem ukvarja kakih 11.000 kmetij, lepo število tovrstnih kmetij deluje tudi na Koroškem. Izleta se je udeležilo kakih 30 oseb iz tržaške pokrajine, med njimi so bili tudi obiskovalci letošnjega strokovnega tečaja za agrituristične delavce, ki ga je priredil Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje. Dolgoletna tradicija tovrstnega pristopa do narave in kmetovanja v Avstriji je bila prilagodnost, da so se udeleženci zamislili ob tem načinu dela. Gre za celosten pristop, saj morajo kmetije, ki se odločijo za biološko kmetovanje, vse dejavnosti in posredno življenje prilagoditi tem načelom. Naši ljudje so ugotavljali, da je tudi agrituristična ponudba na teh kmetijah izredno kakovostna in da skrbijo tudi za prenočevanje ter rekreacijo gostov. Pozornost namenjajo otrokom in mladim družinam, tako da nudijo igrače in možnost jezdenja ali kovanja v manjšem bazenu. Udeleženci izleta so v pogovoru s koroškimi agriturističnimi delavci izvedeli, kako sodelujejo, predvsem kar se tiče izmenjave različnih pridelkov oziroma izdelkov. Izlet je bil torej koristna in dragocena priložnost za vse tiste, ki so se lahko soočili s to stvarnostjo in bodo torej te izkušnje, primerno prilagojene našim razmeram, uporabili na svojih kmetijah.

KMETIJSKA SEZONA 1999 NA GORIŠKEM

DOBRA LETINA

Pokrajinsko nadzorništvo za kmetijstvo v goriški pokrajini je objavilo podatke o minuli sezoni. Letina 1999 je bila pozitivna, kar je sicer značilno za celotno deželno področje. K temu je prispevalo dejstvo, da smo imeli tudi ugodne vremenske pogoje. Lepo vreme je dobro vplivalo na vinogradništvo. Količinsko gledano je bil sicer vinski letnik za približno 15-20% manjši. Sladkorna stopnja, razmerje kislin in vsebnost drugih elementov v grozdju pa so ustvarila tako skladno celoto, da so pridelana vina izredno skladna, bogata in bodo sčasoma še pridobila na kakovosti. Podobne pozitivne podatke so navedli tudi za druge panoge v kmetijstvu, največ težav pa so morali reševati živinorejci, saj se tudi na Goriškem odraža vsedrjavni trend, ki kaže, da je živinoreja v krizi, čeprav nekateri znaki dajejo upati, da se bo tudi ta panoga, v sicer drugačni obliki, opomogla.

SPORNO VPRAŠANJE

PODALJŠANJE OBRATOVANJA BREZCARINSKIH TRGOVIN

Glede na obljube in zagotovila, ki so jih predstavniki Slovenije dali pogajalcem EZ, bi bili morali brezcarinske trgovine ob mejah z Italijo in Avstrijo zapreti že poleti 1998, po poznejšem predlogu pa najpозnejše do konca junija 1999. Toda kaže, da sporno vprašanje nadaljnega obstoja teh trgovin, kljub temu da pogloblja nesporazume v pogajanjih Slovenije za vključitev v EZ, ne bo kmalu rešeno. Odbor za gospodarstvo državnega zbora je namreč predlagal vladi, naj v pogajanjih o vstopu Slovenije v evropsko povezavo poskuša doseči podaljšanje obratovanja brezcarinskih trgovin. Podaljšanje roka za preoblikovanje teh trgovin je domnevno potrebno glede na negativne narodnogospodarske posledice ter verjetne plačilnobilančne težave Slovenije, menijo v parlamentarnem odboru. Kot znano, je vlada Janeza Drnovška kot rok za preoblikovanje brezcarinskih trgovin na mejnih prehodih z Italijo in Avstrijo določila 1. januar 2001.

M.

PRIPREVE NA USTANOVITEV VINOOTEKE

"OPOJNA" GORIŠKA BRDA

Župan občine Brda Franc Mužič je javnim občilom poslal informacijo o pripravah na ustanovitev vinoteke na gradu Dobrovo, v kateri bi bila predstavljena vsa vina, ki jih pridelujejo oz. polnijo v združni kleti, in tista iz polnilnic zasebnih vinogradnikov. Projekt je nastal ob preverjanju izkušenj iz vinorodnih dežel Toskane in Piemonta v Italiji in ob upoštevanju izkušenj, ki jih ima pri tem velika združna vinska klet v Krmini. Mužič je predstavil predlog za ustanovitev Vinoteke Brda d.o.o. v petek, 5. t.m.

Občina Brda je v zadnjih letih začela dejavno posegati na področju promocije Brd in podprla razvoj enotne blagovne znamke Brda ("dežela opojnih trenutkov"), omogočila skupen nastop vinarjev na sejmihih v Sloveniji in tujini, sodelovala pri posvetih o vinskem turizmu, botrovala ustanovitvi Turističnega informativnega centra. Posebno zanimiva je vsebinsko plat delovanja vinoteke, ki jo je na srečanju predstavil strokovni sodelavec Toni Gomišček, ki si je vinoteko zamislil kot "kraj srečanja, predstavljanja in spoz-

KMEČKA BANKA

O NOVI FINANČNI DRUŽBI

V petek zvečer je Združenje sindikata delničarjev Kmečke banke priredilo srečanje, na katerem sta predsednik upravnega odbora banke in predsednik Združenja prikazala novo finančno družbo, ki se bo rodila po prodaji bančnega delovanja Kmečke banke Ljudski banki iz Čedad. Operacijo, ki bo iz Kmečke banke naredila nebančno finančno družbo predvidoma v slovenskih rokah, naj bi uresničili v pozni jeseni ali v januarju 2001.

Na večerju je bilo večkrat poudarjeno, da so s temi potezami rešili vsa delovna mesta v Kmečki banki, ohranili stavbo na Korzu ter da bo nova finančna družba pozorna na projekte slovenskih podjetij oz. na pobude iz naše srede; v bližnji prihodnosti bo tudi poskrbela za nekaj delovnih mest, ki bodo namenjena strokovnjakom s specifično pripravo. Novo finančno družbo bo do izteka mandata vodil današnji upravni odbor z nekaterimi prilagoditvami (brez Čedadcev) s predsednikom Marvonom na čelu.

V razpravi so prišla na dan zlasti vprašanja, ki so vezana na korake, ki bi jih morali v prihodnjih mesecih narediti slovenski delničarji. Govornika sta svetovala, naj se čim več slovenskih delničarjev odloči za novo finančno družbo; da se slednja ne bo prelevila v "novo Safti", pa po mnenju odgovornih jamčijo premajhna vsota razpoložljivega denarja in nadzor zavoda Banca d'Italia, ki je predviden po bančnem zakonu, in število delničarjev, med katerimi bo predvidoma tudi ljubljanska banka.

EJ

28. SREČANJE DOSP V TRSTU

PRIMORSKI SOKOLI ŠE LETIJO

V petek, 12. t.m., je v Trstu potekalo 28. Dijaško obmejno srečanje Primorske. DOSP je v tržaškem mestu potekal že četrty, tokrat pod skupnim geslom *Primorski sokoli še letijo*. Celotna prireditev je bila namreč v znamenju nedavno obhajane 130-letnice ustanovitve Južnega Sokola, udeležilo pa se je okoli petsto dijakov slovenskih in italijanskih šol iz Trsta, slovenskih in italijanskih šol z Obale, slovenskih šol iz Gorice ter šol iz Ajdovščine, Tolmina, Idrije, Vipave, Nove Gorice, Sežane in Postojne.

Kot rečeno, je bil letošnji DOSP močno pod vplivom visoke obletnice tržaškega Sokola. Tako so ob tej priložnosti sodelujoči dijaki pripravili razmišljanja o tem, ali so narodni ideali sokolskega in orlovskega gibanja v današnjem slovenskem športu še aktualni. Na liceju France Prešeren pa je bila na ogled tudi lepa zgodovinska razstava ob 130-letnici ustanovitve tržaškega Sokola, prvega slovenskega športnega društva v Trstu.

Osemindvajseti DOSP, ki so ga finančno podprli krov-

ni organizaciji SKGZ in SSO, Zadruga kraška banka, Banca Antoniana Popolare Veneta oz. Nova Tržaška kreditna banka in pokrajina Trst, pa je bil vendarle v veliki meri srečanje športnega značaja. V športnem programu so se ekipe šol pomerile v naslednjih panogah: malem nogometu (moški), košarki (moški), odbojki (ženske), namiznem tenisu (mešano), orien-

taciji (ženske) in šahu (mešano). V orientaciji so prvo mesto zasedle šole iz Idrije, druge so bile šole iz Vipave, tretje pa iz Nove Gorice. V namiznem tenisu so bili najboljši dijaki iz Koprja, drugi so bili dijaki iz Postojne, tretji pa iz Idrije. V šahu je prvo mesto dobila Idrija, drugi je bil Koper, tretja pa Vipava. V odbojki je bil prvi Koper, druga Nova Gorica, tretja pa Gori-

ca. V košarki so prvo mesto dosegli dijaki iz Idrije, drugi so bili dijaki iz Tolmina, tretji pa dijaki iz Nove Gorice. V nogometu pa so zmagali dijaki iz Trsta pred vrstniki iz Sežane in Idrije.

V okviru letošnjega DOSP-a so slovenske višje srednje šole iz Trsta ob podpori SKGZ, SSO in ZKB izdale knjigo prof. Bojana Pavletiča z naslovom *Meja brez meje*. Delo so predstavili v četrtek, 11. maja, na liceju France Prešeren v Trstu, o njem pa sta poleg avtorja spregovorila še zgodovinar Gorazd Bajc in ravnatelj liceja prof. Tomaž Simčič. Knjiga *Meja brez meje* je strnjen zgodovinski prikaz petindvajsetih DOSP-ov, od prvega, ki je potekal leta 1973 v Tolminu, do tistega, ki je bil leta 1997 v Sežani. V prvem delu je prikazan kronološki pregled srečanj s končnimi vrstnimi lestvicami uspehov raznih šolskih ekip. V drugem delu pa je mogoče prebrati vrsto spominskih zapisov nekaterih pobudnikov, prirediteljev in šolnikov. Iz nje izhaja tudi osnovna misel oziroma osnovno gibalno teh srečanj: to sestoji v odpravljanju meja, zlasti tistih psihološke narave, pri mladih in v oblikovanju tistega enotnega ali skupnega slovenskega kulturnega prostora, o katerem je večkrat veliko govora.

IZ

ITALIJANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

JUVENTUS DRUGA!

Lazio prvak, ekipa Juventus končno dobila tisto, kar si je večina njenih nasprotnikov, ki jih v Italiji in svetu res ni malo, od srca že dolgo želela: nepravilno drugo mesto, potem ko je vso nogometno sezono 1999/2000 vodila. Znano je namreč, da je nogometni klub iz Turina Juventus res najbolj priljubljen klub v Italiji, a ima tudi daleč največ nasprotnikov, ki se veselijo prav vsakega spodrsjaja turinskih nogometašev. In za kakšen spodrsjaj je tokrat šlo! Samo kolo pred koncem italijanskega prvenstva je Juventus imel še dve točki naskoka pred Laziom, igral je navidez lahko tekmo in vendar: žoga je okrogla, Juventus je v eni sami tekmi zapravil prvenstvo in seveda vso sezono, Ancelotti bo tako še enkrat moral počakati na osvojitve svojega prvega prvenstva kot trener. Turinsko moštvo bo sicer igralo v Evropi, a kot viceprvak, kar je seveda drugače kot pa v primeru, da si prvi...

Tako se je torej končalo italijansko nogometno prvenstvo, ki obrača denarje in spet denarje, ki požge še tako velike nogometaše (Vieri, Ronaldo), ki je nekoč veljalo za "najlepše in najtežje nogometno prvenstvo na svetu", a danes to gotovo več ni, saj ima Španija letos dva finalna kluba v naj-

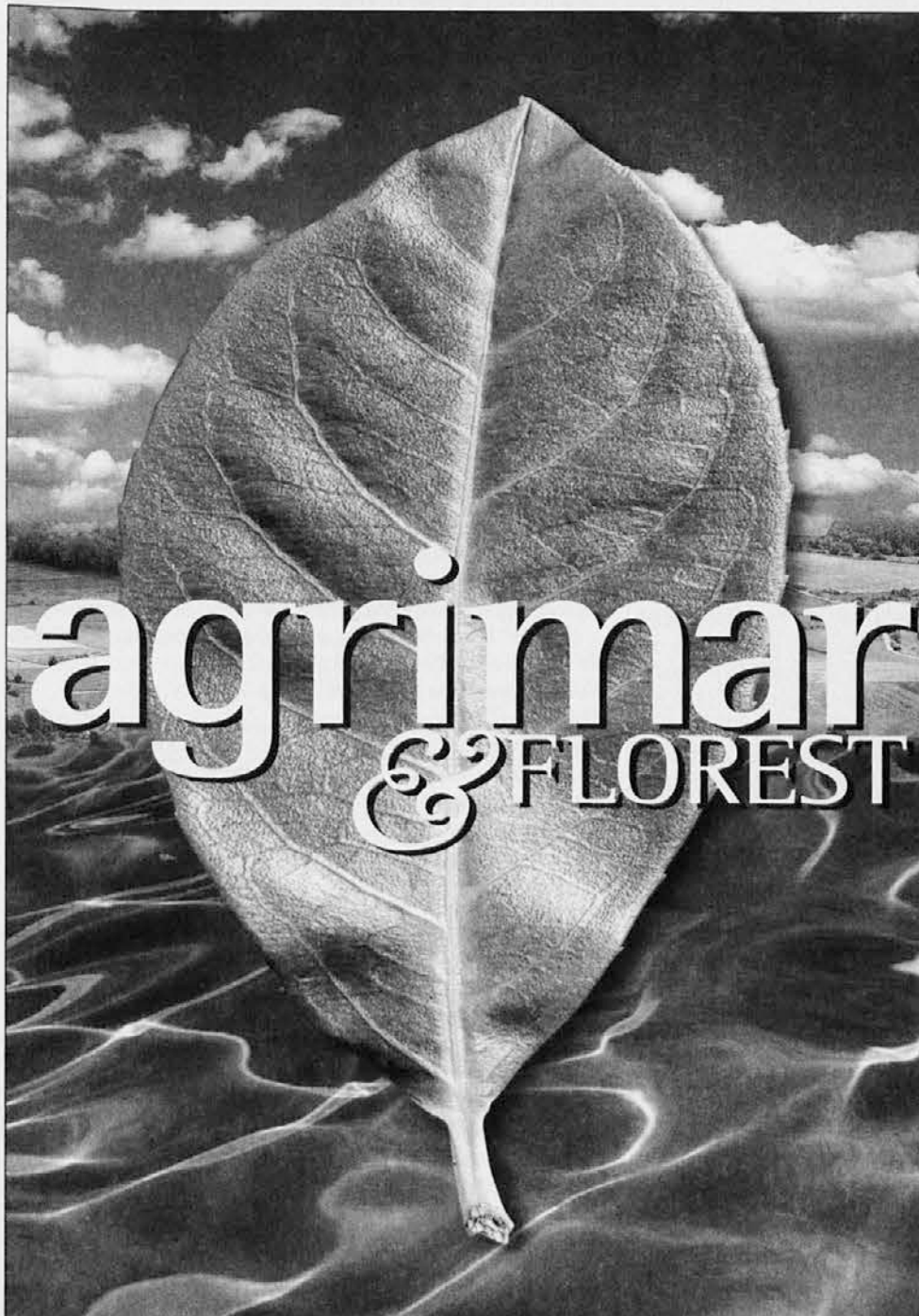
prestižnejšem nogometnem tekmovanju na Stari celini, v Champions League, kot se danes "fino reče" tekmovanju, ki smo mu včasih rekli Pokal zmagovalcev nogometnih prvenstev v Evropi.

Lazio in njegov klubski "patron in paron" Cragnotti se torej veselita, ker je "scudetto" le "scudetto" in kaj zato, če nima več tistega leska v Evropi, kot ga je imel minula leta? Prvenstvena lovorika je torej spet odšla v Rim, kar se seveda za jubilejno leto spodobi, kot se tudi spodobi, da se je tako razpletlo italijansko nogometno prvenstvo že zaradi naravnost nesramnega in klečplaznega sojenja v prid turinskega slavnega kluba, ki v Italiji vedri in oblači; in ve se tudi, zakaj, saj "famiglia Agnelli" še vedno ne kaj velja, čeravno Fiat iz leta v leto prodaja manj avtomobilov in tudi Juventusov tehnični direktor Moggi ni ravno znan po tem, da se "severnjaško-gentlemansko" obnaša, saj ima v svetu nič kaj laskav naziv Lucky Luciano po svojem sootočanu, ki je bil znan po hitrih metodah dela...

To je vse in hvala Bogu, da je bil vsaj konec italijanskega prvenstva zanimiv, kajti italijanski nogomet in nogomet v vsej Evropi postaja en sam velik velik dolgčas...

ZUT

15

ČETRTEK
18. MAJA
2000

agrimar & FLOREST

Od 18. do 22.
maja 2000
na Tržaškem sejmišču

Dnevi kmetijstva,
ribištva, gozdarstva
in cvetličarstva

Pet dni namenjenih naravi s prireditvama Agrimar in Florest. Kmetijstvo, ribištvo, gozdarstvo, cvetličarstvo. Čakajo vas prijetni trenutki za sprostitev v stiku z naravo ob glasbi in pokušnji domačih jedi in tipičnih vin. Ne zamudite te priložnosti. Pomislite, vse to v mestnem središču.

Fiera
Trieste

COMITATO PROMOTORE
PRIPRAVLJALNI ODBOR

agrimar

flor
est 2000

Trieste
MIA SULLO SPORCO

PROVINCIA
DI TRIESTE

REGIONE
FRIULI VENEZIA GIULIA

C.C.I.A.A.
DI TRIESTE

E.R.S.A.

Unione
Municipale
Città di Trieste

CRISTIANITÀ
BANCA SPA

CR

